

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 55 · 8. mars
Sesjonen 2017–2018

Møte torsdag den 8. mars 2018 kl. 10

President: Olemic Thommessen

Dagsorden (nr. 55):

1. Innstilling fra justiskomiteen om Lov om våpen, skytevåpen, våpendelar og ammunisjon (våpenlova)
(Innst. 146 L (2017–2018), jf. Prop. 165 L (2016–2017))
2. Innstilling fra justiskomiteen om Samtykke til godtaking av direktiv (EU) 2017/853 om kontroll med erverv og innehav av våpen (vidareutvikling av Schengen-regelverket)
(Innst. 145 S (2017–2018), jf. Prop. 166 S (2016–2017))
3. Innstilling fra justiskomiteen om Lov om grensetilsyn og grensekontroll av personer (grenseloven)
(Innst. 147 L (2017–2018), jf. Prop. 161 L (2016–2017))
4. Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lene Vågslid, Jan Böhler og Maria-Karine Aasen-Svensrud om ny straffebestemmelse som tydeliggjør at det er ulovlig å dele eller offentliggjøre bilder som er avslørende, nedverdiggende eller krenkende for den eller de som avbildes og som øker strafferammen for å spre denne typen bilder uten samtykke
(Innst. 139 S (2017–2018), jf. Dokument 8:79 S (2017–2018))
5. Interpellasjon fra representanten Knut Arild Hareide til utviklingsministeren:
«Det er et mål for norsk bistand å bidra til at våre samarbeidsland blir mindre bistandsavhengige og bedre i stand til å finansiere sin egen velferd. Da er utvikling av bærekraftige skattesystem og bekjempelse av ulovlig kapitalflukt, hvitvasking og korrupsjon sentralt. Ifølge Center for Global Development kunne 8 av 10 personer som lever i ekstrem fattigdom, blitt løftet ut av denne ved at det ble utviklet bedre og mer rettfærdige skattesystemer i lavinntektsland. Norge har påtatt seg minst å doble finansieringen av skatterelaterte utviklingstiltak innen 2020 i tråd med Addis Tax Initiative. Stikk i strid med dette ble programmet «skatt for utvikling» mer enn halvert fra 2016 til 2017. Utviklingsministeren har varslet en mer offensiv linje på dette området.
Hvilke tiltak vil regjeringen iverksette for å styrke skatteadministrasjonen i samarbeidsland og bekjempe ulovlig kapitalflukt og korrupsjon?»
6. Referat

Stortingspresident Olemic Thommessen [10:00:43]:

Før vi begynner på dagens kart, har jeg en kort meddelelse til Stortinget:

Jeg har fått beskjed om at Kristelig Folkeparti har trukket sin støtte til meg som stortingspresident. Jeg vil selvfølgelig derfor gå av i den rollen. Jeg vil legge til rette for at vi innen kort tid kan få valgt en ny president. Byggesaken er og har vært en vanskelig sak for Stortinget, og jeg håper at når jeg nå går av, at jeg kan bidra til at vi kan få ro om saken, og at vi kan få brakt den videre på en best mulig måte.

Det foreligger to permisjonssøknader:

- fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om velferdspolispermisjon for representanten Terje Aasland fra og med 8. mars og inntil videre
- fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om permisjon for representanten Kari Henriksen i tiden fra og med 12. mars til og med 16. mars for å delta i FNs 62. kvinnekommisjonsmøte i New York.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden slik:
For Vest-Agder fylke: Odd Omland 15.–16. mars
For Telemark fylke: Christian Tynning Bjørnø 8. mars og inntil videre

Presidenten: Christian Tynning Bjørnø er til stede og vil ta sete.

Representanten Siv Mossleth vil fremsette et representantforslag.

Siv Mossleth (Sp) [10:02:41]: Jeg vil legge fram et representantforslag på vegne av stortingsrepresentantene Geir Adelsten Iversen, Sandra Borch, Kari Anne Bøkestad Andreassen og meg selv om at fiskerihavnene fortsatt skal være et statlig ansvar.

Presidenten: Representanten Nicholas Wilkinson vil fremsette et representantforslag.

Nicholas Wilkinson (SV) [10:03:13]: Først vil jeg gratulere alle kvinnene med kvinnedagen.

Så vil jeg fremsette et representantforslag fra Karin Andersen, Mona Fagerås, Freddy André Øvstegård, Solfrid Lerbrekk og meg selv om ni tiltak for å sikre trygg fødselsomsorg i Norge.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 1 og 2 behandles under ett. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 1 [10:03:45]

Innstilling fra justiskomiteen om Lov om våpen, skytevåpen, våpendelar og ammunisjon (våpenlova) (Innst. 146 L (2017–2018), jf. Prop. 165 L (2016–2017))

Sak nr. 2 [10:04:00]

Innstilling fra justiskomiteen om Samtykke til godtaking av direktiv (EU) 2017/853 om kontroll med erverv og innehav av våpen (vidareutvikling av Schengen-regelverket) (Innst. 145 S (2017–2018), jf. Prop. 166 S (2016–2017))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Liv Gustavsén (FrP) [10:05:06] (ordfører for sakene): Vi har hatt en velfungerende våpenlov i mer enn 50 år, men som over tid har blitt utfyllt med omfattende forskrifts- og instruksregelverk som det er vanskelig å sette seg inn i. Dette har nødvendiggjort en ny, oppdatert lov i tråd med tiden.

Forslaget til ny våpenlov tydeliggjør reglene for erverv og bruk av skytevåpen tilpasset dagens samfunn, og viktige prinsipielle spørsmål er løftet opp fra forskriftsnivå til loven. Dette vil bidra til et tydeligere og mer forutsigbart regelverk, men også et strengere regelverk.

Forslaget til ny våpenlov er tilpasset EUs nye regelverk, som følge av flere terrorhendelser i Europa. Siden EUs våpendirektiv er et såkalt Schengen-relevant direktiv, vil det bli implementert i norsk rett.

Kort oppsummert er EUs regelverk brakt opp til norsk standard, slik norsk våpenlov har vært praktisert i mange år. Det har derfor ikke vært behov for å gjøre store endringer. De endringene som det har vært nødvendig å implementere, er innarbeidet i den nye loven, f.eks. krav til registrering av deaktiverte/plomberte våpen.

Komiteen støtter i hovedsak forslaget til ny våpenlov slik det foreligger, så det er ikke nødvendig å si så mye mer om forslagene, som alle er enig i.

I utkastet til ny våpenlov var det foreslått at gjeldende jaktvåpengarderobe på seks våpen ble videreført. Flertallet – Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet – mener at et bestemt antall på seks våpen

kan bli for rigid i enkeltsituasjoner, og foreslår at antallet økes til åtte våpen, slik enkelte høringsinstanser har foreslått.

Dette flertallet mener også at arvede våpen bør unntas for begrensningene i jaktvåpengarderoben. Ofte er dette gamle våpen som har større affeksjonsverdi enn verdi som jaktvåpen.

Når det gjelder halvautomatiske rifler, foreslås det å lov feste et generelt forbud mot å erverve og besitte halvautomatiske rifler som opprinnelig er konstruert for helautomatisk funksjon eller er ment for militæret og politiet. Det åpnes allikevel på strenge vilkår for at sportsskyttere og andre aktive skyttere i f.eks. Norske Reserveoffiserers Forbund kan få særskilt tillatelse til å erverve og ha slike våpen.

Forbudet innebærer at enkelte våpentyper som i dag kan erverves på bakgrunn av avlagt jegerprøve, vil bli forbudt i framtiden. Forbudet rammer ikke halvautomatiske jaktrifler generelt, slik at disse kan fremdeles erverves og benyttes i jaktformål, som forutsatt.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet merker seg at endringen i regelverket for våpen tidligere i liten grad har blitt gitt tilbakevirkende kraft. Det normale har vært at våpen som lovlig ble ervervet etter eldre regelverk, kunne beholdes til vedkommende våpeneiers død. Disse medlemmene har forståelse for at det kan være problematisk å avhende halvautomatiske rifler når markedet i Norge forsvinner. Disse medlemmene mener derfor at regjeringen bør vurdere en kompensasjonsordning for våpeneiere som omfattes av det nye forbudet.

Et siste punkt som jeg skal kommentere, er politiets rett til å sjekke om våpenet oppbevares betryggende i våpeneiers bolig. Etter § 30 femte ledd kan politiet kreve tilgang til innehavers private bolig for å sjekke om våpen og ammunisjon oppbevares forsvarlig. De nærmere vilkår for å kreve tilkomst til privatbolig vil bli fastsatt i forskrift med medhold av § 41 nr. 28.

Det har derfor ikke vært nødvendig å ta stilling til i hvilke tilfeller og hvor lang tid i forkant det må varsles, når vi nå behandler selve loven. Disse spørsmålene vil en komme tilbake til under forskriftsarbeidet, men Fremskrittspartiet forutsetter at det blir fastsatt en frist for varsling før kontrollen gjennomføres.

For øvrig skal det nevnes at det er en setning i merknadene i Innst. 146 L som ikke er korrekt. Setningen lyder:

«Dette er forklaringen på at tidligere forhåndsvarsling er tatt ut av ny våpenlov.»

Denne setningen kan man se bort fra.

Med dette anbefaler jeg komiteens innstilling.

Lene Vågslid (A) [10:09:53] (leiar i komiteen): Eg vil starte med å takke saksordføraren for ein god jobb. Eg vil òg gje ros til regjeringa for å fremje denne viktige saka.

Våpenloven er 50 år gamal og er utfylt av mange omfattande føreskrifts- og instruksregelverk. Ein har nok opplevd han som litt lite tilgjengeleg og vanskeleg å sette seg inn i, som òg saksordføraren sa. Denne nye våpenloven tydeleggjer reglane samtidig som ein styrkjer samfunnstryggleiken.

Arbeidarpartiet støttar i all hovudsak forslaga til lovendingar. Eg er glad for at loven no kjem med ein føremålsparagraf om samfunnstryggleik, som legg vekt på å tryggje samfunnet, og at omsynet til samfunnstryggleiken alltid går føre individets behov for skytevåpen.

Denne saka har me hatt høyring i. Ho vekker òg engasjement frå fleire organisasjonar. Arbeidarpartiet har, som komiteen elles, forsøkt å kome nokre av høyringsinstansane i møte. Sjølv om me gjer nokre unnatak frå proposisjonen, vil eg understreke at alt som ligg i saka i dag frå Arbeidarpartiets side, framleis er i tråd med føremålsparagrafen.

Det låg eit forslag til grunn om ein jaktvåpengarderober. Det er me for. Det var lagt opp til seks våpen. Som saksordføraren sa, meiner me òg at det kanskje blei litt rigid, og fleirtalet i komiteen legg opp til eit tal på åtte.

Vidare meiner me at kravet til løyvepliktige våpen ein ervervar til sportsskyting, blir fastsett i føreskrift. Til førehandsvarsling av kontroll har eg lyst til å gjenta noko av det som saksordføraren sa. Det er skrive i komiteens merknader:

«Komiteen viser til at når det foreligger berettiget mistanke om brudd på de personlige vilkårene, og det er grunn til å tro at våpenet kan bli misbrukt, må politiet kunne gripe inn og ta beslag uten at det blir gitt forhåndsvarsel.»

Dette meiner eg er i tråd med føremålsparagrafen til denne loven. Samtidig vil eg understreke det same som Liv Gustavsen sa, at når det gjeld rutinemessig kontroll, har regjeringspartia sagt at ein vil førehandsvarse, og at det skal fastsetjast i forskrift. Så er det spørsmålet heilt klart.

Regjeringspartia er kanskje ikkje heilt einige med seg sjølve i saka. Me er vant til at Framstegspartiet kan ha ei mening på Stortinget og ei anna i regjering, men eg vil stille eit spørsmål om kompensasjon, for det ligg ikkje i proposisjonen at ein skal kunne vurdere eller sjå på moglegheita til å få kompensasjon når eit forbod mot enkelte typar halvautomatiske rifler – dei med størst skadepotensial – blir gjennomført. Der har Arbeidarpartiet og Framstegspartiet eit forslag i saka, der me føreslår at ein skal vurdere korleis ein kan kompensere for dette. Eg legg vel eigentleg til grunn at om Framstegspartiet

som eit regjeringsparti føreslår dette i Stortinget, er det forankra i regjeringa, men eg trur eg må stille det som eit spørsmål i og med at Høgre ikkje stiller seg bak forslaget.

Elles viser eg til merknadene i saka, anbefaler tilrådinga frå komiteen og tek opp dei forslaga me er med på.

Presidenten: Da har representanten Lene Vågslid tatt opp de forslagene hun refererte til.

Guro Angell Gimse (H) [10:13:46]: En viktig konklusjon av 22. juli-kommisjonens rapport var å forby halvautomatiske våpen. Proposisjonen som vi behandler i dag, er en oppfølging av det samt oppfølging av EUs våpendirektiv. Vi har dessverre sett eksempler på både i Norge og i utlandet at våpen med stort skadepotensial blir brukt i meningsløse terroraksjoner for å gjøre mest mulig skade. Jeg er derfor glad for at vi nå får et forbud mot halvautomatiske våpen, slik Gjörv-kommisjonen har anbefalt. Dette blir det siste som er på plass for at vi nå har fulgt opp alle momentene for et tryggere samfunn i Gjörv-kommisjonens rapport.

Så vil jeg gjerne si noe om selve lovforslaget. Vi har lenge hatt strenge regler for å inneha og erverve våpen i Norge, i motsetning til i en del andre land. Når vi nå da ratifiserer EUs våpendirektiv, kan vi faktisk si at våpendirektivet blir brakt opp til norsk standard. Vi har vært veldig klar på at halvautomatiske rifler som opprinnelig er konstruert for helautomatisk funksjon, for militære eller for politiet, ikke skal kunne tillates.

Samtidig ønsker vi ikke å ramme legitime jakt- og skytterinteresser for hardt. Vi har en lang tradisjon i Norge for jakt, og det skal også være mulig for skyttere å utøve sporten sin. Derfor rammes ikke halvautomatiske jaktrifler generelt av forbudet. Det samme gjelder dem som driver skyttersport på høyt nivå. Forbudet dreier seg eksempelvis om den typen våpen som ble brukt på Utøya i 2011. Vi ønsker ikke at folk skal inneha den typen våpen. Det har man rett og slett ikke bruk for. Og kan man sannsynliggjøre at man har bruk for det, eksempelvis som samler eller som sportsskytter, skal man under strenge vilkår få muligheten til å ha det.

Så må også jeg oppklare og presisere politiets adgang til å gjennomføre husundersøkelser, for her har det vært mange forskjellige rykter om at det ikke lenger skal kunne utstedes et forhåndsvarsel. Forskriften som vi har i dag, skal fortsatt være der, og det tilsier at politiet for en generell kontroll må varsle 48 timer før. Men når det er en berettiget mistanke om brudd på de personlige vilkårene, og det er grunn til å tro at våpenet kan bli misbrukt, kan politiet ta beslag i våpenet uten forhåndsvarsel. Det er utrolig viktig at dette er klart – er disse to momentene til stede, kreves det altså ikke et varsel. Så den som har rent mel i posen, har faktisk ingenting å bekymre seg for.

Jeg er veldig fornøyd med jobben som er gjort for å modernisere våpenloven. Når vi hører debatten som raser i USA etter skoleskyting og ser at politikere ikke er villige til å skjerpe inn våpenlovene, er jeg utrolig glad for at vi i Norge ser annerledes på dette. For oss veier samfunnssikkerhet tyngst.

Jenny Klinge (Sp) [10:17:57]: Jeger- og skyttarmiljøet her til lands er ein fin og viktig del av norsk kultur. Gjennom heile året treffest folk til trening og stemne, og dette er sosiale møteplassar for både unge og eldre. Det er fullt mogleg å kombinere det å ha eit tydeleg regelverk som førebyggjer uønskete hendingar med våpen, med det å gjere det mogleg for sportsskyttarar og jegerar å utøve aktiviteten sin. Det forslaget som regjeringa har lagt fram til ny våpenlov, er i hovudsak eit godt forslag. Vi i Senterpartiet har likevel nokre endringsframlegg, fordi regjeringa tek enkelte grep som vi meiner det er all grunn til å protestere på.

Det første vi er uenige i, er at kravet til førehandsvarsling for forvaltningskontroll av våpen i heimane blir teke ut av våpenlova. Slik regjeringa no har forma lovframlegget sitt, gjev det grunnlag for meir usikkerheit enn formuleringane i den noverande lova. Eitt av føremåla med å få på plass ei ny våpenlov var jo å ta fleire av reglane som i dag står i forskrift, inn i lova for å gjere regelverket meir tydeleg og oversiktleg. Då blir det etter mi meining heilt feil å ta dette kravet ut av lova for eventuelt å regulere det i ei forskrift. Om regjeringa ikkje meiner å fjerne kravet om førehandsvarsling ved vanlege forvaltningskontrollar, bør kravet kome klart fram av lova, slik det gjer i dag.

Det andre vi har endringsforslag til, er regjeringas forslag om forbod mot enkelte halvautomatiske jaktvåpen. Her er vi imot at det skal vedtakast eit forbod i forskrifts form mot halvautomatiske riflemodellar som det i dag er tillate å bruke på jakt. Ettersom vi ser at det kjem til å bli fleirtal i Stortinget for eit slikt forbod, har vi i Senterpartiet konsentrert oss om å arbeide for at dette forbodet ikkje skal få tilbakeverkande kraft for dei som lovleg har erverva slike våpen. Det er viktig å presisere at regjeringa ikkje har tenkt å forby halvautomatiske jaktvåpen generelt. Dei har berre tenkt å forby enkelte modellar, og vi meiner dei ikkje har betre grunn til å forby desse aktuelle riflemodellane enn andre modellar. Når regjeringa og stortingsfleirtalet likevel vil gjere dette, burde dei i det minste følge sedvane for når våpen som allereie er i bruk, blir forbodne. Sedvanen tilseier at forbod ikkje skal få tilbakeverkande kraft, og det ville ha vore både fullt mogleg og ei hensiktsmessig ordning at dei som no er lovlege eigarar av dei aktuelle riflemodellane, får behalde våpna sine til eigen bruk. Så kunne ein heller setje

restriksjonar på det å avhende og selje desse våpna til andre.

Det andre forslaget vårt handlar nettopp om at regjeringa må sørge for at eventuelle nye forbod mot våpen som er lovleg erverva, ikkje skal få tilbakeverkande kraft. Dette kjem vi heller ikkje til å få fleirtal for i salen i dag. Det er synd. Derfor blir det endå meir synd at vi heller ikkje får fleirtal for det tredje forslaget vårt. Dette handlar om å innføre ei kompensasjonsordning for våpeneigarar som blir ramma av forbod med tilbakeverkande kraft.

Det står jo att å sjå kva regjeringa gjer når dei skal utforme forskriftene til denne nye våpenlova, men det faktumet at regjeringspartia ikkje vil røyste saman med oss, gjer at det er all grunn til pessimisme for dei våpeneigarane det gjeld. For det første: Regjeringspartia går inn for forbod med tilbakeverkande kraft. For det andre: Dei vil ikkje røyste for å innføre ei kompensasjonsordning for dei mange våpeneigarane som vil måtte levere våpna sine utan vederlag innan tre år frå lovforbodet trer i kraft. At Framstegspartiet og Arbeidarpartiet kjem med forslag om å vurdere korleis våpeneigarar kan bli kompenserte, er altfor lite forpliktande. Begge desse to partia og resten av komiteen peiker i sine merknader til saka på at våpeneigarane har moglegheit til å selje våpna sine til utlandet når det blir vedteke eit forbod i Norge. Det er paradoksalt at dei meiner at desse våpna er for farlege til at vi kan behalde dei her til lands, men at dei same våpna svært gjerne kan brukast i utlandet. Dessutan har nok ikkje komitéfleirtalet ei praktisk tilnærming til saka. Det vil nemleg vere svært vanskeleg for dei fleste privatpersonane å få selt desse våpna sine til nettopp utlandet.

Vi har endringsforslag til dei lovforslaga som grip inn i eigedomsretten og i privatlivet til folk, samtidig som dei ikkje sørgjer for eit tryggare samfunn. Det vi er fornøgde med, er at det er fleirtal i komiteen for synspunktet vårt om å auke den såkalla jaktvåpengarderoben frå seks til åtte våpen. Her har fleirtalet funne ei betre og meir praktisk løysing enn dagens løysing.

Eg tek med dette opp forslaga frå Senterpartiet i saka.

Presidenten: Representanten Jenny Klinge har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Petter Eide (SV) [10:22:57]: Takk for at vi får diskutert en ny våpenlov, som SV stort sett er veldig tilfreds med.

Norge er et land med lange våpentradisjoner – jakt, heimevern, samlere, sportsskyttere osv. I seg selv kan man se at mengden våpen i et samfunn kan utgjøre en trussel for vår personlige sikkerhet – bare at det er så mange våpen til stede. Men i motsetning til i mange andre land er det strenge regler for både erverv, lagring og bruk av våpen i Norge. I Norge er det heller ingen debatt,

som i noen andre land, om at folk trenger våpen til privat bruk, til privat beskyttelse, slik som f.eks. våpendebatten i USA. Derfor stiller vi oss bak intensjonene i denne våpenloven også, at hensynet til den kollektive sikkerheten skal gå foran hensynet til individuell frihet.

Vi er glad for at denne nye våpenloven viderefører en restriktiv tilnærming til det å ha våpen i Norge. Det er vi veldig glad for, og vi støtter det helhjertet.

I tråd med en restriktiv holdning mener SV at det ikke er nødvendig at folk skal eie mer enn seks våpen – det må da være nok med seks våpen hjemme. Vi mener at ikke nødvendigvis spesielle behov eller arv e.l. skal åpne for at folk kan ha flere våpen. Det vil være inkonsekvent, mener vi, å gå for en grense på antall våpen per person som en regel for samfunnssikkerhet, men samtidig åpne for at det kan være ulike unntakstilfeller som gjør at man kan ha flere våpen. Det henger ikke helt sammen.

Så er vi også glad for et forbud mot halvautomatiske rifler. Det må være sånn at Stortinget til enhver tid må kunne diskutere hva slags typer våpen som det er forsvarlig at befolkningen har, og at vi når tar den diskusjonen og forbyr dette våpenet, er bra.

Til kravet om kompensasjon: Mange har skrevet til meg og ment at det er veldig feil at vi ikke kompenserer våpen som blir forbudt. Jeg og SV mener at justiskomiteen på et fritt grunnlag må kunne vurdere hvilke våpen som ikke skal være en del av privat eie, uten å skjele til kostnadene det vil være å forby dette våpenet. Vi må på et prinsipielt og sikkerhetsmessig grunnlag ta den diskusjonen uten å se på hvilke budsjettkonsekvenser dette måtte få. Derfor er vi ikke tilhengere av at vi på prinsipielt grunnlag skal legge opp til et system for å kompensere våpen som blir forbudt.

Noe av det som har blitt drøftet mest, og som jeg personlig også har fått mest tilbakemeldinger på, er denne ordningen med at politiet skal kunne komme hjem og inspisere folks våpen og våpenoppbevaring uten å ha varslet på forhånd. Mange mener at dette er en inngripen i privatlivets fred i henhold til Grunnloven § 102. Vi har likevel valgt å støtte det med den begrunnelsen som har kommet fram tidligere i dag fra regjeringspartiet Høyre. Denne hjemmelen skal bare brukes basert på mistanke. Vi forventer også at politiet bruker den hjemmelen med varsomhet. Blir det rapporter som viser at politiet opptrer på en slik måte at dette oppleves krenkende, må selvsagt denne ordningen ses nærmere på.

Men jeg tror faktisk det motsatte. Jeg tror de fleste i Norge er opptatt av at vi skal ha en streng våpenkontroll. Ordningen med at politiet skal ha innsyn i hvordan folk oppbevarer våpnene, og hvilke våpen de har privat, vil folk stort sett sette pris på, fordi det vil sikre legitimiteten rundt at vi har mange våpen i landet, og også tryggheten ved våpenlagring. Så jeg støtter den ordningen at

politiet uanmeldt skal kunne komme på besøk ved mistanke.

Så alt i alt: Dette er en fin våpenlov. Den tar oss et skritt videre. Den dekker det behovet vi har for å få god kontroll med våpnene, og den samler også de ulike kravene vi har til å kontrollere dette på en bra og restriktiv måte.

Statsråd Sylvi Listhaug [10:27:45]: Jeg er glad for at justiskomiteen i det store og hele følger regjeringens forslag til ny våpenlov. Lovforslaget viderefører i hovedsak gjeldende rett og løfter viktige prinsipielle spørsmål fra forskriftsnivå til lovnivå. Dette vil bidra til et mer tydelig og forutsigbart regelverk.

Forslaget ivaretar den gode jakt- og skytterkulturen vi har i Norge, selv om det foreslås noen regler som vil være en innskjerping i forhold til gjeldende rett. Lovforslaget implementerer også de krav som EUs reviderte våpendirektiv stiller til vår nasjonale våpenlovgivning.

Den mest markante innskjerpingen er forslaget om forbud mot halvautomatiske rifler som opprinnelig er konstruert for helautomatisk funksjon, eller for militære eller politiet. Slike rifler har stor ildkraft og derved stort skadepotensial ved feil eller misbruk. Det er derfor viktig å begrense tilgangen, slik at bare de som har et saklig behov, kan inneha slike rifler. Det foreslås nærmere bestemte unntaksregler for sportsskyttere og våpensamlere.

Jeg registrerer at Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Senterpartiet ber regjeringen vurdere hvordan våpeneiere som rammes av forbudet mot de farligste halvautomatiske riflene, bør kompenseres.

Siden skytevåpen har lang levetid, vil et forbud som bare skal gjelde for framtidige tillatelser, ha begrenset effekt. Det er derfor foreslått at forbudet også skal gjelde for allerede tildelte tillatelser. For å redusere ulempen ved forbudet er det i forslaget gitt overgangsregler. Disse gir våpeneierne en frist på tre år fra lovens ikrafttredelse til å avhende våpnene til personer som oppfyller vilkårene for tillatelse, eller til markedet i utlandet der denne våpentypen fremdeles er tillatt. Siden det må utarbeides forskrifter til loven, vil forbudet mot halvautomatiske våpen som allerede er i besittelse, neppe tre i kraft før i 2023.

Lovforslaget viderefører de viktigste grunnlagene for erverv av skytevåpen, våpendeler og ammunisjon, som er jakt, sportsskyting og samling. Regelen om den såkalte jaktvåpengarderober er foreslått videreført. Dette innebærer at personer som har gjennomført og bestått jegerprøven, kan erverve og inneha inntil seks komplette skytevåpen til jakt uten å måtte dokumentere et særskilt behov for de aktuelle våpnene. Jeg merker meg at komiteens flertall ønsker å øke antallet til åtte våpen.

Lovforslaget innebærer en styrking av politiets våpenkontroll. Det innføres bl.a. krav til vandel både for fysiske og for juridiske personer. Videre lovfestes sentrale kriterier som skal tillegges vekt i vurderingen av om personen er skikket til å kunne inneha skytevåpen, våpendeler og ammunisjon. Det foreslås innført krav om registreringsplikt og krav til tillatelse for inn- og utførsel av deaktiverte skytevåpen. Denne endringen vil styrke kontrollen med deaktiverte skytevåpen og samtidig implementere krav som følger av EUs reviderte våpendirektiv.

Samlet sett mener jeg at lovforslaget representerer en god balansegang mellom nødvendig våpenkontroll og muligheten til å utøve den tradisjonsrike norske jakt- og skytterkulturen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Lene Vågslid (A) [10:31:14]: Statsråden seier i innlegget sitt at ho registrerer det forslaget som Arbeidarpartiet og Framstegspartiet fremjar. Det forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan våpeneiere som rammes av forbudet mot enkelte typer halvautomatiske rifler, kan kompenseres.»

Så seier statsråden at regjeringspartiet Høgre ikkje står bak dette forslaget. Difor vil eg spørje: Er statsråden einig i forslaget frå Framstegspartiet og Arbeidarpartiet?

Statsråd Sylvi Listhaug [10:31:45]: Regjeringen har lagt fram sitt forslag til våpenlov i Stortinget. Det blir behandlet her.

Så registrerer jeg at det er flere partier som ønsker å få vurdert en slik ordning. Det er en statsråds oppgave å følge opp de vedtakene som Stortinget fatter, og det skal jeg selvfølgelig også gjøre når det gjelder en kompensasjonsordning.

Lene Vågslid (A) [10:32:06]: Dette forslaget ligg ikkje an til å få fleirtal i Stortinget, slik som innstillinga ligg no. Forslaget er frå statsråden sitt eige parti. Vil statsråden på eige initiativ sjå på moglegheita for å vurdere ei slik ordning, òg i ljøs av det statsråden sa om iverksettning av forbudet?

Statsråd Sylvi Listhaug [10:32:29]: Vi følger opp de vedtakene som blir fattet i Stortinget. Jeg registrerte innlegget fra representanten Klinge på vegne av Senterpartiet, som jeg går ut fra betyr at man ønsker å stemme for det forslaget som Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet har fremmet. Således vil det være flertall for et slikt forslag, og vi kommer selvfølgelig til å følge opp de forslagene som får flertall i Stortinget.

Jenny Klinge (Sp) [10:33:06]: Subsidiært gjer vi det, ja.

Regjeringa og stortingsfleirtalet vil innføre forbod mot våpen som allereie er i bruk, og som enno er i sal og såleis òg mogleg å kjøpe. Det er ille om enkeltpersonar i perioden fram til regjeringa forskriftsfestar eit forbod mot bestemte halvautomatiske jaktvåpen, brukar mykje pengar på å kjøpe eit våpen som dei i løpet av få år må levere inn utan vederlag. Det vart nemnt at lova kan tre i kraft i 2023. Eg meiner statsråden må sørgje for å gjere politimeistrane kjende med kva våpentypar som kan bli forbode, slik at lensmannskontora kan åtvare dei som i framtida søkjer om løyve til å kjøpe desse modelane, mot at dei kan bli forbode innan kort tid. Respekten for eigedomsretten burde tilseie at dette forbudet ikkje fekk tilbakeverkande kraft. I det minste bør statsråden sørgje for at folk slepp å kjøpe katta i sekken, no som det faktisk er avklart at det kjem eit slikt forbod.

Vil statsråden sørgje for tiltak som hindrar at folk heilt uvitande kjøper eit våpen som snart kjem til å bli forbode?

Statsråd Sylvi Listhaug [10:34:08]: Ja, av det jeg har sett av debatten, har nok mange fått med seg de endringene som nå kommer, men selvsagt vil det være de som ikke har gjort det. Vi skal se på hva som kan gjøres for å avverge at folk kjøper disse våpnene som om få år blir forbudt. Jeg tar med meg det tilbake og ser på hva som kan gjøres – det ene er politiet, men også de som selger disse våpnene, bør opplyse om dette. Vi skal ta med oss det tilbake. Det er i hvert fall ikke mitt ønske at noen nå kjøper katta i sekken – et våpen som blir forbudt innen kort tid.

Jenny Klinge (Sp) [10:34:43]: Representanten Guro Angell Gimse frå Høgre sa i sitt innlegg at ein som har reint mjøl i posen, ikkje har noko å bekymre seg for. Men kvifor ramme lovlydige våpeneigarar ved å innføre ein ny praksis for forbod mot enkelte våpentypar? Det er jo ein ny praksis når forbudet som no er varsla, faktisk skal få tilbakeverkande kraft, og i tillegg skal ikkje verdien på desse våpna bli kompensert. Det er rett at Senterpartiet kjem til å kunne danne fleirtal for forslaget til Arbeidarpartiet og Framstegspartiet om å vurdere ei kompensasjonsordning, men vi har jo primært eit forslag som ikkje går på å vurdere, men på faktisk å innføre ei slik kompensasjonsordning, noko som er mykje tydelegare og sterkare, og som er forpliktande.

Synest statsråden at ho har stått opp for eigedomsretten i denne saka?

Statsråd Sylvi Listhaug [10:35:31]: Det vil alltid være avveiningar når det gjelder hvilke hensyn man skal legge størst vekt på. I denne saken har regjeringen vært veldig tydelig på at vi har sikkerhetshensynet i samfunnet som vår ypperste prioritet. Vi ser rundt omkring i

verden at det oppstår situasjoner knyttet til våpen som det er all grunn til å ta på ytterste alvor. Vi ser den diskusjonen som nå er i USA. Jeg er i hvert fall veldig glad for at vi har et restriktivt lovverk. I den tiden vi lever i, mener jeg det er riktig å stramme til ytterligere.

Så er det sånn at det uansett vil være store muligheter framover til å ivareta det fantastiske miljøet vi har innenfor både skyttervesenet og jaktmiljøene. Jeg mener dette er en lov som vil gi muligheter til å videreføre de gode tradisjonene og den kulturen vi har.

Jenny Klinge (Sp) [10:36:27]: Vi er utruleg opptekne av desse miljøa, for det er mykje godt arbeid som er gjort der, og det er ikkje minst ein høg tryggleikskultur. Her i landet har vi svært få hendingar med våpen, viss vi ser bort frå Utøya. Det som eg lurar på, er om statsråden er trygg nok på at grunngevinga for å forby nettopp Mini Ruger 14 og eventuelt enkelte liknande modellar, er god nok. For forbodet mot å setje på større magasin enn det som er tillate for desse halvautomatiske riflene, skal uansett gjelde for rifler med både fast magasin og laust magasin. Det er ikkje særleg vanskeleg å tilpasse eit våpen med fast magasin til å kunne setje på utbyttable magasin heller, om ein ønskjer å gjere noko ulovleg. Det som er poenget, er at så lenge folk er lovlydige – og det er i svært høg grad norske skyttarar og jegerar – er ikkje dette noko problem. Eg lurar på om statsråden meiner at ho har god nok grunn til å forby Mini Ruger 14, òg med tanke på at vi får innspel om at dette ikkje er eit våpen som opphavleg er konstruert for polisiær og militær bruk.

Statsråd Sylvi Listhaug [10:37:28]: Regjeringen meiner at det som skjedde på Utøya alene, er en god nok grunn til å fjerne norske borgeres mulighet til å inneha dette våpenet. Det er en prinsipiell sak for oss som er utrolig viktig for oss å følge opp. Så vil det være mulighet for å ha halvautomatiske rifler i jaksammenheng, men da med en del begrensninger. Jeg mener at dette er riktig å gjøre, av hensyn til det som har skjedd i Norge.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Peter Frølich (H) [10:38:25]: Jeg har også lyst til å begynne med å takke saksordføreren for en veldig god løsning av saken. Det har vært mange interesser inne i bildet, mange detaljer, og det har vært en omfattende sak. Det har vært gjort på en god og betryggende måte.

Underveis i behandlingen av denne saken er vi sikkert alle blitt oppringt av journalister fra både inn- og utland. Det jeg har opplevd gang på gang, er at de har stilt spørsmålet: Hvem er det egentlig som har hatt be-

hov for disse militære halvautomatiske våpnene? Og jeg må innrømme at det har vært et vanskelig spørsmål å besvare.

Denne lovendringen er altså helt på sin plass. Det er betryggende at vi nå klarer å redusere antall halvautomatiske, kraftige våpen som dette i samfunnet, og det oppfatter jeg at det store flertallet også er enig i. Det har vært viktig å ta den tiden som trengtes for å harmonisere regelverket med EU, og også å ha en god dialog med de gode skytter- og jegermiljøene som finnes i Norge. Jeg har opplevd dem som konstruktive og samarbeidsvillige i hele prosessen, så også en takk til dem.

Jeg har lyst til å rydde litt i debatten – først til dette med forhåndsvarsling. Vi har gang på gang presisert at rutineene for forhåndsvarsling som gjelder ved vanlig forvaltningskontroll, ikke skal endres. De skal ligge fast. Det har nå blitt presisert fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og andre, og da synes jeg kanskje vi kan gå sammen om å kommunisere det budskapet ut – i stedet for å fortsette å spre informasjon og påstander som man vet ikke er riktige. Det kan skape stabilitet og trygghet ute blant dem som er opptatt av denne saken.

Det andre jeg har lyst til å rydde i, er dette med kompensasjon. Myndighetene forbyr ting hele tiden. Hadde venstresiden styrt i Norge, kan jeg garantere at den listen over forbudte ting hadde vært betydelig lengre. Det betyr ikke av den grunn at man automatisk skal inn og kompensere i hvert tilfelle. Det gjøres unntaksvis og primært ved ekspropriasjon av fast eiendom. Vi har kommet til at det ikke er passende med en økonomisk kompensasjon i dette tilfellet. Det gis romslige overgangsordninger, som bør være tilstrekkelig.

I en tid hvor politikerforakten er på frammarsj, mener jeg at det noen ganger er mest ryddig og riktig å kalle en spade for en spade. I stedet for å komme med enkle formuleringer om at man skal vurdere det ene, det andre og det tredje, står faktisk Høyre fast på at i dette tilfellet er det ikke realistisk med noen økonomisk kompensasjon. Det er en klar og tydelig beskjed ut til dem som bryr seg om dette. Og det står vi fast på, selv om vi mest sannsynlig ikke får flertall for det, for i dette tilfellet er det ikke passende med noen økonomisk kompensasjon.

Ellers har jeg, som sagt, lyst til å takke for en konstruktiv behandling av en betent sak. Jeg tror vi alle deler en felles interesse av å holde Norge og samfunnet sikkert.

Liv Gustavsén (FrP) [10:41:43]: Jeg er historisk interessert og benytter derfor anledningen. Jeg har hatt gleden av å være saksordfører i denne saken, og jeg hadde også gleden av å være med på Norsk Våpenhistorisk Selskaps årlige våpenting ved Akershus festning tidligere i år. Der var det hundrevis av samlere av historiske

våpen som viste fram sine samlinger. Den gleden disse lovlydige våpeneierne har over historiske og norske nasjonale verdier, er beundringsverdig.

Våpentinget har historie helt tilbake til Magnus Lagabøtes landlov av 1274 og Kristian IVs lov av 1604. Kristian IVs krigsordinans av 1628 påla bøndene i Norge å utruste og stille soldater til hæren. Derfor måtte disse bøndene komme én gang per år inn til våpentinget og vise og få kontrollert sine våpen. Og våpentinget lever fortsatt den dag i dag – slik blir norsk våpenhistorie bl.a. ivaretatt. Her er det entusiastiske samlere, som har historiske våpenverdier.

Det er derfor gledelig at flertallet i komiteen, Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Fremskrittspartiet, står sammen om å forstå at merking av samlevåpen ødelegger den historiske og kulturelle verdien av gjenstanden og mener at det må gis rom for at slike verdier må kunne bevares. Vi fremmer derfor følgende forslag til vedtak:

«Kongen gjev reglar om unnatak frå merking av skytevåpen etter første ledd for å unngå at merking vil ødelegge det kulturelle eller historiske verdet til skytevåpenet.»

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 1 og 2.

Sak nr. 3 [10:43:44]

Innstilling frå justiskomiteen om Lov om grensetilsyn og grensekontroll av personer (grenseloven) (Innst. 147 L (2017–2018), jf. Prop. 161 L (2016–2017))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Jenny Klinge (Sp) [10:44:35] (ordfører for saka): I dag handsamar vi eit forslag til ny grenselov. Formålet er å samle regelverket i éi lov og få eit tydeleg og oversiktleg rettsleg grunnlag. I dag er reguleringa av oppgåvene som politiet har i tilknytning til grensekontroll, oppstykket i ulike lover.

Den nye grenselova er meint å forankre politiet sitt ansvar for å overvake og kontrollere persontrafikken over grensa. Dette inkluderer grenseovergangsstadene, territorialfarvatnet og tilstøytande sone. I tillegg er forslaget meint å styrkje politiet sitt samarbeid med andre

etatar. Mellom anna står tolletaten og Kystvakta sentralt i arbeidet med å avdekkje grensekryssande kriminalitet og ulovleg innvandring. I lovforslaget blir det presisert at politiet har ansvar for og leier utøvinga av myndigheit på deira vegner og bistanden til politiet sin grensekontroll.

Som medlem i Schengen har Noreg forplikta seg til å utføre ytre grensekontroll inn mot Schengen-området, og norsk grensekontroll er i dag i stor grad basert på EU-reglar. Schengen-samarbeidet byggjer ned grensene internt mellom medlemsstatane, særleg når det gjeld personkontroll. I tillegg til å vere medlem i Schengen har Noreg folkerettslege avtalar med dei enkelte nabostatarne og med andre statar i form av overeinskomstar, traktatar og konvensjonar. Lovforslaget tek sikte på å gjere det tydeleg at systematisk grenseovervaking har ein berre på den ytre Schengen-grensa, og at denne yttergrenseovervakinga ikkje blir utført av politiet åleine, men av Forsvaret ved Garnisonen i Sør-Varanger og Kystvakta på vegner av politiet.

Noreg har landegrenser mot Russland, Finland og Sverige, og det gjeld ulike regelverk ved desse grensene. Grensa mot Russland er yttergrense for Schengen-området. Noreg er rettsleg forplikta til å overvake den norsk-russiske riksgrensa for å hindre ulovleg grensepassering, både etter Schengen-regelverket og etter grenseregimeavtalen med Russland. På grensa mellom Noreg og Russland har grenseovervakinga sidan 1959 vore utført av Forsvaret ved GSV på vegner av politiet, og lovforslaget gjer tydeleg lovforankringa av denne bruken av militære styrkar i den sivile overvakinga av Schengen si yttergrense.

Vidare vart Den nordiske passunionen etablert 1. juli 1954. Unionen sikrar at statsborgarar i dei nordiske landa kan reise over grensene i Norden utan å ta med pass og busetje seg i heile Norden utan å søkje om opphaldsløyve. Passunionen er ikkje oppheva, men har i praksis vorte erstatta av Schengen-samarbeidet. Det blir ikkje gjennomført nokon personkontroll på dei felles nordiske grensene, uavhengig av nasjonaliteten til dei reisande.

Sjølv om Noreg etter Schengen-regelverket i utgangspunktet ikkje får ha personkontroll ved grensa, innførte Noreg likevel mellombels personkontroll ved ferjeanløp og flyplassar i 2015. Den mellombelse kontrollen er forlengd fleire gonger og er no ved ferjeanløp utvida til mai 2018. Eg har merka meg at den tidlegare justisministeren Amundsen uttalte at den mellombelse kontrollen kan bli utvida til luft- eller landegrensene dersom sikkerheitssituasjonen tilseier det.

Til sist vil eg takke komiteen for godt samarbeid i saka, og eg tykkjer det er positivt at vi får ei ny lov som har som formål å gje ei betre oversikt over regelverket for

grensekontroll. Det er viktig å leggje til rette for kampen mot grensekryssande kriminalitet og ulovleg innvandring og samtidig sørge for at inn- og utreisekontroll kan gjennomførast raskt og enkelt for det store fleirtalet menneske som lovleg bevegar seg inn og ut av Noreg.

Liv Gustavsen (FrP) [10:48:33]: Lovforslaget baserer seg på Schengen-samarbeidets kvalitative krav til grensekontroll. Behovet for en oppdatering av grenseloven er det jobbet med over flere år. Endelig har man en fornyelse av lovverket. Kanskje var det riktig å bruke denne tiden, da vi – og også Europa – har forandret oss – og dessverre blitt et hyppig terrormål de siste årene. Grensetilsyn og grensekontroll er derfor svært viktig for Norges sikkerhet.

Vi ser terrorhandlinger i Europa, også her i Norden. Derfor er viktigheten av Schengen-samarbeidet større enn noen gang. Selv om Schengen-samarbeidet førte med seg at grensene mellom nabolandene i Norden ble åpnet, ble det en ekstra og sterkere kontroll ved yttergrensene, altså Schengen. Vi har sett de seneste år at man raskt kan snu seg rundt og innføre egne passkontroller ved behov, slik vi så i 2015. Derfor er dette en dobbel grensekontroll, når behovet melder seg.

Å si opp Schengen-avtalen nå, i vår tid, er direkte uforvarselig. Avtalen gir en forutsetning for å kunne avdekke, forebygge og etterforske terrorvirksomhet og øvrig alvorlig kriminalitet, på tvers av grensene. Å tre ut av Schengen-samarbeidet vil svekke norsk politi og grensekontroll. Det vil svekke et godt etablert samarbeid mellom politimyndighetene på tvers av landegrensene, og vi vil miste tilgangen til internasjonale databaser og andre verktøy som politiet og myndighetene er avhengig av i dag.

Fremskrittspartiet stiller seg bak loven slik den foreligger, med de merknader som flertallet blant komiteens medlemmer har kommet fram til, med midlertidige passkontroller ved ferjeanløp og «luft- eller landegrensene» dersom sikkerhetssituasjonen tilsier det.

Det å samle flere forskrifter under en samlet lov vil tydeliggjøre og gi et helhetlig, samlende og modernisert regelverk.

Petter Eide (SV) [10:50:53]: Aller først: Takk til saksordføreren og komiteen for et fint arbeid. SV er selvfølgelig opptatt av at vi skal ha et grensetilsyn og en grensekontroll av personer som ivaretar sikkerheten ved grensene våre og de spesielle forpliktelsene vi har til nabolandene våre, Sverige, Finland og Russland, og også dekke behovene vi har for å kontrollere grensekryssende kriminalitet. I likhet med kollegaer fra justiskomiteen deler SV intensjonene i denne loven. Likevel har jeg et par kommentarer.

Grensetilsynet skal også ivareta folkerettslige rammer som Norge er bundet av. Vi er opptatt av at grensekontrollen ikke skal brukes til innvandringskontroll og være tiltak som forhindrer asylsøkere fra å komme til Norge for å søke asyl. Den skal altså ikke berøre de konvensjonsforpliktelsene Norge har, og forhindre at asylsøkere får tilgang til det norske territoriet for å søke om asyl. Derfor er vi noe kritisk til en utvidet personkontroll innenfor de nordiske landene. Vi har registrert justisministerens utsagn om at den midlertidige kontrollen kan bli utvidet til luft- eller landegrense dersom sikkerhetssituasjonen tilsier det, som det heter. SV er opptatt av at en utvidelse av personkontrollen må være basert på en framlagt trusselvurdering fra PST, og at det ikke går over til å bli en normaltilstand. Det skal være kontroll av grensene, men ikke på en måte som forhindrer asylsøkere fra å komme til landet.

SV har lagt inn et helt konkret forslag i dette lovforslaget. Vi er opptatt av at grensepasseringene – spesielt ved flyplassene våre – skal være effektive, publikumsvennlige og imøtekommende. Vi har derfor tatt opp hensiktsmessigheten ved at politiet, uten bistand, driver med personkontroll og ID-kontroll av pass ved inn- og utreise ved lufthavnene, spesielt på Gardermoen. Dette har noen ganger ført til krisemøter – på grunn av lange køer – mellom politidistriktene og Politidirektoratet. Det har også vært påpekt av Avinor, som har krevd at politiet må sikres bedre ressurser. Vi må stille spørsmål om det at politiet skal kontrollere folks pass, er en effektiv bruk av politiresurser i en tid hvor vi har et stort behov for å fordele politiresurser, både geografisk og tematisk, f.eks. mer til etterforskning av seksuallovbrudd.

Dette krever ikke nødvendigvis en lovendring, for politiet har anledning til dette allerede, men politiet gjør dette i svært liten grad. Derfor ønsker vi å ta opp i dette forslaget at vi får vurdert en mer effektiv bruk av politiresursene ved lufthavnene våre. Vi er klar over at det som oftest ikke er politiutdannede politifolk, men sivilt utdannede politifolk som står for passkontrollen. Det betyr at passkontrollen ikke nødvendigvis binder opp politiutdannede og faglige ressurser, men likevel binder det opp politiets ressurser. Derfor har vi i forslaget bedt om at dette utredes for å se om vi kan få en mer effektiv og hensiktsmessig bruk av politiresursene i forbindelse med denne typen passkontroll. Med tar jeg opp SVs forslag om dette.

Presidenten: Representanten Petter Eide har tatt opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Sylvi Listhaug [10:54:40]: Jeg er glad for at justiskomiteen har sluttet seg til regjeringens forslag om et mer helhetlig regelverk om kontroll med bevegelsen av personer over Norges grenser. En ny grense-

lov er viktig både for Norges forpliktende deltakelse i Schengen-samarbeidet og for å gi oss et bedre rettslig fundament for framtidig utvikling.

Som komiteen også har merket seg, innebærer ikke lovforslaget praktiske endringer i hvordan den sivile grensekontrollen under politiets ansvar er organisert. Norge har et velutviklet grensekontrollkonsept, og politiets personkontroll utøves i tett og godt samarbeid med andre etater, også under dagens regelverk.

En ny grenselov som samler, moderniserer og forbedrer regelverket, vil likevel bidra til å styrke det viktige grensekontrollarbeidet. Grenseloven skal ikke bare forankre politiets ansvar, men også styrke politiets samarbeid og samhandling med andre etater gjennom tydelige og presise regler og avgrensninger. Reglene i lovforslaget skal derfor gi bedre grunnlag for styring og organisering. Det gis også bestemmelser som mer presist enn i dag angir rammene for utøvelsen av henholdsvis grenseovervåkning og inn- og utreisekontroll for sivile formål. Med en mer tidsriktig lov med oppdaterte forskriftshjemler får vi også et bedre grunnlag for å videreutvikle og tilpasse regelverket til nye nasjonale og internasjonale utfordringer og endringsbehov.

Internasjonalt samarbeid – særlig et godt og effektivt Schengen-samarbeid – står sentralt i dagens grensekontrollsystem. Adgangen til midlertidig gjeninnføring av grensekontroll er et unntak fra Schengen-samarbeidets grunnleggende prinsipp om avskaffelse av personkontrollen ved indre Schengen-grense. En slik beslutning utløser en rekke forpliktelser for politiet i form av ressursbruk og utførelse og i relasjon til publikums og andre staters informasjonsbehov. Lovforslaget bidrar til å tydeliggjøre både grunnlaget for, beslutningsmyndigheten og rettsvirkningene av en slik gjeninnføring.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [10:56:41]

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lene Vågslid, Jan Bøhler og Maria Aasen-Svensrud om ny straffebestemmelse som tydeliggjør at det er ulovlig å dele eller offentliggjøre bilder som er avslørende, nedverdiggende eller krenkende for den eller de som avbildes og som øker strafferammen for å spre denne typen bilder uten samtykke (Innst. 139 S (2017–2018), jf. Dokument 8:79 S (2017–2018))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Petter Eide (SV) [10:57:47] (ordfører for saken): Gratulerer med dagen til både kvinner og menn i salen! Det er 8. mars, og denne saken har definitivt noen forgreninger inn mot det. Vi legger altså her fram et forslag som skal tydeliggjøre at det er ulovlig å dele eller offentliggjøre bilder som er avslørende, nedverdiggende eller krenkende for den eller de som avbildes.

Dette har ikke vært et veldig vanskelig arbeid, for i all hovedsak har komiteen vært enig i intensjonen med dette. Komiteen har vært enig i behovet for å få på plass en ny lov, men det har vært noe uenighet om hvorvidt man skal ha økte strafferammer for denne typen kriminalitet. Det skal jeg komme litt tilbake til.

Moderne informasjonsteknologi, sosiale medier osv. har ført til en eksplosiv økning i informasjonsspredning og deling av bilder over nett. Problemstillingen og debatten om dette skjot fart i Norge av den såkalte Nora Mørk-saken, altså en profilert håndballspiller. Det var private bilder av henne som ble lekket på internett etter at telefonen hennes ble hacket.

Deling av bilder av privat karakter uten samtykke er en relativt ny form for kriminalitet, naturlig nok siden teknologien som gjør dette mulig, er relativt ny. Men denne typen kriminalitet har store konsekvenser for dem det gjelder. Ofrene opplever ofte at de mister kontroll, de vet ikke hvem som vet, de vet ikke hvem som har sett, og disse bildene kan forfølge dem resten av livet. De forsvinner aldri.

En samlet justiskomite har ment at det er behov for en ny lovtekst om dette. Vi er enige om at det er behov for å bekjempe denne kriminaliteten langt bedre enn tilfellet er i dag. Dagens lovverk og straffebestemmelser er ikke oppdatert i tråd med denne typen kriminalitet. Dagens lovtekst er skrevet i en annen tid og tar ikke opp i seg at dette er alvorlig, med konsekvenser for dem som rammes.

Vi har altså straffelover som kan brukes mot bildedeling uten samtykke, men utfordringen med disse er at de ikke tydelig nok forbyr det å dele bilder uten samtykke. Gjennom å få på plass en egen bestemmelse som er tydelig på dette, vil vi i langt sterkere grad få tydeliggjort at dette er ulovlig, og kunnskapen vil også lettere kunne formidles.

Det er slik at intensjonene bak dette er en samlet komité enige om. Det har derimot vært noe uenighet om hvorvidt vi skal øke strafferammene for denne typen

forbrytelser. SV og Arbeiderpartiet mener at det å øke strafferammen vil sende et sterkt signal om at dette er en alvorlig kriminalitet som kan forårsake betydelig skade. Vi er derfor skuffet over at vi sannsynligvis ikke får flertall for dette i dag. En skjerping av strafferammene ville være det tydeligste uttrykket for at vi som lovmakere ønsker å slå hardt ned på denne typen kriminalitet.

Vi mener nok at regjeringspartiene her gir et slapt signal på selveste 8. mars, og de kriminelle som har spredd private bilder, kan juble inni seg og registrere at Stortinget ikke ser veldig, veldig strengt på dette. Og de jenter som blir rammet av dette, blir sannsynligvis også da skuffet.

Med dette legger jeg fram komiteens innstilling.

Lene Vågslid (A) [11:01:37] (leiar i komiteen): Eg vil starte med å gratulere alle damer med dagen. Det er 8. mars, den internasjonale kvinnedagen, ein veldig god dag å ha akkurat denne debatten på.

Den nye justisministeren frå Framstegspartiet har tidleg blitt lagt merke til som ein statsråd med kraftige utsegner og ganske store ord. Trass i dette ser det ut som om både Høgre, Framstegspartiet og justisministeren har hamna i ei slags vurderings- og utgreiingståke. Berre for få dagar sidan føreslo Hadia Tajik og justisfraksjonen i Arbeidarpartiet å forby barneekteskap. Barneekteskap – det vil regjeringa greie ut! I saka i dag svarar statsråden til komiteen at forslaget bør «utredes». Og når det gjeld debatten om å sjå på moglegheitene for å auke strafferamma, vil Høgre og Framstegspartiet «vurdere» det.

Internettkriminalitet aukar. Denne typen er alvorleg, og det er òg faktisk ei organisert form for kriminalitet, som i hovudsak rammar kvinner. At me i dag må ha ein debatt om det er nødvendig eller om ein ser behovet for å måtte auke strafferamma for denne typen handlingar, synest eg er vanskeleg å skjøne. Det er òg vanskeleg å skjøne i og med at det i dag er slik at ein kan få ei maksimumsstraff på to år for å dele ulovlege bilde eller hemnpornografiske videoar, mens maksimumsstraffa for å truge om å gjere det, er tre år. Det trur eg eigentleg ikkje Stortinget meiner er riktig.

Arbeidarpartiet er ikkje det partiet som ofte tek til orde for skjerpa straff, men me gjer det når me meiner det er riktig, når me trur at det kan verke. Eg har vore på ein konferanse med Nasjonalt kompetansesenter om vold og traumatisk stress, NKVTS, som hadde temaet digital vald på agendaen, og som seier at i desse typar saker vil ei skjerpa straff kunne vere avskrekkande og forebyggjande. I tillegg meiner eg det er openbert at ein må styrkje arbeidet med folkeopplysning og kampanjar om desse temaa.

Eg har møtt og snakka med personar som har opplevd at bilde av privat karakter eller videoar frå ein tidle-

gare kjærast er spreidde bevisst og med vilje på nettsider som har som einaste føremål å spreie. At det blir ei lita bot som reaksjon, seier òg noko om at straffenivået, altså det ein faktisk får i desse sakene, er for lågt.

Dei som deler bilde eller videoar av andre utan samtykke, skal vite at det får alvorlege konsekvensar. Nora Mørk, handballspelaren, viste mot og gjekk føre som eit forbilde då ho gjekk ut offentleg med saka si. Men det er ikkje alle som er Nora Mørk, det er ikkje alle som greier å gjere det same. Og eg er einig med Nora Mørk, som i dag i veldig mange av landets aviser seier at ho er skuffa over at Stortinget ikkje i dag vedtek at ein skal auke strafferamma for desse typar handlingar. Me veit at private bilde, nakenbilde og bilde av folk som har sex, kan vere svært øydeleggjande når dei blir spreidde og delte på internett. Dette rammar mange unge jenter som skal gå på skulen kvar einaste dag og kanskje lure på om alle dei møter, har sett desse videoane.

Dersom regjeringspartia hadde meint at strafferamma for desse typar handlingar skulle aukast, hadde ein stemt for det forslaget Arbeidarpartiet fremjar i dag. Det Høgre og Framstegspartiet gjer her i dag, kan like godt bety at ein ikkje kjem til å auke strafferammene for desse handlingane.

Eg les i media i dag at Framstegspartiet sin justispolitiske talsperson, Solveig Horne, seier at dei fremjar sitt forslag fordi dei er opptekne av ein ryddig prosess. Men om vårt forslag skulle fått fleirtal, ville det vore ein heilt ryddig og normal saksgang. Arbeidarpartiet legg ikkje fram forslag til strafferamme i Stortinget i dag. Dersom vårt forslag hadde fått fleirtal, ville Justisdepartementet måtte utarbeidd forslag. Det ville ha vore på høyring dersom ein skulle endra lova, og då kome tilbake att til Stortinget. Poenget er at me meiner at Stortinget i dag, på 8. mars, burde sende eit tydeleg signal om at strafferammene for desse typar saker må aukast.

Presidenten: Skal representanten ta opp forslag?

Lene Vågslid (A) [11:06:12]: Ja.

Presidenten: Representanten Lene Vågslid har dermed tatt opp det forslaget Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti står bak.

Peter Frølich (H) [11:06:30]: Dette er lovgivning på sitt beste og på sitt verste. Jeg skal forklare hvorfor.

Det er lovgivning på sitt beste fordi det viser hvordan vi som lovgivere klarer å henge med når kriminalitetsbildet utvikler seg. Deling av nakenbilder er et fenomen som har oppstått med ny teknologi. De av oss som har hatt den veldig tvilsomme gleden av å sitte og studere og pugge gammel rettspraksis, kan kanskje huske noe som heter telefonsjikanedommen, et fenomen som var helt

nytt en gang på 1920- eller 1930-tallet da folk begynte å ringe og sjikanere folk, gjerne på nattetid, 100, 200 kanskje 300 ganger. Da det ble tatt opp for domstolene, hadde man ingen lov som kunne domfelle disse folkene. Det var et nytt fenomen som måtte møtes med lovgivning. Akkurat det samme kommer vi til å gjøre i dette tilfellet.

Da går vi over til hvorfor dette er lovgivning på sitt mest problematiske. Hvorfor er det problematisk? Jo, fordi i dette spørsmålet er alle i denne salen enige. Ingen avviser en høyere strafferamme når det gjelder dette. Vi ønsker å slå ned på denne typen atferd, men vi skal gjøre det på en ryddig måte og på en måte som er i tråd med spillereglene i en rettsstat og i et demokrati.

Store endringer i straffeloven gjøres best fra departementet. Da trekker vi heller ingen forhåndskonklusjoner om omfanget av bestemmelsen eller lengden på strafferammen – selv om det er helt tindrende klart at det kommer endringer, og ja, det vil innebære at man også er nødt til å ta i bruk andre sanksjonsmidler enn det dagens lovgivning legger opp til. Det eneste vi egentlig diskuterer her, er små kommaer.

Hva leser folk der ute? De leser at Stortinget stemmer ned et forslag om å foreta endringer på dette feltet, og det brukes retorikk som at dette er på selve kvinnedagen, at de kriminelle jubler, og jenter fortsatt gråter. Hva er dette? Hva slags retorikk er dette – i en sak hvor folk er enige, og hvor vi ønsker å vise handling?

Jeg gjentar det jeg sa i forrige debatt: Hvis noen lurar på hvorfor det er politikerforakt, se på denne typen diskusjoner. Det er i dag skapt et skjevt bilde av hva som egentlig er Stortingets intensjon i saken, og det er timet – jeg må få si det – på en ganske usmakelig måte på kvinnedagen. Man konstruerer og gjør dette til en kvinnekamp, hvor én del av Stortinget skal være på feil side, og den andre delen av Stortinget skal være på den riktige siden.

Alle er enige. Alle ønsker endringer. Det eneste vi ønsker, er å gjøre det på en måte som er i tråd med tradisjonene vi har for lovgivning. Jeg håper diskusjonen videre kan ta inn over seg at det egentlig ikke er noen stor, fundamental uenighet i det politiske, men en uenighet om det rent prosessuelle.

Presidenten: Skal representanten ta opp forslag?

Peter Frølich (H) [11:10:03]: Ja.

Presidenten: Representanten Peter Frølich har dermed tatt opp det forslaget Høyre og Fremskrittspartiet står bak.

Solveig Horne (FrP) [11:10:16]: Det er et viktig forslag som blir vedtatt i dag. Selv om det bare er nyanser i forslagene som ligger til behandling, er det en viktig sak

som til slutt blir vedtatt. Jeg har lyst til å gi ros til forslagsstillerne for å ta opp denne debatten.

Internett og sosiale medier har kommet for å bli. Det gir oss alle utrolige muligheter. Likevel vet vi at det også er store utfordringer, og dagens barn og unge møter en verden som ikke alle er forberedt på. Nora Mørk-saken har fått stor medieoppmerksomhet, og vi vet fra andre medieoppslag at det er mange unge der ute, jenter og gutter, som har fått livet sitt snudd på hodet ved at seksuelle bilder og andre bilder er blitt distribuert uten at de har samtykket, og det har fått store konsekvenser.

Vi har den siste uka blitt rystet over at en ung mann tok livet av seg etter å ha blitt truet i media. Dette er en problemstilling vi er nødt til å ta inn over oss, og vi er nødt til å ha en straffelov og strafferammer som ivaretar dette.

Ulovlige bilder, deling av dem og trusler vet vi, som jeg sa, kan få alvorlige konsekvenser for dem som blir rammet. Jeg er veldig glad for at regjeringen er veldig tydelig på at vi nå, ifølge statsrådens brev, skal utarbeide et lovforslag som tydeliggjør at det er ulovlig å dele eller offentliggjøre bilder uten samtykke, og se på om vi trenger å øke strafferammen.

Men det er ikke bare lovverk vi trenger. Vi vet at opplæring i trygg bruk av digitale medier, sånn at barn og unge kan få hjelp til å ta fornuftige valg i den digitale hverdagen, også er sentralt i forebygging av nettrelaterte overgrep. Barn og unge må også lære seg å forstå konsekvenser, og de viktigste støttespillerne er foreldre, barnehage, skole, helsevesen, fritidslærere, barnevern og andre som møter barn og unge til daglig. Frivillig sektor spiller også en viktig og sentral rolle for å være med og bidra i dette arbeidet.

Jeg er glad for at regjeringen i opptappingsplanen mot vold og overgrep så tydelig understreket at de vil sørge for nettbasert informasjon om internettrelaterte overgrep, og at det også skal opprettes egne webkurs for både foreldre, barn og profesjonelle.

Mange foreldre tror at barna er trygge i hjemmet. De gir barna beskjed om å bruke hjelm når de skal ut og sykle, og mange tror hjemmet er trygt. Men vi vet at noen av de verste overgrepene kan skje fra pc-en på barnerommet. Derfor er det viktig at foreldrene engasjerer seg i barn og unges netthverdag.

La meg til slutt si at jeg er overrasket over at Arbeiderpartiet og SV bruker så billig retorikk i denne saken og får det til å framstå som om regjeringspartiene er imot å øke strafferammen. Hvis Arbeiderpartiet hadde vært så opptatt av dette, kunne de ha fremmet selve lovforslaget i dag, og de kunne ha sagt hvor mange år de ønsker å øke strafferammen med, men det har de altså ikke gjort. Så bruker Lene Vågslid saken om barneekteskap som eksempel. Ja, da klarte Arbeiderpartiet å fremme et eget

lovforslag – i en sak regjeringen allerede hadde sendt ut på høring, og som Arbeiderpartiet er klar over kommer til Stortinget i løpet av våren.

Forslaget som ligger til behandling i dag, gir et tydelig og klart signal til regjeringen om å utarbeide endringer i straffeloven og vurdere om det er behov for å øke strafferammen. Jeg klarer ikke i dag å si om det er ett, to, tre eller fire år den skal økes med. Det er lenge siden Arbeiderpartiet satt i regjering og visste hvordan disse prosedyrene er, men det er altså sånn at regjeringen sender dette ut på høring og får innspill om hvilken strafferamme dette skal ha. Jeg er sikker på at dette er et arbeid statsråden tar på aller største alvor, og at statsråden vil komme raskt tilbake til Stortinget både med endringer av straffeloven og med økning av strafferammen når det gjelder disse sakene.

Emilie Enger Mehl (Sp) [11:15:07]: Først vil jeg si takk til Arbeiderpartiet for å sette denne saken på dagsordenen.

Det er veldig viktige problemstillinger som er tatt opp i forslaget fra Arbeiderpartiet, for med ny samfunnsutvikling oppstår det også nye utfordringer i kriminalitetsbildet som vi må ta på alvor. Spredning av krenkende, nedverdiggende, avslørende eller seksualiserte bilder av noen som ikke har samtykket til det, er en slik utfordring – som har eksplodert i takt med utviklingen av ny teknologi, og kanskje spesielt smarttelefoner, hvor Snapchat, Instagram og Facebook bare er et tastetrykk unna. Terskelen for å ta og dele bilder har blitt urovekkende lav, særlig når det er snakk om slike bilder som i denne saken, og de fleste nordmenn, spesielt ungdommer, har tilgang til både kamera og store delingsnettverk gjennom sin telefon, som de fleste går rundt med til enhver tid.

Det å få spredd ett eller flere bilder av seg selv kan være svært krenkende og kan få store konsekvenser for offeret. Når et bilde først er delt, vil det mest sannsynlig aldri forsvinne fra internett. Høyesterett har f.eks. kalt det for en «livslang krenkelse», og det er også et alvorlig problem at slike bilder kan brukes til utpressing eller trusler mot personen som er avbildet.

Ulovlig deling av bilder rammes i dag av straffelovens bestemmelser om hensynsløs atferd og krenkelse av privatlivets fred, men dette er generelle bestemmelser og det går ikke klart fram av loven at deling av slike bilder som det her er snakk om, er forbudt.

Vi er enig med forslagsstillerne i at det er et behov for at det må komme tydelig fram i loven at deling av denne typen bilder er straffbart, og at det er behov for å se på en utforming av straffeloven som er tilpasset denne typen kriminalitet, som kan opptre i ulike former og med ulik grad av alvorlighet.

I dag kan det være vanskelig for ungdommer eller andre å få oversikt over lovgivningen og hva som faktisk er ulovlig og uakseptabelt. Man må til rettspraksis og andre rettskilder for å få en oversikt. Vi mener at en tydeliggjøring vil fjerne tvil, sende et tydelig signal og være i tråd med utviklingen av denne typen kriminalitet som har skjedd i nyere tid. Vi er også veldig glad for at en samlet komité er enig om det. Senterpartiet er imidlertid kritisk til at vi skal vedta å øke strafferammen uten å ta forbehold. Det å øke strafferammen er alvorlig, og det er noe som må vurderes grundig. Man må kartlegge behovet for det, hvordan dagens strafferamme virker i slike saker, og hvilken virkning en økt strafferamme vil ha. Derfor er jeg også glad for at komiteen samler seg om et forslag som sender en klar bestilling til regjeringen om at denne typen kriminalitet skal presiseres i straffeloven, og man skal også vurdere økning i strafferammen, men det må skje etter nærmere gjennomgang.

Til slutt vil jeg si at jeg synes det er synd at debatten utad nå vris mot at dette er et tap. For jeg føler at dette er en stor seier. Vi står her på kvinnedagen 8. mars, og vi sender et tydelig signal fra en samlet justiskomité og et tilnærmet samlet storting om at det å dele nedverdiggende, krenkende, seksualiserte bilder av andre er ulovlig og det skal straffes. Og den historien som fortelles i media fra forslagsstillerne og SV nå, bidrar ikke til å sende det signalet som vi faktisk gjør fra Stortinget. Det bidrar til å skape usikkerhet om hva som vil være rettstilstanden med det vedtaket Stortinget fatter i dag.

Jeg håper at forslagsstillerne – også utad – vil bidra til å vise at Stortinget tar denne typen kriminalitet på alvor, og at dette skal følges opp i straffeloven.

Nils T. Bjørke hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Vil representanten ta opp forslag?

Emilie Enger Mehl (Sp) [11:19:51]: Det vil jeg.

Presidenten: Da har representanten Emilie Enger Mehl teke opp Senterpartiets forslag.

Carl-Erik Grimstad (V) [11:20:07]: Det er all grunn til å berømme forslagsstillerne for å ha tatt opp et personverntema som i det siste har fått stor oppmerksomhet, men som dessverre ikke er et nytt fenomen. Ulovlig offentliggjøring av private bilder uten samtykke fra den avbildede har likevel i det siste tiltatt i styrke på en så omfattende måte at det gjør det til et mye større problem enn et forhold mellom et avgrenset antall parter. Det er i ferd med å bli et samfunnsproblem, en utfordring for hele vår ytringskultur.

Statlig finansierte tiltak, som nettstedet slettmeg.no, har vært til stor hjelp for mange, men er langt fra nok til å håndtere flommen av krenkende bilder som daglig

spres over nettet, og som bidrar til å ødelegge menneskers liv. Det kan være all mulig grunn til at spørsmålet underkastes en utredning i statlig regi. Det er dessuten høyst betimelig at forslaget tas opp til debatt i dag, siden det er 8. mars og siden saken dessverre stort sett dreier seg om krenkelser av kvinner.

Siden 1995 har retten til eget bilde vært rettslig regulert først og fremst gjennom åndsverkloven § 45c, altså ikke i straffeloven, slik representantforslaget og komitéinnstillingen kan skape et inntrykk av. I internasjonal sammenheng er personvernparagrafen i åndsverkloven en *lex specialis*, et særtilfelle som har å gjøre med at den tidligere fotoloven ble avvirket da. Det er en norsk raritet på mange måter. Hovedbestemmelsen i paragrafen er at all publisering av fotografier som avbilder en person, ikke er tillatt med mindre samtykke foreligger. Det gjelder selvsagt også for avbildninger i sosiale medier, selv om det er relativt få som bryr seg om dette. Unntaksbestemmelsen i lovteksten gjør det likevel mulig å publisere bilder i journalistiske sammenhenger, f.eks. ved å stille krav til fotografiens aktuelle og allmenne interesse.

Poenget med å vise til dette, er å påpeke at den som leter etter fotorettslige bestemmelser i straffeloven, på mange måter leter på feil sted. Jeg stiller derfor også spørsmål ved departementets påstand om at vi ikke har lovbestemmelser som «fanger opp alle situasjoner hvor bilder av nevnte karakter deles uten at den eller de som er avbildet har samtykket». Dette framgår temmelig eksplisitt i åndsverkloven § 45c.

Slik jeg leser det, ønsker forslagsstillerne på mange måter en helt ny fotolovgivning. Den må selvsagt utredes på en skikkelig måte, der vi ikke på forhånd konkluderer når det gjelder strammerammer. Jeg antar at intensjonene fra komiteens medlemmer fra SV og Arbeiderpartiet har vært å fokusere på åpenbare brudd på menneskerettighetskonvensjonens artikkel 8, retten til privatliv. Det henvises særlig til såkalt hevnporno, altså situasjoner der pornografiske bilder er blitt publisert av hevngjerrige eks partnere. Dette er en bekymring jeg deler med forslagsstillerne.

Imidlertid er det også andre former for privatlivsovergrep som det åpenbart er nødvendig å se nærmere på når straffelovsbestemmelsene først skal vurderes. Eksempelvis kan nevnes publisering av krenkende fotografier av barn og døde personer. Forslagsstillerne er også eksplisitte i sitt krav om at strafferammen må økes. Jeg er ikke sikker på at dette nødvendigvis er løsningen på utfordringene, selv om det høyst sannsynlig vil ende med det. Det er f.eks. nødvendig å minne om at det så vidt jeg vet aldri i de siste 70 årene har vært idømt fengsel for brudd på straffeloven § 267, altså den tidligere straffeloven fra 1902 § 390, til tross for at strafferammen har vært tydelig nok. I den gamle straffelovsbestemmel-

sen var den på tre måneders fengsel, i den nye fra 2005 på henholdsvis to og et års fengsel etter §§ 266 og 267. Det er med andre ord lite som tyder på at det er strafferammene i seg selv som er avgjørende for kriminalitetsbildet i slike saker, men heller på hvilken måte politi og påtalemyndighet reagerer i saken.

Jeg kommer til å anbefale Venstres gruppe å stemme for forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet, der regjeringen blir bedt om å fremme et lovforslag om en egen bestemmelse i straffeloven som regulerer det aktuelle temaet, uten å konkludere med hensyn til strafferammen.

Tore Storehaug (KrF) [11:24:39]: La meg starte med å takke forslagsstillerne for eit viktig forslag. Dette er eit godt bidrag for å gjere tydeleg kva handlingar vi som samfunn meiner er heilt uakseptable.

Smarttelefonen gjer ting mogleg som tidlegare ikkje var moglege. Han har gjort det mogleg å effektivisere, bringe oss nærare kvarandre og hente inn store mengder informasjon. Men for mange, dessverre altfor mange, er den nye teknologien òg blitt ein fiende. Heimens fire veggjar er ikkje lenger den tryggaste staden for born og unge, for ved hjelp av smarttelefonen kjem òg overgrepapar heilt inn på barnerommet, utan å måtte vere der fysisk.

Det er kvinnedagen i dag. På mange måtar er det litt krevjande at vi faktisk må behandle ei sak som denne, for så lenge ungar og kvinner opplever vald og overgrep, vil vi aldri kunne oppnå fullt likeverd og full likestilling. Vi må difor gjere meir for å beskytte ungane våre og kvinnene våre.

Deling av intime bilde av personar, som ikkje har gjeve samtykke, er krenkande og nedverdiggande for dei det gjeld. Statistikken frå politiet viser at dette er eit aukande problem. Konsekvensane for dei som blir ramma, er store og vil kunne følgje dei i lang tid.

Førre veke hadde Forbrukerinspektørene på NRK ein reportasje om vaksne som brukar appar som er laga for ungar, for å kome i kontakt med ungar. Det er rystande å høyre kva vaksne kan utsetje uskyldige ungar for.

Barneombodet har kome med to rapportar om seksuelle krenkingar mot barn og ungdom denne veka. Her kjem dei med sju anbefalingar for å kjempe mot vald og overgrep og ikkje minst for å hjelpe dei som er utsette for dette. Eg synest anbefalingane er veldig gode, og eg håpar at regjeringa vil lytte til dei. Det har dei høve til å gjere i samband med den opptrappingsplanen mot vald og overgrep mot barn som Kristeleg Folkeparti fekk gjennomslag for i 2015.

Deling av nedverdiggande og krenkande bilde er i dag straffbart, men Kristeleg Folkeparti er einig i at ei tydeleggjering i lovverket er på sin plass, og at vi difor skal

kunne forebygge denne kriminaliteten og styrke rettstryggleiken til den enkelte meir. Difor kjem Kristeleg Folkeparti til å røyste for forslaget frå Høgre og Framstegspartiet.

Statsråd Sylvi Listhaug [11:27:10]: La meg aller først få si at jeg deler komiteens syn på hvor alvorlig det er å spre krenkende bilder uten samtykke fra den som er avbildet. Dette kan få store konsekvenser for den det gjelder, og ved spredning på nettet forsvinner bildene aldri. Nesten alle har i dag mobiltelefon med et kamera i lomma, og særlig unge risikerer å bli tatt bilde av i uheldige situasjoner eller i forbindelse med overgrep. Mobiltelefonen gjør også at slike bilder lett kan spres. Dette gjør dagens unge sårbare på en helt annen måte enn tidligere generasjoner, som også kunne begå feil eller bli utsatt for overgrep, men hvor dette ikke ble dokumentert og spredt.

Vi har sett at flere har blitt straffet for å ha spredd krenkende og intime bilder og filmer uten samtykke. I en del tilfeller er det blitt domfellelse for privatlivskrenkelser og hensynsløs atferd. Da Høyesterett i 2016 behandlet den såkalte snapchat-saken og fastsatte straffen for å ha delt intime bilder uten samtykke til fengsel i fire måneder, var det heleribestemmelsen som ble brukt. Det er likevel flere grunner som kan tale for å endre straffeloven slik at den tydelig rammer denne typen handlinger.

For det første synes problemet å bli stadig mer aktuelt, og det rammer stadig flere. For det andre kan en tydelig og klar straffebestemmelse ha en preventiv virkning. Det vil også kunne gjøre det lettere for dem som jobber med å forebygge slike handlinger. Og som jeg nevnte i brevet mitt til komiteen, er det også usikkert om de gjeldende bestemmelsene faktisk rammer alle de situasjonene som bør være forbudt. For eksempel er straffebudene mot privatlivskrenkelser og mot hensynsløs atferd primært utformet med tanke på andre typer krenkelser, og enkelte tilfeller av deling av krenkende bilder kan dermed falle utenfor.

Jeg registrerer at alle komiteens medlemmer ønsker at regjeringen skal foreslå en lovendring, men det synes å være delte meninger om prosessen videre. Jeg forstår at enkelte kan være utålmodige etter å få på plass lovendringer, og for min egen del kan jeg forsikre om at jeg vil sørge for at det kan skje så fort som mulig. Men jeg advarer mot å forhaste seg, f.eks. ved ikke å utrede lovforslaget nærmere, slik enkelte av medlemmene i komiteen synes å ta til orde for.

For at formålet med en lovendring skal oppfylles, må den skape klarhet i hvilke tilfeller som rammes, og den bør ramme alle de tilfeller som bør rammes. Jeg er derfor opptatt av at en lovendring må være godt faglig gjen-

nomarbeidet, og at forslaget må sendes på en offentlig høring, der bl.a. påtalemyndighetene, ofrene og sivilsamfunnet får komme til orde før regjeringen kommer tilbake med et lovforslag til Stortinget.

Det er flere spørsmål man må ta stilling til. For eksempel bør man se på om ikke straffeansvaret også bør ramme den som fotograferer fornærmede i en krenkende situasjon, ikke bare den som deler slike bilder. For det andre må vi se på fornærmede. Kan det være en belastning å vite at mange er i besittelse av krenkende bilder av fornærmede, selv om de kanskje ikke deler det videre? Skal de kunne pålegges å slette dem? Videre må straffeansvaret være effektivt. Det er antakelig ikke hensiktsmessig å begrense en lovendring til deling av bare bilder. Filmopptak og lydopptak bør nok også omfattes.

Jeg ser fram til å komme tilbake til Stortinget med et lovforslag når departementet har gjennomført en utredning og høring på vanlig måte. Men jeg vil allerede nå takke komiteen for å ha satt denne viktige saken på dagsordenen. I departementet er vi godt i gang med å lage dette grunnlaget som skal bidra til at vi kan få et nytt lovverk på plass på dette området.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Lene Vågslid (A) [11:31:03]: Mitt spørsmål til statsråden er ganske kort. Meiner statsråden det er rett at ein kan få høgare straff for å truge nokon med å dele eit bilete, enn ein kan få viss ein faktisk gjer det?

Statsråd Sylvi Listhaug [11:31:17]: Jeg mener det er slike forhold som gjør at vi er nødt til å se på dette lovverket, foreslå endringer og sende dem på høring, og også bidra til at andre parter får komme med innspill til hvor det er hull i regelverket. Jeg vil si at dette er noe som opptar alle, både de unge som er i en situasjon der de kan utsettes for dette – det er ungdom og barn som er redde for å dusje på skolen av frykt for å bli tatt bilde av og for å bli utsatt for disse tingene – og foreldre. Jeg har selv barn som etter hvert begynner å komme i denne alderen, og det er klart at vi tenker på dette, og jeg er opptatt av at vi skal få på plass et regelverk som verner våre barn på en best mulig måte. Så jeg kan forsikre om at dette vil bli høyt prioritert, og at vi er godt i gang med dette arbeidet.

Lene Vågslid (A) [11:32:05]: Då er mitt neste spørsmål: Kva er det i forslaget frå Arbeidarpartiet som forhindrar statsråden frå å køyre heilt vanleg prosess?

Statsråd Sylvi Listhaug [11:32:14]: Vi kommer til å kjøre en helt vanlig prosess som følger opp behovet for endringer på dette området. Så er det Stortinget som nå bestemmer hva man stemmer for, men det jeg registrerer, er at alle er enige om at vi skal ha endringer på dette

området. Derfor er jeg enig med dem som sier at det ser veldig rart ut i mediene, at det ser ut som om ikke alle i denne sal deler behovet for og ønsket om å endre regelverket til det beste for de unge som er rammet av dette.

Det vil nødvendigvis ta litt tid, for man må ha det ut på høring, vurdere hvilke endringer som skal gjøres, og gi alle dem der ute som ser at det er hull i regelverket, muligheten til å komme med innspill til det.

Lene Vågslid (A) [11:32:56]: Men eg fekk ikkje svar på spørsmålet mitt, for kva er det i forslaget frå Arbeidarpartiet som forhindrar statsråden, regjeringa, i å sende saka på høyring, kome med forslag og kome tilbake til Stortinget? Det er ingenting i forslaget frå Arbeidarpartiet som forhindrar heilt vanleg saksgang. Viss statsråden meiner det er det, vil eg ha eit svar på kva ho meiner forhindrar vanleg prosess. Den einaste forskjellen – og det er ein vesentleg forskjell – er at me seier at me ynskjer å auke ramma, og så blir det heilt vanleg saksgang. Men eg vil høyre svaret frå statsråden: Kva er den store forskjellen?

Statsråd Sylvi Listhaug [11:33:33]: Vi ønsker altså å følge opp de vedtakene som Stortinget fatter, og jeg registrerer at Arbeiderpartiet ikke får flertall for sitt forslag her. Vi må se på strafferammene – jeg mener det er helt naturlig at vi skal gjøre det – om de trenger å økes. Men vi må også se på straffenivået som er i dag. Utnyttes det slik som det burde? Dette er helt normale utredninger som må foretas, og som gjøres i departementet.

Lene Vågslid (A) [11:34:04]: Eg høyrer kva statsråden seier, men eg får ikkje svar på spørsmålet. I dag er det slik at det er tre forslag i saka. Senterpartiet signaliserer at dei subsidiært støttar forslaget frå Høgre og Framstegspartiet. Det blir sagt at me treng ein normal prosess. Då prøver eg ein gong til: Kva er det i forslaget frå Arbeidarpartiet som forhindrar ein heilt vanleg prosess, der saka er på høyring, der statsråden kjem med forslag til Stortinget til strafferamme? Kva er det som forhindrar det i vårt forslag?

Statsråd Sylvi Listhaug [11:34:36]: Vi følger opp det som blir vedtatt i Stortinget, og det ligger an til at forslaget fra Arbeiderpartiet ikke blir vedtatt. Dermed kan vi ikke følge det opp akkurat slik det ligger. Men vi vil jo følge opp intensjonen i det, vi vil se på straffenivået, vi vil se på de bestemmelsene som dere i Arbeiderpartiet er opptatt av, og de hullene som dere er opptatt av å dekke. Så det vil bli gjort – til beste for dem som nå blir utsatt for disse situasjonene.

Men jeg registrerer at man lager en mye større sak ut av dette enn det burde være. Man burde ha sagt at vi alle i denne sal er enige om at vi skal få på plass lovendringer

som dekker behovet. Vi er alle i denne sal opptatt av at vi skal ha et straffenivå som er slik at det er i tråd med det som er rettsoppfatningen der ute. Det oppfatter jeg at alle som har vært på talerstolen, har sagt, og det skal vi også gjøre.

Jeg registrerer også at det ikke står noe om hvor mye disse strafferammene skal økes, og det er vel fordi det må utredes – og det er det vi holder på med.

Presidenten: Replikskordskiftet er avslutta.

Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Maria Aasen-Svensrud (A) [11:36:04]: I den siste tiden har vi gang på gang sett saker i media som viser at mennesker, gjerne barn og unge, utsettes for utpressing av penger eller seksuelle handlinger over internett. Frykten for at intime bilder spres til venner, familie og omverdenen er stor. Bilder og informasjon som spres på nettet, kan sirkulere og eksistere lenge. Vi ser også gang på gang at frykten for dette fører til at mennesker utsettes for gjentakende overgrep eller for krav om utbetaling av penger. Denne formen for kriminalitet kan ramme alle. Det spiller ingen rolle om en er ung eller gammel, mann eller kvinne. Likevel ser vi at særlig sårbare mennesker, som barn og unge, utsettes. Kvinner er også her, som i andre volds- og overgrepssaker, særlig utsatt.

I dag er det den internasjonale kvinnetdagen. 8. mars kommer i år til å være preget av metoo-kampanjen og sårbarheten til kvinner som utsettes for vold og overgrep. Deling av bilder på internett er en del av dette. Friheten frarøves de kvinnene som får bilder av seg delt på internett. Handlingen får konsekvenser for lang tid.

Slik jeg forsto representanten Frølich fra Høyre, advarte han imot å gjøre dette til en kvinnekamp. Til det vil jeg si: Det er en del av kvinnekampen; det er kvinnekamp.

Vi opplever et stort behov for folkeopplysning og for arbeid mot denne typen kriminalitet, både for å trygge enkeltmennesket og for å gi en tydelig beskjed til dem som utøver eller vurderer å utøve slike ulovlige handlinger.

Internett har de samme reglene som samfunnet for øvrig. Det som bryter med loven på gata, bryter også med loven fra sofaen og over internett. Arbeiderpartiet har derfor fremmet dette representantforslaget som tydeliggjør alvoret i overgrep og utpressing ved ulovlig bildedeling. Arbeiderpartiet sier tydelig ifra og mener at lovverket også må gjenspeile denne holdningen.

Guro Angell Gimse (H) [11:38:41]: Det er en viktig sak for oss at vi nå legger til rette for en tydeliggjøring av at det er ulovlig å offentliggjøre bilder, som f.eks. na-

kenbilder. Det er viktig for oss. Dette er et eksempel på en kriminalitet som har kommet med den teknologiske utviklingen, og det er nå helt nødvendig at vi går inn og understreker at dette er kriminelle handlinger, faktisk så alvorlige kriminelle handlinger at endringer i straffeloven også skal vurderes.

«Slapt signal», sier Petter Eide fra SV, og Arbeiderpartiet henger seg på. Her vrir og vender de på ord for å få det til å se ut som om de er imot dette – det er faktisk ikke greit.

Både statsråd Listhaug og representanten Frølich var veldig tydelige på at dette dreier seg om uenighet om prosess. Vi ønsker faktisk en utredning av dette. Arbeiderpartiet har vært veldig klar på at de faktisk ikke ønsker en utredning, som vil være en helt normal prosess når man skal lage en lov, en så viktig lov, som dette. At man da, på selveste 8. mars, får seg til å gå så langt for å score billige poeng på oss, synes jeg er skuffende. Her er vi alle enige, og som det er blitt sagt tidligere her av Senterpartiets Emilie Enger Mehl, burde vi ha kunnet stå sammen i dag, på 8. mars, og signalisere at her skal vi få til en lovendring. Det burde vi ha gjort. Slik ble det ikke, men jeg håper vi greier å slukke den brannen som unødvendig er tent.

Lene Vågslid (A) [11:40:42]: Det er ikkje me som tenner denne brannen eller skaper forvirringa her. Det viser replikkordskiftet i stad. Eg får ikkje svar på spørsmålet mitt om kva som gjer at forslaget frå Arbeidarpartiet og SV ikkje vil føre til ein heilt vanleg saksgang. Eg sat på Stortinget medan me var i regjering. Det å sende som svar at ein vil greie ut noko, kan bety så mangt. Det kan bety at ein vil bruke ganske lang tid fordi ein har mange andre ting å drive med, eller at ein ikkje tør å forplikte seg. Det er ei ærleg sak.

Det me gjer, er å fremje eit forslag som skal sende eit klart signal om det statsråden eigentleg seier. Eg høyrer jo at fleire seier at dei ynskjer å skjerpe straffa, at dei ynskjer strengare straff, i tråd med folks rettsoppfatning. Då er det vanskeleg å forstå kvifor ein enten ikkje støttar forslaget vårt. Eller – eit lite råd: Forslaget frå Høgre og Framstegspartiet burde i det minste innehalde ordet «auke» og ikkje «endring». Det er ei bestilling frå Stortinget.

Og til representanten Peter Frølich, sjølv om han er god i rettslære: Det er jo ikkje slik at Stortinget – lovgevarane – ikkje skal ha synspunkt på straffenivå eller strafferammer. Det er i så fall noko heilt nytt. Det eg er glad for, og som det er einigheit om, er at me ynskjer å tydeleggjere lovverket og kome med ei eiga føresegn. Det synest eg er veldig bra. Eg er glad for at me har fått gjennomslag for det, for det i seg sjølv meiner eg er veldig viktig.

Dei sakene me snakkar om her, rammar mange. Ni av ti offer for såkalla hevnporno er kvinner. Så – igjen til representanten Frølich – me gjer ikkje dette til ein kvinnekamp. Det er ein kvinnekamp. Det hadde det vore om denne debatten hadde vore 9. eller 10. mars òg. Men eg forstår at det ofte kan vere noko vrient for representantar frå Høgre å skjøne. 68 pst. av dei som er offer for hevnporno, er mellom 18 og 30 år, 27 pst. er mellom 18 og 22 år. Konsekvensane desse jentene opplever, er enorme. Eg tviler ikkje på at me er einige om det. Eg høyrer ein komité som uttrykkjer same type bekymring, og som ser det same problemet, men som med respekt å melde ikkje landar på det same forslaget. Eg meiner at viss ein her i salen meiner at strafferamma burde aukast, eller i det minste at det burde vere samsvar mellom det å truge og det å dele, så burde ein kunne seie det.

Arbeidarpartiet skal ikkje leggje opp til at ein skal begynne å jobbe på heilt nye måtar i departementet. Det er klart at det må gjerast skikkeleg, på ein ordentleg måte. Det kan ein gjere med forslaget vårt. Difor meiner eg det nok ligg heilt andre motivasjonar til grunn for at ein ikkje støttar forslaget vårt i dag, noko ein burde ha gjort for å samle seg i denne viktige saka.

Carl-Erik Grimstad (V) [11:43:59]: Det er naturlegvis ikkje slik at høyrere strafferammer alltid er svaret når vi vil komme uønsket atferd til livs. Så vidt jeg kjenner Arbeiderpartiets justispolitikk, er dette helt i tråd med det jeg tror representanten Vågslid også mener. Jeg mener det er nødvendig å gå runden med å få en skikkelig utredning før vi konkluderer når det gjelder strafferammen.

Jeg takker justisministeren for imøtekommenhet i denne saken. Det er glimrende, og vi ser nå konturene av en ny lovgivning, som det er høyst nødvendig å ta tak i.

Avslutningsvis vil jeg kommentere en uttalelse fra håndballspilleren Nora Mørk, som på mange måter har stått i sentrum i denne saken etter at hun ble utsatt for sterkt krenkende opplevelser da bilder av henne ble publisert på nettet. Jeg registrerer at hun i et intervju med VG i dag har forskuttert sin skuffelse over at Arbeiderpartiets forslag ikke kommer til å få flertall i denne saken. Jeg tror ikke det er grunnlag for den skuffelsen.

La det ikke være noen tvil om at Venstre, som lenge har stått i front for å komme denne typen kriminell atferd til livs, kommer til å fortsette med det. Vi kommer til å delta aktivt for å oppdatere straffelovens bestemmelser i tråd med den teknologiske utviklingen. Men lovverk og domstolbehandling er et høyterskeltilbud, enten vi liker det eller ikke. Jeg mener det først og fremst må være grunn til å ta tak i et lavterskeltilbud til personer som til daglig krenkes på nettet, og da dreier det seg ikke om høyprofilerte håndballspillere. Venstre fikk

gjennomslag i statsbudsjettet for økte bevilgninger til slettmeg.no, eller «slett meg no», som det bør uttales. Jeg håper det i framtiden vil være rom i statsbudsjettet for en varig og forutsigbar finansiering av dette lavterskeltilbudet, og anser det vel så viktig som økte strafferammer.

Helt på tampen: Lovbestemmelser av denne art dreier seg om fotobestemmelser som også har noe med ytringsfrihet å gjøre. Det dreier seg om journalistikkens vilkår, og jeg registrerer at i denne komitéinnstillingen er ikke presseorganisasjonene blitt hørt. Det er også en grunn til at lovforslaget – eller den prosedyren som skal settes i gang nå – må sendes ut til en omfattende høring i presseorganisasjonene, f.eks. Redaktørforeningen og Norsk Presseforbund.

Peter Frølich (H) [11:46:53]: Nå har vi sett en debatt hvor Arbeiderpartiet og SV har tolket hele forslaget i sitt verdensbilde. Det siste de gjorde var å tolke også mitt innlegg på verst mulig måte og i sitt verdensbilde. De trodde at jeg snakket om at dette ikke var en kvinnekamp. Selvfølgelig er det en kvinnekamp. Det var ikke det jeg sa, heller. Det jeg sa, og advarte imot, var å gjøre dette til en kvinnekamp hvor man har en god side og en ond side. Hvordan kan jeg påstå det? Jo, fordi retorikken som brukes her, er nettopp slik. Bare hør hvordan noen representanter sier at det er vanskelig for Høyre på kvinnedagen å fatte at dette er en kvinnekamp. Det står i merknadene fra komiteen at Høyre og Fremskrittspartiet er «bremseklosser» i kvinnekampen, osv. – i en sak hvor alle er enige! I en sak hvor alle er enige, skal man liksom ha en slags ond og god side i et slikt spørsmål.

I denne debatten har det også vært påstått at alle egentlig ønsker en utredning og en ryddig prosess osv., men jeg tror vi er nødt til å få fasiten:

«Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener dette forslaget ikke trenger å utredes.»

Dette viser en totalt annerledes og fundamentalt forskjellig innfallsvinkel til hvordan vi behandler straffelovgivning i Norge. Vi kunne laget et voldsomt stort poeng ut av det og ment at disse partiene ikke skjønner konstitusjonell skikk, osv., men jeg tror egentlig ikke det er noen vits i å gjøre det. Jeg tolker dette som at vi alle er enige, og at vi nå diskuterer på en måte som folk der ute er lei av. Politikere krangler om kommaer, osv., og trekker hverandres intensjoner i tvil, osv. Vi er enige i denne saken. Det burde vært budskapet i dag. Jeg skjønner at folk begynner å bli lei, hvis de hadde forstått hvordan så små og «miniaturiske» forskjeller kan blåses opp til nærmest eksistensielle kamper om hvem som er på den

gode siden, og hvem som er på den onde siden på kvinnedagen, osv.

Emilie Enger Mehl (Sp) [11:49:26]: Det har vært en interessant debatt fordi jeg, som jeg sa i sted, føler at alle er enige, men at man prøver å skape et skille som egentlig ikke eksisterer. For jeg opplever også at det forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet som det kommer til å bli flertall for, er helt i tråd med det Arbeiderpartiet har foreslått, men at det er en litt mer moderat versjon, som krever utredning. Og det mener jeg er helt på sin plass. Det er en stor forskjell på å si, i et forslag som skal ende ut i en ny lovbestemmelse, at man mener at det ikke er et behov for en utredning, at man mener det ikke er behov for å vurdere endring av strafferammene, og å si at man må vurdere endring av strafferammene. For meg har det vært en helt vesentlig forskjell.

Økte strafferammer er ikke alltid svaret, og i arbeidet med en slik lovbestemmelse som den vi kommer til å be om i dag, er det – som justisministeren var inne på – veldig mye som må utredes. Det kan være mange tilfeller som bør rammes av en slik bestemmelse, som ikke ligger i forslaget i dag. Det kan være bilder, film, lydopptak og forskjellig grad av alvorlighet. Når det er snakk om ulovlig deling av bilder, kan man tenke seg alt fra en situasjon hvor det er en person som selv er et barn, som deler et bilde av en annen på Snapchat, til voksne som driver med organisert deling av krenkende bilder. Det er veldig mange nyanser, og jeg mener at det gjør at vi trenger en god utredning før vi vedtar en ny lovbestemmelse.

Når det gjelder fastsettelse av strafferammer, mener jeg helt prinsipielt at det er viktig, også i denne saken, å utrede og vurdere grundig hva som er en hensiktsmessig strafferamme. Hvordan rammer straffen vi har i dag? Hva skal vi endre på? Hva skal vi ikke endre på? Kanskje skal det være forskjellige strafferammer for forskjellige typer av deling og spredning. Dette er noe jeg opplever at vi ikke har svaret på i dag, og derfor synes jeg det er bedre å støtte Høyre og Fremskrittspartiets forslag.

Men jeg ser fortsatt på dette som en seier, og jeg mener at alle bør kommunisere det ut. Jeg opplever også at Arbeiderpartiet i dag kunne sagt: Dette er en seier, vi fikk Stortinget med på å fastsette en strengere lovgivning for denne typen kriminalitet. Når de ikke velger å gjøre det, synes jeg det er veldig synd, for det skaper et veldig feilaktig bilde av Stortingets vilje i opinionen.

Presidenten: Representanten Lene Vågslid har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Lene Vågslid (A) [11:52:24]: Eg kan jo ikkje seie at Arbeidarpartiet får til det, når me ikkje gjer det. Så enkelt er

det. Eg synest at me no gjer saka veldig vanskeleg, men eg har berre eitt minutt, så eg skal prøve å vere kort.

Viss det er slik at me er så einige, så får ein formulere det slik. Det er jo ikkje kva me står her og seier som betyr noko til sjuande og sist – det er kva me vedtek. Så viss me ikkje føreslår å auke ramma, er det ikkje det me seier. Det er heilt legitimt å meine at ein ikkje kan seie det no. Eg har ikkje noko imot det, men eg meiner me burde sendt eit tydeleg signal om at me vil auke strafferamma.

Til voteringa: Eg forstår at forslaget vårt ikkje kjem til å få fleirtal. Det beklagar eg. Subsidiært kjem Arbeidarpartiet til å støtte forslaget frå Høgre og Framstegspartiet, for noko må jo verte vedteke i denne saka. Så håpar eg at me kan kome tilbake til denne debatten. Me kjem til å diskutere det fleire gonger. Det er ein seier at me får ei tydeleggjering av straffelova. Det er veldig bra. Men me må heller ikkje framstille det som at det med auka strafferamme ikkje har noko betyding – for det har det.

Statsråd Sylvi Listhaug [11:53:34]: Etter å ha hørt debatten, er jeg veldig glad for at det er veldig bred enighet om at vi skal gjøre noe med det. Jeg sitter også igjen med et inntrykk av at representanten Vågslid ikke ønsker å høre på det som blir sagt. Jeg var veldig tydelig på at dette blir prioritert. Jeg er veldig tydelig på at de hullene som er i lovverket, må vi tette.

Jeg forstår heller ikke representanten Vågslid når hun sier at hun vil ha vanlig saksgang, for i merknadene til saken står det at Arbeiderpartiet og SV mener at dette forslaget ikke trenger å utredes. Da er spørsmålet, f.eks. om strafferammer: Hvilke strafferammer ønsker man da? Hvis man ikke trenger en utredning, burde man jo kunne si hva det forslaget skulle innebære.

Utfordringene på nettet er alvorlig for unge jenter, men vi skal heller ikke glemme guttene. Forrige uke gikk Kripos ut og orienterte om en sak om en ung mann som tok livet av seg fordi han opplevde saker og ting på nettet. Så dette er noe som selvfølgelig er spesielt alvorlig for jenter, men vi skal heller ikke underslå at dette er en utfordring for mange gutter også.

Til slutt vil jeg oppsummere med at vi ikke trenger en utredning av om vi skal ha lovendringer. Lovendringer skal vi ha, men utredningen handler om hvilke lovendringer vi trenger for å tette de hullene som vi alle sammen er enige om skal tettes.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [11:55:21]

Interpellasjon fra representanten Knut Arild Hareide til utviklingsministeren:

«Det er et mål for norsk bistand å bidra til at våre samarbeidsland blir mindre bistandsavhengige og bedre i stand til å finansiere sin egen velferd. Da er utvikling av bærekraftige skattesystem og bekjempelse av ulovlig kapitalflukt, hvitvasking og korrupsjon sentralt. Ifølge Center for Global Development kunne 8 av 10 personer som lever i ekstrem fattigdom, blitt løftet ut av denne ved at det ble utviklet bedre og mer rettferdige skattesystemer i lavinntektsland. Norge har påtatt seg minst å doble finansieringen av skatterelaterte utviklingstiltak innen 2020 i tråd med Addis Tax Initiative. Stikk i strid med dette ble programmet «skatt for utvikling» mer enn halvert fra 2016 til 2017. Utviklingsministeren har varslet en mer offensiv linje på dette området.

Hvilke tiltak vil regjeringen iverksette for å styrke skatteadministrasjonen i samarbeidsland og bekjempe ulovlig kapitalflukt og korrupsjon?»

Knut Arild Hareide (KrF) [11:56:44]: Skatteparadis, skatteunndragingar og skjulte eigarskap har store konsekvensar både på nasjonalt og lokalt plan. Dei som tapar mest, er verdas fattigaste land. Berekningar frå organisasjonen Tax Justice Network viser at utviklingsland blir tappa for meir enn 1 200 mrd. kr årleg som følge av ulovleg kapitalflukt. Det kan vere knytt til korrupsjon og kriminalitet, men den største delen gjeld store internasjonale selskap som snyter utviklingsland for pengar.

Dette er enorme summar. Dette undergrev økonomisk vekst og bidreg til at fattige land blir verande fattige. Om pengane hadde blitt verande i landet og blitt skattlagde, kunne dei ha sikra midlar ein sårt treng til både skule, sjukehus og helse.

Vidare er det berekna at 30 pst. av all finansformue i Afrika er gøymt i skatteparadis. Dette kostar afrikanske land 14 mrd. dollar i året i tapte skatteinntekter. Dette er nok pengar til både å betale for helsetiltak som kunne ha redda livet til seks millionar barn, og nok til å tilsetje nok lærarar til å gi alle afrikanske barn skulegang. Det gir eit perspektiv.

Resultatet av denne kapitalflukta er at vanlege menneske må ta ein større del av rekninga. Mange utviklingsland har svake statar med dårleg fungerande skattestyresmakt. Derfor står dei gjerne svakt i forhandlingar med multinasjonale selskap eller rike land om skatteavtaler. Resultatet blir ofte at moms på varer og tenester utgjer ein forholdsmessig større del av landets skatteinntekter. Denne typen skattlegging rammar, naturleg nok, dei fattigaste landa hardest.

Dei siste åra har skatt som del av bruttonasjonalinntekt auka i låginntektsland, men det er framleis eit stort skilje mellom gjennomsnittet på 35 pst. i OECD-land og 14 pst. i låginntektsland.

Openheit i det internasjonale finanssystemet er ein nøkkel til å bremse kapitalflukta, bl.a. ved at multinasjonale selskap blir kravde å vere opne om nøkkeltal i kvart land dei opererer i, og om selskapas eigentlege eigarar. For å stanse kapitalflukta og dermed bidra til å auke utviklingslandas inntekter må det internasjonale samfunnet bli einige om skattereglar som òg tar i vare utviklingslandas interesser, og utviklingslanda må bli støtta i arbeidet med å styrkje sine eigne skattesystem.

Betre og meir rettferdige internasjonale skattereglar er det etterspørsel etter òg frå norsk næringsliv. Seriøse selskap som Statoil og Telenor har sjølve rapportert offentleg land for land i ei årrekkje og ønskjer tiltak som sikrar konkurranse på like vilkår. Vidare viser forsking at skatt i seg sjølv ikkje er avgjerande for norske selskap sine investeringsavgjerder. Det er grunn til å anta at andre faktorar, som god infrastruktur, styresett, korrupsjon og føreseielegheit er enda viktigare. Noregs satsing på næringsutvikling gjennom utviklingspolitikken bør derfor sjåast i samheng med arbeidet som blir gjort med skatt og kapitalflukt.

Kristeleg Folkeparti meiner at Noreg kan og bør spele ei sentral rolle i å kjempe mot ulovleg kapitalflyt og skatteunndragingar. I 2015 blei FN's medlemsland einige om ein ambisiøs plan for å avskaffe fattigdom, redusere ulikskap og å sikre grunnleggjande tenester for alle – dei såkalla berekraftsmåla. Men no, to år seinare, og med berre 13 år igjen til 2030, er verda langt unna desse måla. I sluttdokumentet frå fjorårets oppfølgingsmøte om finansiering for utvikling i FN står det følgjande:

The current global trajectory will not deliver the goal of poverty in all its forms and dimensions by 2030.

Dette kjem i stor grad av manglande finansiering, men også manglande politisk vilje til å setje i verk dei tiltaka nasjonalt og internasjonalt som ein veit verkar – og som vil føre til meir pengar til utviklingsland. Verda treng no ambisiøse leiarar som går føre.

Noreg har satsa tungt på utdanning og helse i bistanden dei siste åra – det er veldig bra. Bistand er heilt nødvendig for å nå berekraftsmåla nr. 3 og 4 om helse og utdanning. Samtidig viser den norskstøtta internasjonale kommisjonen for utdanning at 97 pst. av finansiering av utdanning må kome frå landa sjølve.

Men det monnar lite å auke delen av nasjonale budsjett til helse og utdanning dersom budsjetta er altfor små. Gjennom bistand og politikk kan Noreg og andre givarland støtte utviklingslanda både i å auke nasjonale budsjett og i å bruke budsjetta meir effektivt til helse og utdanning.

Noreg leia FN-forhandlingane om finansiering for utvikling i Addis Abeba og sikra at alle FN's medlemsland blei einige om nettopp denne agendaen. Denne rolla bør ikkje undervurderast. Snarare gir dette Noreg eit ekstra ansvar og ei gyllen moglegheit til å drive det multilaterale, normative og politiske arbeidet framover. FN's generalsekretær har nyleg annonsert at han vil halde eit nytt toppmøte i 2018. Noreg har alle føresetnader til å spele ein sentral og konstruktiv rolle.

For å summere opp:

- kapitalflukt, svake skattesystem og skatteunndragingar er nokre av vår tids største utfordringar
- Noreg kan og bør bidra enda sterkare både gjennom vår stemme internasjonalt og gjennom våre eigne prioriteringar i utviklingspolitikken

Lat meg kort nemne fire måtar Kristeleg Folkeparti meiner Noreg bør intensivere innsatsen på:

Det første er gjennom auka skatterelatert bistand. Noreg bør bidra meir til Addis Tax Initiative. Noreg har forplikta seg til å doble støtta til skatteteknisk bistand frå 130 mill. kr i 2015 til 260 mill. kr i 2020. I 2017 var denne typen støtte berre på 50 mill. kr. Enkelte land, som f.eks. Storbritannia, har sagt at dei vil gi meir enn den internasjonale forpliktinga. Noreg bør òg sikte på å gjere dette. Støtta bør ein gi både til bilaterale og multilaterale initiativ og til forsking og sivilsamfunn.

Som ein del av dette bør programmet «Skatt for utvikling» bli styrkt betydeleg. Å bruke bistand til å katalysere offentlege inntekter er god og effektiv bistand. Ei krone i bistand kan utløyse ti nye kroner i skatteinntekter. Likevel gjekk berre 0,13 pst. av norsk bistand og 0,3 pst. av internasjonal bistand i 2015 til å styrkje skattesystem i utviklingsland. I Noreg har denne bistanden i tillegg blitt betydeleg redusert dei to siste åra. Det er ei utvikling som ein no må snu.

Det andre tiltakspunktet handlar om å vere ein pådrivar internasjonalt. Tematikken må løftast i talar og møte, og Noreg må prioritere å vere til stades på høgt nivå i dei internasjonale foruma der skatt blir diskutert.

Eg vil derfor utfordre utviklingsministeren til å ta initiativ til eit internasjonalt møte eller ein konferanse med fokus på nettopp skatt og utvikling. Det kan med fordel bli gjort i samarbeid med andre givarland med liknande prioriteringar, som Storbritannia eller Tyskland. Samarbeidsland i sør, som kan bidra med konkrete erfaringar, bør sjølv sagt òg vere ein del av eit slikt initiativ.

Vidare bør Noreg vurdere å gi økonomisk støtte til FN's ekspertkomité for skatt. Arbeidet innanfor OECD er viktig, men kan ikkje vere det einerådande. Arbeidet treng òg ei global forankring.

Mitt tredje punkt følgjer naturleg: Me treng å sikre oss riktig kompetanse og nok bemanning på dette feltet

både i UD, Norad og på ambassadane. I denne sammenhengen vil det vere naturleg å søkje eit nært samarbeid med skatteetaten, som kan bidra med spisskompetansen sin.

Det fjerde, og det er eg sikker på at statsråden er bevisst, er at Noregs innsats innanfor skatt må vere samstemt. For eksempel må innsatsen på utviklingsfeltet vere samkjørt med kva Finansdepartementet gjer i OECD-samanheng og med nasjonale reglar. Her bør Noreg følgje opp kapitalfluktkommisjonens anbefalinger om å avvikle Norfunds praksis med å investere gjennom skatteparadis. Ikkje minst bør Noreg òg på andre utviklingspolitiske område, som f.eks. utdanning og helse, bidra til å løfte skatt og moglegheita for nasjonal ressursmobilisering. Her er det viktig at dette ikkje berre dreiar seg om utviklingslands ansvar og moglegheiter til å auke egne budsjett. Norge bør òg her leggje vekt på givarlands ansvar og moglegheiter til å bremse ulovleg kapitalflukt.

Eg ser fram til å høyre vår nye, dyktige utviklingsminister om hans tankar rundt ei så viktig problemstilling.

Statsråd Nikolai Astrup [12:06:53]: La meg begynne med å rette en takk til interpellanten for å reise denne viktige debatten. Det er også passende at vi diskuterer dette i dag, på den internasjonale kvinnedagen. Kvinner er i større grad enn menn direkte berørt av statens evne til å tilrettelegge for gode tjenester, og forskning viser at kvinner er de som taper mest på ulovlig kapitalflukt og korrupsjon. Dessverre er det også slik at kvinner i utviklingsland ofte har færre muligheter til å påvirke styresettet i landet sitt.

Regjeringen er av samme oppfatning som interpellanten. Norge er og skal være en pådriver for at utviklingsland får på plass gode skattesystemer og øker innsatsen mot korrupsjon og ulovlig kapitalflyt. Det trengs enorme ressurser for å nå bærekraftsmålene, og ulovlig kapitalflukt og korrupsjon er i dag et stort hinder for at vi skal komme i mål. Men bistand alene vil bare kunne utgjøre en liten del av løsningen. I afrikanske land utgjør skatteinntektene, selv på dagens lave nivå, ti ganger så mye som bistanden.

Nasjonal ressursmobilisering er helt avgjørende for at vi skal nå bærekraftsmålene innen 2030. På utdanningsfeltet skal så mye som 97 pst. av ressursene komme fra landene selv, mens bistanden fra Norge og andre land kun utgjør 3 pst.

Men for at et land skal kunne investere i f.eks. utdanning, må det ha skatteinntekter. For å opprettholde et minimum av grunnleggende tjenester til befolkningen bør skatteinngangen utgjøre minst 15 pst. av brutto nasjonalprodukt. Flere mener at andelen må være enda høyere – opp mot 25 pst. – hvis vi skal klare å utvikle god

infrastruktur og gi god utdanning, helse og sikkerhet til alle.

Skatteinngangen er nå på under 15 pst. i 30 av de 75 fattigste landene i verden. Til sammenligning ligger gjennomsnittet for OECD-land på over 35 pst. Utviklingsland taper opp mot 10 pst. av brutto nasjonalprodukt i offentlige inntekter. Disse inntektene kunne i mange tilfeller ha bidratt til at bærekraftsmålene nås, og ikke minst kommet befolkningen til gode gjennom skoler, sykehus og jobber.

Utvidet skatteinngang og derigjennom økt skattegrunnlag er viktig, men ikke tilstrekkelig for at vi skal nå bærekraftsmålene. Verdiskapingen må også øke. Derfor er en av regjeringens hovedprioriteringer å bedre vilkårene for næringsutvikling og investeringer i utviklingsland, for det er privat sektor som må skape millioner av nye jobber hvert eneste år fremover.

Verdensbankens rapport om investeringsvilje for 2017–2018, som interpellanten åpenbart også har lest, viser at de viktigste forutsetningene for beslutningen om å investere er

- politisk stabilitet
- sikkerhet
- et korrupsjonsfritt og forutsigbart styresett
- en fungerende rettsstat
- et stort marked
- makroøkonomisk stabilitet
- en stabil vekslingskurs
- kvalifisert arbeidskraft
- god infrastruktur

Hvis utviklingsland skal kunne hevde seg i den globale konkurransen om investeringer og bedriftsetableringer, må det med andre ord jobbes på bred front, og skattesystemet er én av flere viktige brikker i dette.

Uklare og byråkratiske skattesystemer hemmer investeringslysten. Korrupsjon, upresise skatteincentiver og ulovlig kapitalflyt skaper ufrie markeder. Det blir dyrt og risikabelt for bedrifter og internasjonale investorer. Terskelen for å gå inn øker. Kort sagt er rettferdige og forutsigbare skattesystemer bra for investeringsvilje og verdiskaping.

Økt skatteinngang opp til et visst nivå har i de fleste land vært forbundet med redusert korrupsjon og høyere økonomisk vekst, som igjen stimulerer til økte investeringer. Men skattlegging dreier seg om mer enn penger og investeringer. Det er politikk.

Skatteinnkreving kan bidra til økt etterrettelighet og effektivitet, særlig hvis den er tydelig knyttet til tjenesteleveranser til befolkningen. Studier fra Afrika sør for Sahara viser at det å betale skatt skaper økt politisk engasjement i befolkningen. Politikere blir i større grad stilt til ansvar.

Norge var tilrettelegger for finansiering av utviklingsprosessen som ledet frem til Addis Tax Initiative, som interpellanten viser til. Initiativet er basert på tre pilarer: For det første forplikter rike land seg til å doble skatterelatert bistand fra 2015-nivå innen 2020. For det andre forplikter utviklingsland seg til å arbeide for gode skattesystemer. For det tredje skal alle arbeide for en samstemt politikk for å mobilisere nasjonale ressurser.

La det ikke være noen tvil: Norge står ved disse forpliktelsene. I 2018 øker vi derfor innsatsen på dette området med omlag 90 mill. kr, og vi skal nå målet om å bruke minst 268 mill. kr på skatterelatert bistand innen 2020. Det er riktig som interpellanten sier, at Norges bidrag til skatterelatert bistand har gått ned de siste to årene. Det skyldes bl.a. en endring i årlige utbetalinger til de tre landene der Norge har hatt betydelig skattebistand – Tanzania, Zambia og Mosambik – og avslutning av flere avtaler i Norad i perioden 2015–2017.

Verdens land er ikke i rute med å nå bærekraftsmålene. Støtten til nasjonal ressursmobilisering er fortsatt for lav. I 2015 utgjorde skatterelatert bistand bare 0,13 pst. av all bistand internasjonalt. I tillegg er mange land rammet av store finansielle lekkasjer gjennom dårlig fungerende skattesystemer, omfattende korrupsjon og ulovlig kapitalflyt. Beregningene varierer, men den ulovlige kapitalflyten fra utviklingsland kan utgjøre så mye som 1 000 mrd. dollar per år. Dette er i så fall syv ganger så mye som OECD-landene gir i bistand i året. Med rette har dette blitt kalt den andre siden av utviklingsregnestykket. Ulovlig kapitalflyt er direkte utarming av nasjonale ressurser.

Vi trenger en bred internasjonal koalisjon for å styrke skattlegging og bekjempe korrupsjon og ulovlig kapitalflyt. Vi må videreutvikle internasjonale rammebetingelser og iverksette forpliktende tiltak for å binde både stater og næringsliv til maksimal åpenhet og nulltoleranse for korrupsjon. Norge skal være en aktiv pådriver på dette feltet. Derfor består regjeringens opptrappingsplan av fire hovedsatsinger.

For det første vil vi i nært samarbeid med skatteetaten øke det bilaterale samarbeidet for bedre skatteadministrasjoner. Vi vil opprette nye faglige samarbeidsprogrammer og øke innsatsen i allerede etablert faglig samarbeid.

For det andre vil vi styrke arbeidet gjennom internasjonale organisasjoner. Vi vil delta i Verdensbankens globale skatteprogram og i IMF's arbeid. Samtidig vil vi støtte OECD med å inkludere utviklingsland i arbeidet for bedre internasjonale skattenormer. Vi støtter FN's arbeid og følger opp konvensjoner mot korrupsjon. Norge har, som interpellanten sikkert er kjent med, vært pådriver for to nøkkelresolusjoner om storskalakorrupsjon og ulovlig kapitalflyt.

For det tredje vil vi støtte forskning, næringsliv og det sivile samfunn. Vi vil stimulere til målrettet forskning på skatterelatert bistand og internasjonale skatteforhold. Vi viderefører støtten til U4 Ressurssenter mot korrupsjon i Bergen, som bidrar med kunnskap og gjør den globalt tilgjengelig. Vi vil fortsette samarbeidet gjennom korrupsjonsjegernettverket for å støtte etterforskere fra politi og påtalemyndigheter i arbeidet med å avsløre, etterforske og påtale korrupsjon.

Vi vil samarbeide med lokalt og internasjonalt næringsliv for å sikre at vår innsats på skatteområdet bidrar til vekst og investeringsvilje. Det sivile samfunnet spiller en helt avgjørende rolle i kampen mot korrupsjon, kapitalflukt og arbeidet for bedre skattesystemer, og vi vil samarbeide tett for å sikre best mulig resultater av vår bistand. Ifølge OECD gir 1 kr investert i skattebistand mellom 50 og 100 kr ekstra i skatteinntekter. Dette understreker hvor kostnadseffektiv skatterelatert bistand er. Norge har lignende erfaringer fra samarbeidet med Zambia og Tanzania.

Vi må samtidig være realistiske. I mange av våre samarbeidsland er korrupsjon utbredt. Motkreftene er sterke. I enkelte utviklingsland hersker det i realiteten straffrihet for grov korrupsjon, hvitvasking og skatteunndragelse. Utfordringen er så kompleks at alle aktører og alle land må jobbe sammen hvis vi skal få bukt med ulovlig kapitalflukt. Norge kan bidra med faglig bistand og kapasitetsbygging, men uten politisk vilje til å ta gode valg vil resultater utebli. Også på dette området trengs det nasjonalt eierskap fra utviklingslandene selv.

Derfor vil vår fjerde hovedsatsing handle om å styrke den politiske dialogen med utviklingslandenes myndigheter. Vi vil samarbeide med dem som har satt skatte-spørsmål og tiltak mot korrupsjon og ulovlig kapitalflyt på sin egen politiske dagsorden. Den afrikanske union har i sin plan for inkluderende utvikling satt skatte-spørsmål og kamp mot korrupsjon øverst. Slike initiativer skal vi støtte. Vi vet at økonomisk vekst og økte statsinntekter ikke automatisk fører til redusert fattigdom og mindre ulikhet. Vi må derfor også følge med på hvordan de økte inntektene blir brukt. Hvis myndighetene bruker inntektene til gode, offentlige tjenester og jobbskaping, vil bærekraftsmålene være innen rekkevidde.

Knut Arild Hareide (KrF) [12:16:20]: Eg vil takke statsråden for det gode svaret han gir på denne interpellasjonen. Eg synest det òg var eit offensivt svar. Eg har lyst til å nemne fleire ting. Eg tenkjer ikkje minst på dei initiativa som eg skal kome tilbake til, men òg problemforståinga her. At eit land, eit system, har ei skatteinntekt som er så låg som mellom 13 og 15 pst., kan alle me som sit i nasjonalforsamlinga i Noreg, forstå er

krevjande, når me veit at gjennomsnittet i OECD er på 35 pst. Det kjem òg tydeleg fram.

Eg er glad for det signalet som blir gitt om at Addis Tax Initiative vil bli følgt opp på alle delar, ikkje minst det som går på semje. Det er viktig.

Så utfordra eg spesielt om nedgangen i den skatterelaterte bistanden. Der synest eg me har fått ei god forklaring. Skattebistanden vår har gått ned til samarbeidslandene våre. Så eg synest at forklaringa som me får på kvifor det har gått ned, gir oss eit godt svar. Men det eg kanskje vil utfordre statsråden på, er kva han nå tenkjer framover. For det verkar jo noko tilfeldig at han har gått ned. Det eg håper me kan seie, er at nettopp skatterelatert bistand bør vere noko som me satsar på. Det meiner eg er naturleg ut frå dei fire initiativa som statsråden viser til her, og som eg støttar fullt ut – alle fire.

Nettopp det å bruke og utvikle det faglege samarbeidet med skatteetaten og vere med på styrkje det, det at me jobbar internasjonalt – IMF, OECD – det at me får ei breidd i dette, som var det andre punktet frå statsråden, er heilt i tråd med det eg ønskjer. Eg er òg glad for at statsråden nemnde FN spesielt når det gjeld det arbeidet.

Det tredje punktet frå statsråden går på forskning, næringsliv og ikkje minst sivilsamfunn. Det er lett å undervurdere at òg på dette området speler sivilsamfunn ei veldig viktig rolle.

Eg deler òg statsrådens ambisjon om å styrkje den politiske dialogen. Me veit at bistand er krevjande, fordi me er nøydde til å sikre eit nasjonalt eigarskap for å få til ei reell endring.

Så eg har lyst til å takke for det gode svaret. Utfordringa er å gjere desse orda i Noregs nasjonalforsamling om til ein realitet i utviklingsarbeidet. Det er vår felles utfordring.

Statsråd Nikolai Astrup [12:19:39]: Takk igjen til interpellanten.

Jeg tror det er bred politisk enighet om at dette skal være et prioritert område for Norge i vår utviklingssatsing. Som interpellanten er vel kjent med, har vi etablert Kunnskapsbanken i Norad, der «Skatt for utvikling»-programmet står sentralt, som nettopp handler om kompetanseoverføring på viktige områder. Vi har også en riksrevisjon som er aktivt inne i flere land og gir bistand, fordi disse tingene henger sammen. Jeg kan f.eks. nevne: Jeg kom nettopp hjem fra Nepal, i dag tidlig, og der har vår bistand bidratt til at man har fått et enhetlig kontosystem for staten, en reduksjon fra 14 000 kontoer i staten til en håndterlig mengde på linje med det vi har i Norge. Så dette gir resultater, og mye av dette er på en måte grunnfundamentet for å kunne bekjempe korrupsjon og ulovlig kapitalflyt.

La meg også nevne at da statsministeren var i Davos tidligere i år, hevet hun også antikorrupsjon og den saken som en viktig sak for Norge, så dette er en prioritering som har stor støtte fra høyeste hold i regjeringen.

Jeg tror som sagt vi er enige om mye, og som interpellanten var innom, handler det om hva som skjer fremover. Ja, det har vært en nedgang. Men, som sagt, i 2018 øker altså Norges innsats på dette området med 90 mill. kr, og vi skal, sammenlignet med 2015, levere på vårt løfte i Addis Tax Initiative med å doble beløpet. Så dette skal trappes opp, og det skal trappes opp i alle de kanaler som interpellanten var opptatt av. Jeg er glad for den støtten som jeg opplever at interpellanten gir til dette arbeidet.

Så var interpellanten også inne på viktigheten av sivilsamfunnet. Det er helt åpenbart at sivilsamfunnet her bidrar i stor grad ikke minst til å synliggjøre problemet og å ta det opp på andre måter med utviklingslandenes myndigheter. Vi skal bidra, som sagt, gjennom tett politisk dialog med myndighetene i utviklingsland, og på alle de reiser jeg har vært på så langt, har dette punktet stått på min dagsorden i de samtaler jeg har hatt, fordi det er så avgjørende for å få til den nasjonale ressursmobiliseringen som skal til for å levere på 2030-målene.

Ingjerd Schou (H) [12:22:47]: Jeg vil takke representanten Hareide, som tar opp en viktig og sentral sak i det som går på utviklingspolitikken. Det er også slik at Kristelig Folkeparti og regjeringspartiene står sammen om det som er reist i interpellasjonen i dag.

Det å få til en nasjonal ressursmobilisering er et viktig fundament og et viktig konsept i utviklingspolitikken, og særlig at alle utviklingslandene som mottar hjelp fra Norge, også selv må ha et eierskap til sin egen utvikling og til det å mobilisere egne ressurser for å få til nettopp fattigdomsreduksjon. Både skattesystemer og kapitalflyt er områder som kan gjøre utviklingsland mer uavhengig av bistand på sikt, og i hvert fall tror jeg det er veien å gå. Det finnes ikke nok bistandspenger, utviklingspenger, i verden til å utrydde sult og fattigdom. Det å få til en nasjonal mobilisering er da selve hovednøkkelen til å bringe både land og folk ut av fattigdom og mer inn i en bedre velstand.

Det å ha gode skattesystemer er også nøkkelen til å lokke til seg private investeringer, som er nødvendig for å få økonomisk vekst og arbeidsplasser. Norge har forpliktet seg til å trappe opp det som går på den skatterelaterte bistanden i den såkalte Addis-forpliktelsen, som jeg hører både interpellanten og statsråden omtaler, og at vi står fast ved den forpliktelsen.

Jeg vil så si noen ord om det som er knyttet til skatteavtaler og forslag om en enhetlig skattlegging av selska-

per. Det foregår en stor debatt internasjonalt om hvordan det internasjonale skattesystemet fungerer og ikke fungerer etter hensikten. Det er ingen tvil om at dette påvirker de utviklingspolitiske forutsetninger for å oppnå resultater, men det har også stor effekt for de privattaktører som nettopp skulle kunne bidra i området for å hjelpe land videre i sin velstandsutvikling.

Arbeidet i både OECD og FN er viktig for nettopp å skape bedre normer og regler for vårt internasjonale skattesystem, inkludert det som gjelder bekjempelse av skatteparadiser og finansielt hemmelighold. Norge har en foroverlent holdning i disse spørsmålene – det har stort sett vært tverrpolitisk enighet om dette – og bidrar også i den internasjonale debatten med de utviklingspolitiske mål som en rettesnor.

Det er viktig at skattepenger benyttes på en riktig måte. For å få økte skatteinntekter slik at det skal bidra til fattigdomsreduksjon, er forvaltningen av offentlige finanser avgjørende. Det er bra at Norge støtter programmet i samarbeidsland for å bedre det som går på både økonomistyring og åpenhet om bruk av offentlige ressurser. Det dreier seg om å styrke helheten i offentlig finansforvaltning, både skatt, utgiftsstyring, budsjettprosesser og kontrollfunksjoner, slik den norske riksrevisjon her hjemme bidrar med ute i andre land. Jeg hører også at statsråden, hjemkommet fra sitt besøk i Nepal så sent som i dag tidlig, kan gi ferske eksempler. Det er viktig at Norge, via den norske riksrevisjon og gjennom institusjonssamarbeid og bidrag til samarbeid, gir en aktiv støtte til det arbeidet som riksrevisjoner gjør også i utviklingsland.

Helt til slutt har jeg lyst til å si at det å bekjempe korrupsjon også går hånd i hånd med arbeidet med å ha sunne, friske skattesystemer. Det er svært sentralt at vi klarer å bidra til korrupsjonsbekjempelse og får en nasjonal ressursmobilisering for nettopp å få til en utvikling som står seg over tid. Det å ha et høyt korrupsjonsnivå er dårlig, og det er lite forenlig med å ha både fred og rettferdighet og få til en inkludering. Ikke minst demonstrerer Paradise Papers og tidligere lekkasjer at skatteunndragelser, korrupsjon og ulovlig kapitalflukt er områder hvor det er behov for internasjonalt lederskap og samarbeid for å få til normutvikling, oppfølging og et faglig samarbeid for å få dette til.

Per-Willy Amundsen (FrP) [12:28:02]: Fremskrittspartiet mener bistand skal være hjelp til selvhjelp, og bistandens mål skal være bistandens uavhengighet. Derfor er det bra at representanten Hareide setter utvikling av gode skattesystemer, bekjempelse av korrupsjon og ulovlig kapitalflukt på agendaen.

Utviklingsministeren påpekte at skatteinngangen nå er på under 15 pst. for 30 av de 75 fattigste landene. Til

sammenligning ligger gjennomsnittet for OECD-land på over 35 pst. Skatteinngangen må utgjøre minst 15 pst. av BNP for å opprettholde et minimum av grunnleggende tjenester til befolkningen. I det lange løp er det urimelig at nordmenns skattepenger skal brukes på å betale til velferdstjenester som landene selv kunne ha finansiert – hvis de hadde krevd inn tilstrekkelig skatt.

Innkrevning av skatt er ikke bare grunnlaget for velferdstjenester til befolkningen, det er en av hjørnesteinene i utviklingen av en stat. Det bidrar til å binde de styrende og de som blir styrt, og folket har incentiver til å stille sine ledere til ansvar for bruken av skattepenger. For å få skatteinntekter må lederne på sin side sørge for stabile forhold, etterrettelige systemer for å kreve inn skatter fra privatpersoner og næringslivet, og næringslivet trenger rettferdige og forutsigbare skattesystemer og en fri, markedsorientert økonomisk politikk for å kunne fungere godt. Med andre ord: sunn kapitalisme. Dette er grunnleggende for å skape arbeidsplasser, for å skape økonomisk vekst.

Norge er blant de landene med mest velfungerende skattesystemer. Derfor er det bra at regjeringen trapper opp arbeidet for å øke samarbeidet med utviklingsland på dette området. Og det er varslet at skatterelatert bistand skal økes med 90 mill. kr for 2018. Dette er hjelp til selvhjelp.

Ulovlig kapitalflukt og korrupsjon er også to alvorlige problemer som hindrer utvikling. Den ulovlige kapitalflukten fra utviklingsland kan utgjøre så mye som 1 000 milliarder dollar hvert år. Dette er altså sju ganger så mye som OECD-landene gir i bistand i år. Ulovlig kapitalflukt er utarming av nasjonale ressurser som kunne ha blitt brukt til å bygge opp infrastruktur og velferdstjenester i fattige land.

Forskning viser at korrupsjonsnivået i et land har sammenheng med landets utvikling. De mest korrupte landene er også blant de fattigste. I mange land er det svært vanskelig å drive forretning uten å måtte gjøre bestikkelser. Det hemmer veksten i privat sektor og undergraver tilliten til systemet. Antikorrupsjon er satt opp som et tverrgående hensyn i alt norsk utviklingssamarbeid. Utbredt korrupsjon i land som er mottakere av norske bistandsmidler bør få konsekvenser, f.eks. gjennom frysing eller tilbakebetaling av midler.

Men dette er ikke problemer som Norge kan løse alene. Dette må gjøres i samarbeid med andre land, i internasjonale organisasjoner og ikke minst gjennom FN-systemet og multilaterale institusjoner. Vestlige land har brukt over 1 000 mrd. amerikanske dollar på bistand til afrikanske land i løpet av de siste 50 årene.

Norge har brukt over 532 mrd. kr på global bistand fra 1960 og frem til 2016. Dette er enorme beløp og vitner om stor giverglede. Spørsmålet er om det har hjul-

pet. Dersom man forutsetter at bistandens mål skal være at landene skal bli i stand til å komme seg på beina, bli uavhengig av bistand, så er ikke svaret et tydelig ja. Sør-Korea, som er et av de landene som representerer unntaket, viser at det å gi bistand til fattige land ikke nødvendigvis er det samme som å skape utvikling. Til syvende og sist er det altså nasjonalstatene selv som må ta ansvar for sin egen skjebne.

Audun Lysbakken (SV) [12:33:20]: Først vil jeg takke representanten Hareide for interpellasjonen, som tar opp et spørsmål som er veldig viktig, men dessverre underdiskutert i denne salen. Derfor er dette en god anledning. Jeg er også helt enig i alle de punktene som Hareide viste til i sin appell til regjeringen om mer handling på dette området. «Skatt for utvikling» – og kampen mot ulovlig kapitalflyt og skatteparadiser, vil jeg legge til – handler nettopp om at ingen land er tjent med å være mottakere av bistand for all framtid. Målet med bistanden er å gjøre noe med den urettferdigheten som ligger i at mange fattige land egentlig er rike land med store ressurser som kan gi grunnlag for en økonomi som kan skape velstand, vekst og framgang for landenes befolkning. Utfordringen er jo at inntektene fra disse ressursene i så liten grad kommer folk flest i fattige land til gode, men i stedet svært ofte ender opp hos en liten, men veldig rik, lokal elite, eller at altfor mye av pengene går ut av landet og f.eks. ender hos kapitalister og store selskaper i vår del av verden. Det å bygge fungerende skattesystemer er noe av de viktigste vi kan gjøre for å gjøre noe med dette, og det å bekjempe skatteparadiser er igjen noe av det viktigste vi kan gjøre for at det skal bli vanskeligere å omgå de strukturene for å skatlegge ressurser og næringsvirksomhet som vi bidrar til å bygge opp.

Det er positivt, vil jeg si, at det er en så enstemmig tilslutning til ideene bak «Skatt for utvikling» i debatten, også fra Høyre og Fremskrittspartiet, men det må være lov også å bruke et lite øyeblikk på å beskrive det som faktisk har skjedd de siste årene. Det er at nettopp dette arbeidet har vært tydelig nedprioritert av den sittende regjeringen. Det var i 2011 «Skatt for utvikling» ble lansert – som ett av flere initiativer fra den rød-grønne regjeringen for å gjøre norsk utviklingspolitikk mer effektiv og for å rette den mer inn mot spørsmål om rettferdig fordeling og fungerende stater, noe som igjen er forutsetningen for at bistanden skal virke. Strategien har vært å støtte tiltak og reformer globalt, regionalt og nasjonalt, men i årene etter regjeringsskiftet i 2013 har Norge mistet sin lederrolle på dette området. Det brukes mindre penger på «Skatt for utvikling», det har vært mindre framme på regjeringens agenda både retorisk og politisk. Det er lagt merke til internasjonalt og til og med

slått fast i en av Norads egne evalueringsrapporter fra 2016 at Norge ikke lenger har en global lederrolle på dette området. Det er en forspilt mulighet som har gått parallelt med at Norge også har sagt fra seg lederrollen i arbeidet mot skatteparadiser, og at vektleggingen av sosial utjevning i utviklingspolitikken er blitt kraftig tonet ned.

Jeg skal ikke bruke mer tid på å klage over dette, for egentlig er dette en gledelig anledning til å starte på nytt.

Jeg vil også benytte anledningen til å gratulere vår nye utviklingsminister med en utrolig viktig jobb. Jeg tenker at det innlegget som statsråd Astrup her holdt, forhåpentligvis kan bli starten på noe nytt – et nytt initiativ og en ny kraft i dette arbeidet. Hvis det kan det, skal jeg gladelig legge det som har skjedd de siste årene, bak meg og heie på en slik utvikling. Det er behov for mer penger til dette arbeidet – jeg er helt sikker på at det er de klokest anvendte kronene vi kan bruke på utviklingsbudsjettet – men det er også behov for større internasjonal vektlegging av selve problemstillingen. Derfor tenker jeg at det representanten Hareide pekte på, behovet for f.eks. å få til internasjonale konferanser der Norge igjen kan plassere seg i en lederrolle på dette området, ville være av stor betydning, og jeg slutter meg til oppfordringen om å få i gang slike initiativer så raskt som mulig.

Per Espen Stoknes (MDG) [12:38:20]: La oss begynne med det store bildet. Verdens to største utfordringer er raskt økende sosiale ulikheter og eskalerende klimaforstyrrelser. Dagens interpellasjon går til kjernen av begge to, så takk til representanten Hareide for å ta opp denne ballen – som også Miljøpartiet De Grønne har satt på dagsordenen – rundt aggressiv skattetilpasning i finansielle og digitale markeder, og løfte den særlig mot utviklingsland.

Å få til en økning av skatter og andre inntekter i statskassen er nøkkelen til å kunne nå FN's ambisiøse mål om bærekraftig utvikling, de såkalte SDG-ene. Men de landene som har aller størst behov for inntekter for å sikre grunnleggende tjenester og redusere fattigdom, står ofte overfor ekstra bratte utfordringer når de skal samle inn skatt fra de selskapene som opererer i deres område. Norge har her en mulighet, men også en forpliktelse, til å styrke både egen og andres evne til å utvikle og implementere en god skattepolitikk for 2000-tallet. For de skattereglene som vi har i dag, ble utviklet for et industrisamfunn på 1900-tallet og er grunnleggende utdatert.

Derfor vil og må vi støtte de fattige landenes stemme i denne stadig viktigere globale skattediskusjonen. For eksempel forsvinner det ifølge FN 425 mrd. kr fra det afrikanske kontinent hvert år i tapte skatter. Bare i

Kenya ville pengene fra tapte skatteinntekter ha vært nok til å dekke hele infrastrukturbudsjettet, og i tillegg kunne man ha bygd 114 nye sykehus og 1 100 nye helse-sentre.

I tillegg har skatteparadiser gått inn i det voksende vakuumet mellom ulike lands skatteregimer. Tidligere var skatteparadiser noe eksotisk, brukt av rike, gamle tanter, diktatorer, nazister og redere. Enkelpersoner benyttet hemmeligholdet som tilbys, for å skjule sin rikdom uten at dette utgjorde et systemisk problem. Men nå har skatteparadisene utviklet seg til oversjøiske finanssentre og tilbyr, i tillegg til hemmelighold, tjenester som gjør det enkelt for flernasjonale selskaper juridisk å navigere internasjonale reguleringer og skatteretter. Det gjør det mulig for selskaper og enkeltpersoner i altfor stor grad å velge hvilke lover de ønsker å følge, og hvor mye skatt de ønsker å betale.

Resultatet, som dokumentert i rapporter bl.a. fra Tax Justice Network, er en global industri av hemmelighold, som bistår politikere, selskaper og kriminelle i å frarøve fellesskapet enorme verdier gjennom hvitvasking, skatteunndragelser og økonomisk kriminalitet på toppen. Ulike lands skattesystemer spilles bevisst opp mot hverandre i et kappløp mot bunnen, med nullskatt for selskaper og rike enkeltpersoner, slik vi også ser her i Norge, som f.eks. med Google og Facebook, som betaler 0,1 pst. i skatt.

Arbeidet som er lagt ned i OECD de seneste årene, er av noen blitt kalt en revolusjon. Miljøpartiet De Grønne mener at det ikke er nok. Systemet trenger et dypere skifte, og her mener vi at Norge bør ta ledelsen. Dette vil ikke være lett, og det vil kreve at det etableres langsiktig, tverrpolitisk arbeid og politikk. I dag er vi på skatteområdet og sosial ulikhet omtrent der hvor miljøsaken og klimasaken var i 1992, før Rio-konferansen.

Dagens utdaterte skatteregler matcher altså ikke den moderne, globale økonomien lenger, og konsekvensene av dette er sektor- og grenseoverskridende. Ett lands politikk rammer et annens på skadelig og utilsiktet vis. Skattekonkurransen og det resulterende kappløpet mot bunnen med nullskatt gir ikke mening for flertallet av stater. Dette må erkjennes, anerkjennes og løses i internasjonale fora. Disse arenaene er ikke i tilstrekkelig grad til stede i dag, og Norge må ta en rolle i å få dem på plass. Miljøpartiet De Grønne mener derfor at Norge, i tillegg til at det gode programmet Skatt for utvikling må få ressursene mer enn doblet, også må ta initiativ – som nevnt her – til en FN-konferanse om skatt og finansiell åpenhet, der man stiller seg i fremste rekke og arbeider for et dyptgående skifte innen internasjonal skattlegging.

Knut Arild Hareide (KrF) [12:43:12]: Eg vil takke dei mange som har bidrege til ein god debatt: representan-

tane Schou, Amundsen, Lysbakken og Stoknes. Audun Lysbakken sa det veldig godt: Mange fattige land er rike land. Så enkelt er det. Me som sit nettopp i ei nasjonal-forsamling, veit kor viktig det er å ha både institusjonar og rammer for å skape eit godt samfunn. Det er eigentleg det det handlar om.

Derfor er eg glad for det som statsråden seier, at dette har stått på agendaen hans på reisene han har vore på. Det er mi forventning – og slik eg òg høyrer stataråden – at det kjem det framleis til å gjere. Det viser at me treng ein eigen utviklingsminister som nettopp har moglegheit til å setje dette på agendaen og ta dei initiativa som me treng.

Utviklingsministeren har ei fortid frå finanskomiteen – så seint som i haust. Der stod me saman om å auke sukkeravgifta. Eg skal dra ein liten parallell – me veit jo at tobakk er ei stor utfordring, det er 7 millionar menneske som mister livet på grunn av den. Det å vere med på å auke tobakksavgifta er ein del av eit skattesystem. Det har ein fantastisk helseeffekt, og er ei enkel form for skattlegging som er til det gode for lands innbyggjarar. Dette er nemnt i Addis-initiativet, der er nettopp tobakk òg trekt fram som ei moglegheit. Eg ber statsråden leggje merke til nettopp det.

Me har ei satsing på helse og utdanning. Eg meiner òg at det er synergjar for korleis me kan jobbe med dette. Noreg bør f.eks. bruke posisjonen sin i ulike organ innan helse- og utdanningsbistand på ein strategisk måte, få løfta opp ein rettferdig skattepolitikk som eit viktig instrument i nasjonal ressursmobilisering. Derfor er mi utfordring at Noreg har hatt ei leiartroye innanfor dette området, me må no anstrenge oss for å vere med og ta ho tilbake. Det viser eigentleg innlegget til statsråden at mehar moglegheit til. Eg avsluttar innlegget mitt med nettopp den oppfordringa.

Statsråd Nikolai Astrup [12:46:01]: Tusen takk for debatten, og igjen takk til interpellanten for å reise denne viktige debatten, og takk til dem som har bidratt.

Til representanten Hareides siste poeng, nemlig å ta dette opp og koble satsingen vår på helse, utdanning og andre viktige områder med dette viktige området, kan jeg glede ham med at det har jeg allerede gjort og kommer til å fortsette å gjøre. Da jeg var i Senegal, for ikke så lenge siden, og lovde bort, på vegne av det norske storting og regjeringen, 2 mrd. kr til Det globale partnerskapet for utdanning, la jeg også til i min tale at Norge sto rede til å doble den skatterelaterte bistanden til de landene som selv var villige til å ta eierskap på dette området.

På den samme konferansen kom også sammenhengen mellom nasjonal ressursmobilisering og måloppnåelse på bærekraftsmålene innenfor utdanning veldig ty-

delig frem. Som nevnt må 97 pst. av ressursene komme nasjonalt og 3 pst. fra internasjonale givere. På den konferansen var ikke det oppsiktsvekkende hvor mye land som Norge økte sin bistand med. Det oppsiktsvekkende var hvor mye utviklingslandene selv lovde å øke prioriteringen av utdanning med. Det var med over 40 pst., til 110 mrd. dollar. At bl.a. vårt bidrag kunne bidra til å utløse den type prioritering fra så mange utviklingsland, tror jeg var riktig. Forhåpentligvis kan vi oppnå mye av det samme også innenfor skatterelatert bistand.

Så til representanten Lysbakken, som mente at dette ikke hadde vært høyt nok prioritert: Vel, antikorupsjon er et tverrgående tema i vår utviklingssatsing og en sentral del av utviklingsmeldingen, herunder også ulovlig kapitalflyt, og det er et tema som vil bli fulgt opp. Som sagt startet året med at Erna Solberg reiste til Davos og heiste nettopp denne fanen, og det mener jeg er en viktig arena å gjøre det på. Dette er et arbeid som vi selvsagt må følge opp.

Norge skal fortsette å være en aktiv pådriver i dette arbeidet også innenfor OECD. Det ligger ikke i min portefølje, men det er et viktig arbeid som gjøres av andre i regjeringen.

Representanten Amundsen snakket om målet med bistanden, og at det må være bistandsuavhengighet. Det er jeg enig med ham i, og det som er gledelig, er at dette målet også deles av stadig flere utviklingsland. Senest da jeg var i Senegal, sa Ghanas president at hans visjon var et «Ghana beyond aid». Det mener jeg er en god visjon, som vi, gjennom bl.a. skatterelatert bistand på andre områder, kan bidra til å støtte opp om.

Presidenten: Interpellasjonsdebatten er nå avslutta.

Votering

Etter at det var ringt til votering, sa

presidenten: Då er Stortinget klar til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt fem forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Lene Vågslid på vegner av Arbeidarpartiet og Framstegspartiet
- forslag nr. 2, frå Lene Vågslid på vegner av Arbeidarpartiet og Senterpartiet
- forslaga nr. 3–5, frå Jenny Klinge på vegner av Senterpartiet

Det vert votert over forslaga nr. 3 og 4, frå Senterpartiet. Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at eventuelle fremtidige forbud i forskrifts form mot enkelte halvautomatiske riflemodeller som er tillatt brukt på jakt,

ikke skal gjelde allerede tildelte tillatelser. De nærmere overgangsreglene, jf. forslaget til ny våpenlov § 43 annet ledd, må gi en reell mulighet for at eiere av våpen som blir forbudt, kan få beholde disse såfremt de er lovlig ervervet innen ikrafttredelsestidspunktet for eventuelle kommende forbud».

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre en kompensasjonsordning for våpeneiere som rammes av forbudet mot enkelte typer halvautomatiske rifler dersom forbudet gis tilbakevirkende kraft».

Votering:

Forslaga frå Senterpartiet vart med 77 mot 11 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.01.32)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 2, frå Arbeidarpartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Våpenloven § 12 fjerde ledd nr. 2 skal lyde:

2. talet på løyvepliktige skytevåpen som kan ervervast til sportsskyting per skyteprogram,»

Votering:

Forslaget frå Arbeidarpartiet og Senterpartiet vart med 53 mot 36 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.01.53)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 1, frå Arbeidarpartiet og Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan våpeneiere som rammes av forbudet mot enkelte typer halvautomatiske rifler, kan kompenseres».

Senterpartiet har varsla subsidiær støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget frå Arbeidarpartiet og Framstegspartiet vart vedteke med 50 mot 41 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.02.20)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande vedtak til

L o v

om våpen, skytevåpen, våpendelar og ammunisjon (våpenlova)

Kapittel 1 Lova sitt føremål og definisjonar

§ 1 Føremål

Føremålet med lova er å trygge samfunnet mot uønskte hendingar med våpen og å fremje ein trygg våpenbruk.

§ 2 Definisjonar

I denne lova meiner ein med:

1. Våpen: reiskap eller innretning som er laga for bruk i kamp eller jakt, eller som er laga for å likne på slike gjenstandar.
2. Skytevåpen: våpen eller andre innretningar som kan skyte ut, eller på annan måte sende ut prosjektil, gass, signallys, stråling, rakettar, eld eller liknande, samt våpen som kan skyte ammunisjon utan prosjektil. Skytevåpen som er deaktiverte etter § 27, og gjenstandar som enkelt kan gjerast om til å skyte ut eller på annan måte sende ut prosjektil eller substansar som nemnt i første punktum, vert også rekna for skytevåpen.
3. Våpendelar: gjenstandar som er laga for eller særskild tilpassa for bruk i skytevåpen.
4. Ammunisjon:
 - a) patroner eller andre gjenstandar som er laga for å verte skotne i skytevåpen,
 - b) drivmiddel, tennmiddel og prosjektil til gjenstandar som er nemnde i bokstav a,
 - c) handgranat, bomber, rakettar, miner eller liknande gjenstandar, som er laga for å detonere, deflagrere eller sende ut lys, gass, gift, røyk eller liknande.

Kapittel 2 Sakleg og stadleg verkeområde

§ 3 Sakleg verkeområde

Lova gjeld for våpen, skytevåpen, våpendelar og ammunisjon.

Lova gjeld likevel ikkje for våpen, skytevåpen, våpendelar eller ammunisjon som er bestemte for eller som vert bruka i Forsvaret eller politiet si verksemd.

§ 4 Stadleg verkeområde

Lova gjeld for Noreg.

Lova gjeld for Svalbard, Jan Mayen og i dei norske bilanda, jf. lov 27. februar 1930 nr. 3 om Bouvet-øya, Peter I's øy og Dronning Maud Land m.m. med dei avgrensingar som Kongen fastset som følgje av dei stadlege forholda.

Kapittel 3 Skytevåpen, våpendelar og ammunisjon

§ 5 Løyve med vidare for skytevåpen

Den som vil erverve eller ha skytevåpen, må ha løyve frå politiet. Den som vil avhende skytevåpen, må trygge at den som ervervar skytevåpenet, har løyve frå politiet til å kunne erverve gjenstanden.

Utanom dei tilfella som er nemnde i §§ 10, 12 eller 13, kan ikkje politiet gje løyve til å erverve, ha, tilverke, importere eller omsette følgjande skytevåpen:

1. heilautomatiske skytevåpen,
2. skytevåpen som er kamuflerte som annan gjenstand,
3. halvautomatiske rifler som opphavleg er konstruerte for heilautomatisk funksjon eller for militæret eller politiet,
4. skytevåpen som vanlegvis vert bruka som krigsvåpen,
5. andre skytevåpen enn dei som er nemnde i nummer 1 til 4, som saknar ein lovleg bruk, eller som har særskilt farlege eigenskapar.

Kongen gjev forskrift om kva skytevåpen som ikkje er tillatne etter andre ledd nr. 5, unntak frå løyveplikta etter første ledd samt registreringsplikt for skytevåpen som er unnateke frå løyveplikta.

§ 6 Løyve med vidare for våpendelar

Den som vil erverve eller ha våpendelar som fastsett i medhald av tredje ledd, må ha løyve frå politiet. Den som vil avhende løyvepliktige våpendelar, må trygge at den som ervervar gjenstanden, har løyve frå politiet til å kunne erverve gjenstanden. Politiet kan berre gje løyve til erverv etter første punktum når vedkomande har løyve til å ha skytevåpen som våpendelen kan brukast i.

Utanom dei tilfella som er nemnde i §§ 10, 12 eller 13, kan ikkje politiet gje løyve til å erverve, ha, tilverke, importere eller omsette nærare bestemte våpendelar som saknar ein lovleg bruk eller som gjev skytevåpen særskilt farlege eigenskapar.

Kongen gjev forskrift om kva våpendelar som er løyvepliktige etter første ledd, registreringsplikt for våpendelar som ikkje er løyvepliktige, samt kva våpendelar som ikkje er tillatne etter andre ledd.

§ 7 Løyve med vidare for ammunisjon

Den som vil erverve eller ha ammunisjon, må enten ha løyve til å ha og bruke skytevåpen som ammunisjonen passar i, eller ha særskilt løyve frå politiet. Eit særskilt løyve til å erverve ammunisjon etter første punktum skal, utanom dei tilfella som er nemnde i § 13, vere avgrensa til ei nærare bestemt mengde og kan ikkje gjevast for lengre tid enn tre månader, med mindre noko anna er fastsett i forskrift.

Den som vil avhende eller overlate ammunisjon, må tryggje at ervervar enten har løyve til å ha og bruke skytevåpen som ammunisjonen passar i, eller har særskilt løyve til erverv frå politiet. Første punktum gjeld ikkje for overlating til bruk i medhald av § 18 fjerde ledd. Det kan berre avhendast eller overlatast ammunisjon i mengder som står i rimeleg forhold til det føremålet som grunngjev ervervet.

Utanom dei tilfella som er nemnde i §§ 10 eller 13, kan ikkje politiet gje løyve til å erverve, ha, tilverke, importere eller omsette følgjande ammunisjonstypar:

1. panserbrytande, brannstiftande og eksplosiv ammunisjon,
2. ammunisjon til pistol eller revolver med sentertenning som har prosjektil med ekspanderande effekt, med unnatak for ammunisjon som vert bruka til sportsskyting,
3. andre ammunisjonstypar enn dei som er nemnde i nr. 1 og 2, når ammunisjonen enten saknar ein lovleg bruk eller gjev skytevåpen særskilt farlege eigenskapar.

§ 8 Våpen som ikkje er skytevåpen

Utanom dei tilfella som er nemnde i § 10, er det ikkje tillate å erverve, ha, importere, tilverke eller omsette nærare bestemte våpen som ikkje vert rekna for skytevåpen, som har eit stort skadepotensial eller som saknar ein lovleg bruk.

§ 9 Ombygging av skytevåpen

Den som har løyvepliktige skytevåpen, kan ikkje gjere vesentlege endringar i skytevåpenet utan etter løyve frå politiet.

§ 10 Fritak i særskilde tilfelle

Politiet kan gje løyve til å erverve, ha, importere, tilverke eller omsette gjenstandar som er nemnde i eller i medhald av § 5 andre og tredje ledd, § 6 andre og tredje ledd, § 7 tredje ledd eller § 8 når det ligg føre eit særskilt behov, og når omsynet til samfunnstryggleiken ikkje talar imot det.

Kapittel 4 Grunnlag for å kunne erverve og å ha skytevåpen, våpendelar og ammunisjon

§ 11 Erverv av skytevåpen, våpendelar og ammunisjon til jakt

Personar som er innførte i Jegerregisteret, kan få løyve til å erverve og ha inntil åtte komplette skytevåpen som er løyvepliktige etter § 5, samt løyvepliktige våpendelar og ammunisjon etter §§ 6 og 7 til jakt. Personar som kan dokumentere eit særskilt behov, kan likevel få løyve til å erverve og ha meir enn åtte skytevåpen.

Politiet kan gje løyve etter første ledd til å erverve og ha rifler og hagler med enkeltskot eller manuell omlading og halvautomatiske hagler som er tillatne i eller i medhald av § 5 andre og tredje ledd. Politiet kan også gje løyve etter første ledd til erverv av halvautomatiske rifler som oppfyller krava til konstruksjon og utforming som er fastsette i medhald av fjerde ledd. Dei skytevåpena som er nemnde i første og andre punktum, må i til-

legg oppfylle krava til jaktvåpen som er gjevne i eller i medhald av viltloven § 20.

Politiet kan i særskilde tilfelle gje fritak frå kravet om innføring i Jegerregisteret og kravet til våpentype etter andre ledd tredje punktum.

Kongen gjev forskrift om godkjenning av halvautomatiske rifler til jakt.

§ 12 Erverv av skytevåpen, våpendelar og ammunisjon til sportsskyting

Personar som er medlemmer i godkjent skyttarorganisasjon, og som oppfyller krava til aktivitet og opplæring som er gjevne i medhald av fjerde ledd nr. 1, kan få løyve til å erverve og ha løyvepliktige skytevåpen, våpendelar og ammunisjon etter §§ 5, 6 og 7 til sportsskyting. Løyvet gjeld berre for skytevåpen og våpendelar som kan brukast i skyttarorganisasjonen sine godkjente skyteprogram, og i det talet som vert fastsett i medhald av fjerde ledd nr. 2.

Politiet kan gje løyve etter første ledd til å erverve og ha rifler eller hagler med enkeltskot eller manuell omlading, halvautomatiske hagler, pistolar og revolverar som er tillatne i eller i medhald av § 5 andre og tredje ledd. Politiet kan også gje løyve til erverv av halvautomatiske rifler som oppfyller krava til konstruksjon og utforming som er fastsette i medhald av fjerde ledd nr. 4.

Eit løyve etter andre ledd kan på vilkår som er fastsette i medhald av fjerde ledd nr. 1, også omfatte halvautomatiske rifler som nemnt i § 5 andre ledd nr. 3 og nærare bestemte våpendelar som er forbodne i medhald av § 6 tredje ledd.

Kongen gjev forskrift om:

1. krav til aktivitet og opplæring for erverv av løyvepliktige skytevåpen, våpendelar og ammunisjon etter §§ 5, 6 og 7, medrekna særskilde krav for erverv av skytevåpen og våpendelar etter tredje ledd,
2. talet på løyvepliktige skytevåpen som kan ervervast til sportsskyting,
3. kva våpendelar som kan ervervast i medhald av tredje ledd,
4. godkjenning av halvautomatiske rifler til sportsskyting, medrekna godkjenning av halvautomatiske rifler som nemnt i § 5 andre ledd nr. 3.

§ 13 Erverv av skytevåpen, våpendelar og ammunisjon til samling

Personar som er medlemmer i godkjent våpensamlarorganisasjon, og som oppfyller krava til våpendugleik som er fastsette i medhald av femte ledd nr. 2, kan få løyve til å erverve og ha løyvepliktige skytevåpen, våpendelar og ammunisjon etter §§ 5, 6 og 7 til samling. Eit løyve som nemnt i første punktum skal vere sakleg av-

grensa til eitt eller fleire våpenhistorisk grunngejevne samleområde.

Politiet kan likevel berre gje løyve til å erverve og ha skytevåpen som er nemnde § 5 andre ledd, eller som er forbodne i medhald av § 5 tredje ledd, og våpendelar som er forbodne i medhald av § 6 tredje ledd, når skytevåpenet eller våpendelen enten er særskild sjeldan, eller når gjenstanden dokumenterer forhold av særskild historisk betydning.

Politiet kan i samsvar med forskrift fastsett i medhald av femte ledd nr. 4 gje løyve til å erverve og ha ammunisjon som nemnt i § 7 tredje ledd eller i medhald av § 41 nr. 6.

Den som har erverva løyvepliktige gjenstandar som nemnde i §§ 5, 6 eller 7 etter reglane i denne paragrafen, kan ikkje bruke gjenstandane til andre føremål enn samling.

Kongen gjev forskrift om:

1. vilkår for å rekne samleområde som våpenhistorisk grunngejeve,
2. krav til våpendugleik for erverv til samling,
3. talet på løyvepliktige skytevåpen eller våpendelar etter §§ 5 og 6 som kan ervervast til samling,
4. erverv av løyvepliktig ammunisjon til samling, medrekna ammunisjon som nemnt i § 7 tredje ledd,
5. test- og demonstrasjonsskyting med løyvepliktige skytevåpen som er erverva til samling.

§ 14 Erverv av skytevåpen, våpendelar og ammunisjon til andre føremål

Personar som kan dokumentere eit behov eller annan rimeleg grunn for å erverve og ha løyvepliktige skytevåpen, våpendelar og ammunisjon etter §§ 5, 6 og 7 til andre føremål enn dei som er nemnde i §§ 11 til 13, kan få løyve til å erverve og ha slike gjenstandar. Behov eller annan rimeleg grunn som nemnd i første punktum kan til dømes vere minneverde, museumsføremål eller næringsverksemd.

Kapittel 5 Kven som kan erverve og ha skytevåpen, våpendelar og ammunisjon

§ 15 Krav til alder

Aldersgrensa for å kunne erverve og ha skytevåpen, våpendelar eller ammunisjon er 18 år. For erverv av pistol og revolver som krev løyve etter § 5 første ledd, eller våpendelar til pistol eller revolver som er løyvepliktige i medhald av § 6 tredje ledd, er aldersgrensa likevel 21 år.

Politiet kan gje personar som har fylt 16 år, fritak frå alderskravet for hagler og rifler når verje samtykker til ervervet, og når skytevåpenet eller våpendelen kan oppbevarast av verje eller annan person som oppfyller vilkåra for erverv etter første ledd og § 16. Politiet kan like-

vel ikkje gje personar under 18 år løyve til å kjøpe skytevåpen.

Politiet kan gje personar over 18 år fritak frå alderskravet for erverv av pistol, revolver og våpendelar til slike våpen. Eit vedtak om fritak etter første punktum skal gjerast tidsavgrensa for inntil eitt år.

§ 16 Krav til vandel og personlege eigenskapar

Politiet kan berre gje løyve til å erverve og ha løyvepliktige skytevåpen, våpendelar og ammunisjon etter §§ 5, 6 eller 7 til personar som oppfyller krav til vandel og edruskap, og som ikkje av andre grunnar er uskikka. Med uskikka etter første punktum meiner ein helsemessige forhold, tilknytning til kriminelle miljø eller andre forhold som påverkar evna til å bruke, eller tilliten til at vedkomande vil bruke gjenstanden i samsvar med vilkår eller føresetnader for løyvet.

Politiet kan i samsvar med forskrift fastsett i medhald av tredje ledd bestemme at personar som ikkje kan dokumentere kravet til vandel etter første ledd, må oppfylle krav til butid før det kan gjevast løyve til å erverve og ha løyvepliktige gjenstandar etter §§ 5, 6 eller 7.

Kongen gjev forskrift om kravet til vandel etter første ledd og kravet til butid etter politiregisterloven § 36 andre ledd.

§ 17 Krav til juridiske personar

Politiet kan berre gje løyve til å erverve og ha løyvepliktige skytevåpen, våpendelar og ammunisjon etter §§ 5, 6 eller 7 til juridiske personar som oppfyller krav til vandel. Dei fysiske personane i organisasjonen som er ansvarlege for å levere ut, bruke og oppbevare gjenstandane på vegne av organisasjonen, må i tillegg oppfylle vilkåra for erverv etter §§ 15 og 16.

Kapittel 6 Utlån, oppbevaring, transport og inn- og utføring av skytevåpen, våpendelar og ammunisjon

§ 18 Lån eller overlating av skytevåpen, våpendelar og ammunisjon

Den som har løyve til å ha løyvepliktige skytevåpen og våpendelar etter §§ 5 eller 6, kan låne tilsvarande gjenstand. Utlånar må tryggje at låntakar har løyve før han låner han ut, og skal gje ei skriftleg fråsegn om utlån.

Den som ikkje har løyve, må ha løyve frå politiet for å kunne låne løyvepliktige skytevåpen eller våpendelar. Kapittel 4 og 5 i denne lova gjeld tilsvarande for løyve til lån av skytevåpen eller våpendelar.

Den som har skytevåpen, våpendelar og ammunisjon som er fritekne frå løyveplikt etter §§ 5, 6 eller 7, kan ikkje låne ut eller overlate gjenstanden til personar under 18 år, med mindre vedkomande har særskilt løy-

ve etter § 15 andre ledd. Dette gjeld også for gjenstandar som er underlagde særskild aldersgrense i medhald av § 41 nr. 14.

Første, andre og tredje ledd gjeld ikkje for kortvarig overlating av skytevåpen, våpendelar eller ammunisjon under forsvarleg tilsyn av eigar eller løyvehavar eller av nokon som handlar på vegne av eigar eller løyvehavar. Skytevåpen, våpendelar eller ammunisjon kan likevel ikkje overlatast til personar som enten har fått tilbakekalla løyvet etter § 31 første ledd første punktum, som er gjeve forbod mot å erverve eller ha skytevåpen, våpendelar eller ammunisjon etter § 31 andre ledd, eller når det elles er grunn til å tru at vedkomande ikkje oppfyller vilkåra etter § 16.

§ 19 Krav til oppbevaring av skytevåpen, våpendelar og ammunisjon

Den som oppbevarer skytevåpen, skal syte for at det er tømt for ammunisjon.

Den som har løyvepliktige skytevåpen, våpendelar eller ammunisjon etter §§ 5, 6 eller 7, skal oppbevare desse i sin faste bustad. Politiet kan likevel for ein periode på inntil eitt år av gangen gjere unnatak frå dette kravet om ikkje tryggleiksmessige forhold talar imot det.

Løyvepliktige skytevåpen, eller nærare bestemte delar til skytevåpenet, skal oppbevarast nedlåste i godkjent tryggingsskap eller i godkjent våpenrom. Ammunisjon skal oppbevarast nedlåst.

Kongen gjev forskrift om:

1. kva våpendelar som kan oppbevarast nedlåste i staden for komplette skytevåpen,
2. krav til oppbevaring av ammunisjon,
3. krav til godkjenning av tryggingsskap eller våpenrom,
4. særskilde krav til oppbevaring for personar som har løyve til å ha eit nærare fastsett tal løyvepliktige skytevåpen,
5. særskilde krav til oppbevaring av skytevåpen, våpendelar eller ammunisjon for personar som driv næringsverksemd etter § 23,
6. særskilde krav til oppbevaring av skytevåpen, våpendelar eller ammunisjon for andre juridiske personar enn næringsdrivande etter § 23.

§ 20 Krav til mellombels oppbevaring, transport og sending av skytevåpen, våpendelar og ammunisjon

Den som har, brukar, mellombels oppbevarer eller transporterer løyvepliktige skytevåpen, våpendelar eller ammunisjon etter §§ 5, 6 eller 7, skal ha med dokumentasjon på lovleg tilkomst til gjenstandane og skal syne fram dokumentasjonen på førespurnad frå politiet.

Den som mellombels oppbevarer eller transporterer skytevåpen, våpendelar eller ammunisjon som nem-

nd i første ledd, skal syte for at gjenstandane er forsvarleg tryggja mot at uvedkomande får tak i dei. Under transport eller mellombels oppbevaring skal gjenstandane vere pakka slik at dei ikkje er synlege eller lett tilgjengelege. Skytevåpen og ammunisjon, som nemnd i første ledd, skal vere åtskilde under transport og mellombels oppbevaring, med mindre skytevåpen og ammunisjon vert oppbevarte i tryggingsskap eller våpenrom etter § 19.

§ 21 Innførsel av skytevåpen, våpendelar og ammunisjon

Den som skal innføre løyvepliktige skytevåpen, våpendelar eller ammunisjon etter §§ 5, 6 eller 7 inn i eller gjennom norsk tollområde, må ha løyve frå politiet. Første punktum gjeld også for gjenstandar som er deaktiverte i samsvar med reglane etter § 27. Politiet kan gje løyve etter første punktum når søkar kan dokumentere at innførselen oppfyller dei vilkåra som er fastsette i medhald av andre ledd.

Kongen gjev forskrift om:

1. vilkår for innførsel av skytevåpen, våpendelar eller ammunisjon i medhald av løyve etter § 23,
2. vilkår for innførsel av skytevåpen, våpendelar eller ammunisjon til eige bruk,
3. mellombels innførsel av skytevåpen, våpendelar eller ammunisjon.

§ 22 Utførsel av skytevåpen, våpendelar og ammunisjon

Den som i medhald av løyve etter § 23 skal føre løyvepliktige skytevåpen, våpendelar eller ammunisjon etter §§ 5, 6 eller 7 ut av norsk tollområde, må ha løyve frå Utanriksdepartementet. Første punktum gjeld også for skytevåpen, våpendelar og ammunisjon som er deaktiverte i samsvar med reglane etter § 27. Utanriksdepartementet kan gje løyve etter første punktum når søkar kan dokumentere at utførselen oppfyller dei vilkåra som er fastsette i lov eller forskrift gjeven i medhald av lov.

Den som skal utføre løyvepliktige gjenstandar etter §§ 5, 6 eller 7 i eigenskap av privatperson, må ha løyve frå politiet. Første punktum gjeld også for gjenstandar som er deaktiverte i samsvar med reglane etter § 27. Politiet kan gje løyve etter første punktum til personar som kan dokumentere at utførselen oppfyller dei vilkåra som er fastsette i medhald av tredje ledd.

Kongen gjev forskrift om vilkår for utførsel etter andre ledd og mellombels utførsel av skytevåpen, våpendelar eller ammunisjon.

Kapittel 7 Næringsverksemd, tilverking, merking, deaktivering samt godkjenning av skyttar- og våpensamlarorganisasjonar og skytebaner

§ 23 Næringsverksemd med skytevåpen, våpendelar og

ammunisjon

Den som skal drive næringsverksemd med skytevåpen, våpendelar eller ammunisjon, må ha løyve frå politiet. Med næringsverksemd etter første punktum meiner ein mellom anna handel, tilverking for sal, reparasjon eller ombygging, utleige eller mekling.

Det kan berre gjevast løyve etter første ledd til personar som oppfyller krava til personlege eigenskapar etter § 16 og krava til alder og fagkunnskap som vert gjevne i medhald av fjerde ledd.

Gjeld søknaden om løyve etter første ledd ein juridisk person, må føretaket oppfylle krava til vandel etter § 17. Dagleg leiar i organisasjonen, og andre som er ansvarlege for den daglege drifta, må i tillegg oppfylle krava til personlege eigenskapar etter § 16 og krava til alder og fagkunnskap som vert gjevne i medhald av fjerde ledd.

Kongen gjev forskrift om:

1. krav til alder og fagkunnskap for å kunne få løyve etter første ledd,
2. krav til opningstid, næringslokale, innreiing, utstyr, dokumentasjon, registrering og rapportering av drift i medhald av løyve etter første ledd.

§ 24 Overføring av løyve til å drive næringsverksemd med skytevåpen, våpendelar og ammunisjon til døds- eller konkursbu

Om den som har løyve til å drive næringsverksemd etter § 23, dør eller går konkurs, kan dødsbuet, rettsettfølgjarane eller konkursbuet drive verksemda i medhald av løyvet for inntil eitt år.

Den som vil drive i medhald av første ledd, må sende melding om framhalden drift og namn på dagleg leiar og andre som er ansvarlege for den daglege drifta, til den mynda som gav løyvet.

Drift i medhald av første ledd kan berre skje når dagleg leiar og andre som er ansvarlege for den daglege drifta, oppfyller vilkåra etter § 23 andre ledd.

§ 25 Tilverking av skytevåpen, våpendelar og ammunisjon til eige bruk

Den som vil tilverke skytevåpen, våpendelar eller ammunisjon som er løyvepliktige etter §§ 5, 6 eller 7, til eige bruk, må ha løyve frå politiet.

Politiet kan gje løyve etter første ledd til personar som oppfyller vilkåra for erverv etter kapittel 4 og 5.

Personar som har løyve til å ha og bruke skytevåpen kan til eige bruk likevel tilverke ammunisjon for desse skytevåpna utan særskilt løyve frå politiet.

§ 26 Merking av skytevåpen, våpendelar og ammunisjon

Den som tilverkar, varig innfører eller omsetter skytevåpen eller våpendelar som er løyve- eller registre-

ringspliktige etter §§ 5 eller 6, skal tryggje at gjenstandane har eit unikt merke.

Den som tilverkar, varig innfører eller omset ammunisjon som er løyvepliktig etter § 7, skal tryggje at ammunisjonen oppfyller krava til merking som er fastsette i medhald av lova her. Første punktum gjeld ikkje for tilverking av ammunisjon til eige bruk.

Kongen gjev reglar om unnatak frå merking av skytevåpen etter første ledd for å unngå at merking vil ødelegge det kulturelle eller historiske verdet til skytevåpenet.

§ 27 Deaktivering og destruksjon av skytevåpen, våpendelar og ammunisjon

Den som har løyve til å drive ombygging, reparasjon eller tilverking av skytevåpen, kan også deaktivere skytevåpen. Deaktivering av skytevåpen skal skje i samsvar med reglar fastsette i forskrift i medhald av denne lova.

Skytevåpen, våpendelar og ammunisjon kan destruerast ved å overlate gjenstandane til politiet.

§ 28 Godkjenning av skyttar- og våpensamlarorganisasjonar og tekniske program

Skyttar- eller våpensamlarorganisasjonar må vere godkjente av politiet for at dokumentert medlemsskap skal kunne gje grunnlag for løyve til erverv av skytevåpen, våpendelar og ammunisjon etter § 12.

Politiet kan godkjenne skyttar- og våpensamlarorganisasjonar når dei:

1. har eit føremål som har sakleg samanheng med skyteaktiviteten,
2. organiserer faste skyte- eller samlaraktivitetar, og
3. har ein fast organisasjonsstruktur, medrekna eit sentralt medlemsregister.

Politiet kan etter søknad frå godkjente skyttarorganisasjonar godkjenne skyttarforbunda sine tekniske program i samsvar med krava som er fastsette i medhald av denne lova.

§ 29 Godkjenning av skytebaner

Organisert skyting kan berre skje på skytebane eller anna område som er godkjent av politiet.

Kongen gjev forskrift om krav til tryggleik og miljø for skytebaner og skytefelt.

Kapittel 8 Kontroll med tildelte løyve

§ 30 Politiet sin kontroll

Politiet skal føre kontroll med at dei som har løyve etter denne lova, framleis oppfyller krava til personlege eigenskapar som er gjevne i eller i medhald av §§ 16 eller 17.

Politiet kan føre kontroll med om andre vilkår eller føresetnader for løyve etter denne lova er oppfylte. Politiet kan som ein del av denne kontrollen krevje å få overlevert kopi av medlemslister frå godkjente skyttar- og våpensamlarorganisasjonar.

Politiet skal ta hand om skytevåpen, våpendelar og ammunisjon som er løyvepliktige etter §§ 5, 6 eller 7, når vedkomande ikkje kan dokumentere lovleg tilkomst og når det ikkje ut frå omstenda synest klart at vedkomande likevel har løyve til å ha gjenstanden.

Politiet kan ta hand om våpen, skytevåpen, våpendelar eller ammunisjon som ikkje er løyvepliktige når den som har, oppbevarer eller transporterer gjenstanden, ikkje oppfyller kravet til alder etter § 15 og ikkje er under forsvarleg tilsyn av myndig person. Gjenstandar som vert tekne hand om etter første punktum skal på førespurnad overlatast til eigar eller verje når eigaren er under 18 år. Politiet kan destruere gjenstandar som ikkje er kravd utleverte innan 12 månader.

For å gjennomføre kontroll med om krava for oppbevaring etter § 19 andre ledd er oppfylte, kan politiet krevje tilgang til innehavar sin private bustad i samsvar med dei vilkåra som er fastsette i medhald av § 41 nr. 28.

§ 31 Tilbakekall av løyve til å ha skytevåpen, våpendelar og ammunisjon

Politiet skal tilbakekalle løyve til å ha løyvepliktige skytevåpen, våpendelar og ammunisjon etter §§ 5, 6 og 7 når vedkomande ikkje lenger oppfyller vilkåra i eller i medhald av §§ 16 eller 17. Politiet kan også tilbakekalle løyve til å ha gjenstandar som er nemnde i første punktum, når vedkomande ikkje lenger har behov for eller annan rimeleg grunn til å ha den løyvepliktige gjenstanden.

På dei vilkåra som følgjer av første ledd første punktum, kan politiet gjere vedtak om at vedkomande ikkje kan erverve eller ha skytevåpen som er unnateke frå løyveplikt etter § 5 tredje ledd, samt våpendelar og ammunisjon til slike skytevåpen.

Når politiet har gjort vedtak etter første eller andre ledd, skal den vedtaket gjeld overlata gjenstandane til politiet i samsvar med pålegg frå politiet. Politiet kan også gje pålegg om at personar som har fått førehandsvarsel om tilbakekall av våpenløyve, mellombels skal overlata skytevåpen, våpendelar og ammunisjon til politiet.

Når politiet har ein grunna mistanke om brot på vilkåra i eller i medhald av § 16, og det er grunn til å tru at våpenet kan misbrukast, kan politiet gje pålegg om at vedkomande skal overlata skytevåpen, våpendelar eller ammunisjon til politiet i inntil to veker før førehandsvarsel er sendt.

Den som har fått inndrege løyvet etter første eller andre ledd skal avhende gjenstandane innan 12 månader frå det tidspunktet løyvet vart inndrege. Politiet kan destruere gjenstandar som ikkje er avhenda innan dette tidspunktet utan nokon skyldnader til eigar. Politiet skal overlata gjenstandar som tilhøyrrer andre enn den som har fått inndrege løyvet, til eigar.

§ 32 Tilbakekall av løyve til å drive næringsverksemd med skytevåpen, våpendelar og ammunisjon

Politiet skal tilbakekalle løyve til å drive næringsverksemd etter § 23 første ledd når den som har løyvet, eller den ansvarlege for drifta ikkje lenger oppfyller vilkåra fastsette i eller i medhald av § 23 andre og tredje ledd. Politiet kan også tilbakekalle løyve til å drive næringsverksemd etter § 23 første ledd når den som har løyvet, ikkje oppfyller andre krav for løyvet som er fastsette i lova her eller i forskrift gjeven i medhald av denne lova.

Reglane i § 31 andre til femte ledd gjeld tilsvarende for tilbakekall av løyve til å drive næringsverksemd.

§ 33 Tilbakekall av godkjenning som skyttar- eller våpensamlarorganisasjon

Politiet kan tilbakekalle godkjenning som skyttar- eller våpensamlarorganisasjon når organisasjonen ikkje lenger oppfyller dei vilkåra og krava som er fastsette i medhald av denne lova.

§ 34 Konkursbu

Om bustyrar finn skytevåpen, våpendelar eller ammunisjon som er løyve- eller registreringspliktige etter §§ 5, 6 eller 7, skal han varsle politiet utan ugrunna opphald. Bustyrar kan etter samtykke frå politiet mellombels oppbevare gjenstandar som er nemnde i første punktum, inntil buet er ferdig handsama.

Reglane om oppbevaring i eller i medhald av § 19 gjeld tilsvarende for oppbevaring i samband med skifte av konkursbu.

§ 35 Dødsbu

Om ein person som har skytevåpen, våpendelar eller ammunisjon som er løyve- eller registreringspliktige etter §§ 5, 6 eller 7, døyrr, kan arvingane etter politiet sitt samtykke mellombels oppbevare gjenstandane til skiftet er gjennomført. Reglane om oppbevaring gjevne i eller i medhald av § 19 gjeld tilsvarende for oppbevaring i samband med skifte av dødsbu.

Kapittel 9 Forvaltning, gebyr og straff

§ 36 Våpenregister

Politiet skal føre eit sentralt våpenregister over skytevåpen, våpendelar og ammunisjon som er løyvepliktige etter §§ 5, 6 eller 7, og over personar som har løyve eller godkjenningar etter denne lova. Registeret skal også innehalde opplysningar om skytevåpen og våpendelar som er registreringspliktige etter § 5 tredje ledd eller § 6 tredje ledd, og om personar som ervervar eller har slike gjenstandar.

Føremålet med registeret er å handsame opplysningar for å gjennomføre kontroll med at reglane i våpenlov og forskrift vert følgde samt å trygge ei forsvarleg våpenforvaltning.

Kongen gjev forskrift om:

1. kven som er handsamingsansvarleg,
2. kva for opplyskingskategoriar som kan registrerast,
3. kven som har tilgang til opplysingane,
4. innsyn, retting, sperring og sletting av opplysingar,
5. informasjonstryggleik og internkontroll,
6. utlevering av opplysingar,
7. klagehandsaming.

Alle opplysingar frå sentralt våpenregister kan unnatakast frå offentlegheit når det er grunn til å tru at opplysingane vil kunne brukast til strafflagde handlingar.

§ 37 Gebyr og utgifter

Politiet kan krevje gebyr for å dekke våpenforvaltninga sine utgifter til å utferde løyve eller godkjenningar som er gjevne i eller i medhald av denne lova. Gebyret kan også omfatte naudsynte utgifter til sakkunnig bistand når sakshandsaminga krev særskild fagdugleik.

§ 38 Forholdet til forvaltningsloven

Forvaltningsloven gjeld for saker etter denne lova. Politiet kan likevel krevje at personar stiller til intervju for å vurdere om vilkåra etter § 16 er oppfylte.

§ 39 Straff

Forsettleg eller aktaust brot på føresegner som er fastsette i eller i medhald av §§ 5, 6, 7, 8, 9, 18, 19, 20, 21, 22, 25, 26, 27, 28, 29, 34 eller 35, vert straffa med bøter eller fengsel i inntil tre månader om forholdet ikkje kjem inn under strengare straffebod.

§ 40 Tidsavgrensa våpenamnesti

Kongen kan bestemme at det ikkje skal gjevast påtale for brot på kravet til løyve- eller registreringsplikt etter §§ 5, 6 eller 7 for personar som innan eit tidsrom som Kongen bestemmer, melder frå til politiet om at vedkomande har slike gjenstandar.

§ 41 Forskrifter

Kongen kan gje forskrift om mellom anna:

1. definisjon av våpen og gjenstandar som er nemnde i denne lova,
2. lova sitt saklege verkeområde, medrekna reglar om når lova skal gjelde for ammunisjon som høyrer inn under Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap,
3. unnatak frå våpenlova for skytevåpen, våpendelar eller ammunisjon som skal brukast på boreplattformer, norske skip med vidare, jf. § 4,
4. krav til kontroll av ervervar sin identitet og våpenløyve ved distansehandel med skytevåpen, våpendelar og ammunisjon, jf. §§ 5, 6 og 7,
5. sakshandsamingsreglar for søknad om løyve etter §§ 5, 6 og 7, medrekna utferding av våpenkort og EU sitt våpenpass, kor lenge eit løyve til erverv etter §§ 5 og 6 gjeld, samt unnatak frå løyveplikt etter § 7 første ledd,
6. kva ammunisjon som ikkje er tillaten etter § 7 tredje ledd nr. 3,
7. kor lenge eit løyve for erverv av ammunisjon kan gjelde, jf. § 7 første ledd andre punktum,
8. kva våpen som ikkje er tillatne etter § 8,
9. kva endringar som er nemnde i § 9 som krev løyve frå politiet,
10. vilkår for fritak etter § 10,
11. kva som vert rekna for særskilt behov for erverv av meir enn åtte løyvepliktige skytevåpen til jakt, jf. § 11 første ledd, samt vilkår for fritak etter § 11 tredje ledd,
12. vilkår for godkjenning av samleområde, jf. § 13 første ledd, samt vilkår for erverv av skytevåpen eller våpendelar etter § 13 andre ledd, medrekna krav til historisk eller våpenteknisk grunnlag,
13. ervervsgrunnlag etter § 14 samt krav til opplæring, kva våpentypar som kan ervervast, og det tal løyvepliktige skytevåpen eller våpendelar etter §§ 5 og 6 som kan ervervast etter § 14,
14. vilkår for fritak frå alderskravet i § 15 andre og tredje ledd og om aldersgrense for å kunne erverve og ha nærare bestemte våpen som ikkje vert rekna for skytevåpen etter § 2,
15. kravet til at søkar må vere skikka etter § 16,
16. erverv av skytevåpen, våpendelar eller ammunisjon til juridiske personar, medrekna krav til våpendugleik, jf. § 17,
17. kravet til vandel for juridiske personar, jf. § 17,
18. krav til overlating av skytevåpen, våpendelar eller ammunisjon, jf. § 18 fjerde ledd,
19. krav til oppbevaring av skytevåpen, våpendelar eller ammunisjon som ikkje er løyvepliktige etter §§ 5, 6 eller 7, jf. § 19,

20. krav til mellombels oppbevaring, transport og sending av skytevåpen, våpendelar eller ammunisjon, jf. § 20,
21. krav til merking og registrering ved mellombels innførsel av skytevåpen, våpendelar eller ammunisjon, jf. § 21,
22. løyveplikt for inn- eller utførsel av våpen, skytevåpen, våpendelar eller ammunisjon som ikkje er løyve- eller registreringspliktige etter §§ 5, 6 eller 7, jf. §§ 21 og 22,
23. sakshandsamingsreglar for søknad om løyve til inn- eller utførsel av våpen, skytevåpen, våpendelar eller ammunisjon, jf. § 21 og 22,
24. gjennomføring av § 23, medrekna kravet til løyve for næringsverksemd med gjenstandar som ikkje er løyvepliktige etter §§ 5, 6 eller 7, fritak frå kravet til løyve for godkjente skyttarorganisasjonar sitt sal av ammunisjon, reglar for bytte av dagleg leiar, reglar for overlating av skytevåpen, våpendelar og ammunisjon mellom personar som har løyve etter § 23, og sakshandsamingsreglar for søknad om løyve,
25. merking etter § 26,
26. tekniske krav for deaktivering samt reglar for kontroll med og dokumentasjon for at skytevåpen er deaktiverte på lovleg måte, jf. § 27,
27. krav for godkjenning av skyttar- eller våpensamlarforeiningar samt vilkår for godkjenning av tekniske reglement og skyteprogram, jf. § 28,
28. politiet sin kontroll med tildelte løyve samt vilkår for å krevje tilkomst til privat bustad, jf. § 30,
29. vilkår for tilbakekall av løyve etter §§ 31 til 33 og pålegg om overlating av skytevåpen etter §§ 31 og 32,
30. fastsetting av gebyr, jf. § 37,
31. forholdet til forvaltningsloven, medrekna sakshandsamingsreglar og reglar knytte til intervju, jf. § 38,
32. våpenamneste, jf. § 40,
33. overgangsreglar etter § 43, medrekna krav ved avhending av skytevåpen som er lovleg deaktiverte før ikraftsetjing av lova her, og reglar for gjennomføring av forboda mot skytevåpen, våpendelar eller ammunisjon som vert forbodne i medhald av § 5 andre ledd nr. 5, § 6 tredje ledd og § 41 nr. 6.

§ 42 Ikraftsetjing

Lova gjeld frå den tid Kongen fastset.

Kongen kan setje i kraft dei ulike reglane til ulik tid. Frå same tid vert lov 9. juni 1961 nr. 1 om skytevåpen og ammunisjon mv. oppheva.

§ 43 Overgangsreglar

Forbodet mot halvautomatiske rifler etter § 5 andre ledd nr. 3 trer i kraft tre år etter ikraftsetjinga av denne lova.

Kongen kan gje nærare overgangsreglar.

Presidenten: Det vert votert alternativt mellom tilrådinga frå komiteen til § 30 femte ledd og forslag nr. 5, frå Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Våpenloven § 30 femte ledd skal lyde:

For å gjennomføre kontroll med om krava for oppbevaring etter § 19 andre ledd er oppfylte, kan politiet krevje tilgang til innehavar sin private bustad i samsvar med dei vilkår som er fastsette i medhald av § 41 nr. 28. Politiet kan berre gjennomføre kontroll etter første punktum når innehavar er varsla minst 48 timar på førehand».

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Senterpartiet vart tilrådinga vedteken med 74 mot 13 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.03.02)

Presidenten: Det vert så votert over tilrådinga frå komiteen til § 11 første ledd, § 26 tredje ledd og § 41 første ledd nr. 11.

Sosialistisk Venstreparti har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 82 mot 7 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.03.35)

Presidenten: Det vert votert over tilrådinga frå komiteen til § 12 fjerde ledd nr. 2.

Arbeidarpartiet og Senterpartiet har varsla subsidiær støtte til tilrådinga.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Det vert så votert over tilrådinga frå komiteen til resten av paragrafane.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Det vert votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

Votering:

Overskrifta til lova og lova i det heile vart samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaket vil verta sett opp til andre gongs behandling i eit seinare møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

vedtak:

Stortinget samtykker i godtaking av direktiv (EU) 2017/853 om kontroll med erverv og innehav av våpen (vidareutvikling av Schengen-regelverket).

Votering:

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten har Petter Eide sett fram eit forslag på vegner av Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan politiet kan organisere personkontroll/ID-kontroll ved inn- og utreise i lufthavnene. Utredningen skal fore-
slå en løsning på hvordan politiet skal ha ansvar for grensekontrollen, men samtidig åpne for at politiet i større grad kan delegere myndighet til andre etater i slike tilfeller, slik som tolletaten, slik det åpnes for i forslaget til ny grenselov § 7».

Votering:

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti vart med 85 mot 6 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.05.21)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande vedtak til

lov

om grensetilsyn og grensekontroll av personer (grense-
loven)

Kapittel 1. Alminnelige bestemmelser

§ 1 Lovens formål

Loven skal sikre at grensetilsyn og grensekontroll av personer utføres i samsvar med nasjonale behov og internasjonale forpliktelser, herunder tydeliggjøre ansvar og styring og fremme samarbeid mellom berørte myndigheter. Loven skal også legge til rette for lovlig be-

vegelse over grensene og bidra til å bekjempe grensekryssende kriminalitet og ulovlig innvandring.

§ 2 Lovens saklige virkeområde og forholdet til andre regler

Loven gir regler om rettslige og fysiske forhold i tilknytning til riksgrensen og om grensepassering og grensekontroll av personer. Regler om utlendingers adgang til riket og deres opphold her følger av utlendingsloven.

Loven gjelder med de begrensninger som er anerkjent i folkeretten eller følger av overenskomst med annen stat.

Loven gjelder ikke militære oppgaver, herunder for å hevde suverenitet og suverene rettigheter, kontroll av vareførselen etter tolloven, eller annen kontrollvirksomhet på eller ved grensen etter annen lov.

§ 3 Lovens stedlige virkeområde

Loven gjelder i riket, på og ved innretninger og anlegg som nyttes på eller er tilknyttet norsk kontinental-sokkel, og i tilstøtende sone, jf. Lov 27. juni 2003 nr. 57 om Norges territorialfarvann og tilstøtende sone § 4.

Loven gjelder på annen stats jurisdiksjonsområde når det følger av avtale med staten, og på områder hvor ingen stat har suverenitet når det følger av folkeretten.

§ 4 Politiets ansvar og samarbeid med andre myndigheter

Politiet har ansvar for utøvelsen av grenseovervåking og inn- og utreisekontroll av personer etter loven. Myndighetsutøvelse på vegne av politiet og bistand til politiets grensekontroll etter §§ 6 og 7 utføres under politiets ansvar og ledelse.

Politiet skal samarbeide med andre myndigheter som er tillagt oppgaver som berører politiets oppgaver etter loven.

§ 5 Ansvar for særlige tilsynsfunksjoner

Kongen oppnevner myndighet med ansvar for å iver-
sette særlige forpliktelser og tilsynsfunksjoner i tilknytning til riksgrensen, og fastsetter instruks for myndighe-
tens virksomhet.

§ 6 Forsvarets myndighetsutøvelse og bistand til politiets grensekontroll

Forsvaret kan på vegne av politiet utøve grenseovervåking etter § 19 på den norsk-russiske grensen. Ved utøvelse av slik grenseovervåking kan Forsvaret utøve makt innenfor rammene av politiloven § 6.

Kongen gir nærmere regler om Forsvarets grenseovervåking etter første ledd, herunder om opplæring, be-
væpning og ledelse av militært mannskap som benyttes.

Bistand fra Forsvaret til andre grensekontrolloppgaver gjennomføres etter reglene om bistand fra Forsvaret i og i medhold av politiloven § 27 a. Kystvaktens virksomhet reguleres av kystvaktloven.

§ 7 Tolletatens bistand til politiets inn- og utreisekontroll

Tolletaten skal bistå politiet med gjennomføring av inn- og utreisekontroll etter loven. Ved utførelsen av slik bistand har Tolletaten de samme rettighetene og pliktene som politiet har etter § 15.

Kongen gir forskrift om Tolletatens bistand til politiets inn- og utreisekontroll.

§ 8 Bistand fra europeiske grensekontrollteam

Europeiske grensekontrollteam kan etter anmodning bistå politiet med gjennomføring av grensekontroll. Politiloven § 20 a annet og tredje ledd får tilsvarende anvendelse for utenlandske tjenestemenn som deltar under utførelsen av slike bistandsoppgaver.

Kapittel 2. Riksgrensen og grensenære områder

§ 9 Rydding og rådighet i grensegaten

Langs riksgrensen løper en grensegate med bredde som avtalt med nabostat. Det er forbudt for grunneier og andre å utøve rådighet i grensegaten med mindre det er gitt samtykke etter annet ledd.

Tilsynsmyndigheten utfører nødvendige tiltak for å holde riksgrensen og grensegaten ryddet og oppmerket, og kan samtykke til at grunneier eller rettighetshaver avvirker skog eller benytter grunnen som beite eller slåtte-mark når avtale med nabostat ikke er til hinder for det og det ikke innebærer terrenginngrep eller jordbearbeiding.

§ 10 Rådighetsbegrensninger i grensenære områder

Til gjennomføring av grensetilsyn og grensekontroll og for øvelses- og beredskapsformål har politiet, tilsynsmyndigheten og Forsvaret rett til adkomst til grensegaten på og utenfor vei, og til benyttelse av grunn i grensenære områder. Skade skal erstattes.

De grensenære områdenes naturlige preg bør søkes opprettholdt. Kongen kan forby eller regulere enhver type virksomhet og tiltak når det anses nødvendig for å lette grensekontrollen, hindre skade på riksgrensen eller riksgrensens løp eller hindre forurensning av grensevassdrag.

Når det er nødvendig for utførelse av oppgaver etter loven, kan departementet mot erstatning tvangsreserve grunn og rettigheter, og la oppføre bygg og anlegg.

§ 11 Adferdsregler

Skyting over riksgrensen og annen truende eller skremmende adferd ved grensen er forbudt. Det er også forbudt å skade, flytte eller tilsøle grensegate eller grensemerking tilhørende Norge eller nabostat, og å fjerne gjenstander fra dem.

Kongen gir forskrift om andre påbud og forbud som følger av avtale med nabostat.

§ 12 Ekstraordinære adgangsbegrensninger

Kongen kan fatte vedtak om å forby eller begrense opphold, ferdsel og krysning av grensen i situasjoner som ikke kan håndteres gjennom ordinære kontrolltiltak, når det er nødvendig

1. for å trygge riksgrensen, grenseovergangsstedene og forholdene der,
2. for å styrke kontrollen med grensepasseringer og ferdselen,
3. for å verne samfunnet eller naturen, eller
4. av andre helsemessige grunner eller sikkerhetsmessige forhold.

Tiltak etter første ledd skal være tidsmessig og geografisk avgrenset.

Kongen kan gi forskrift med nærmere regler om ekstraordinære adgangsbegrensninger etter første og annet ledd.

Kapittel 3. Grensepassering og inn- og utreisekontroll

§ 13 Passering av ytre Schengen-grense

Ytre Schengen-grense skal passerer over grenseovergangssted fastsatt av departementet, og innenfor fastsatte åpningstider.

Ved passering av grensen plikter enhver straks å fremstille seg for inn- og utreisekontroll.

Kongen gir forskrift om grensepassering og om unntak fra kravene i første og annet ledd.

§ 14 Passering av indre Schengen-grense

Indre Schengen-grense kan passerer hvor som helst med mindre grensekontroll er midlertidig gjeninnført, jf. annet og tredje ledd.

Departementet kan beslutte å gjeninnføre grensekontroll midlertidig på hele eller deler av indre Schengen-grense dersom det foreligger en alvorlig trussel mot offentlig orden eller indre sikkerhet.

Når grensekontroll er midlertidig gjeninnført, skal indre Schengen-grense passerer over grenseovergangssted fastsatt av departementet. Reglene i og i medhold av §§ 13, 15 og 16 gjelder så langt de passer.

§ 15 Gjennomføring av inn- og utreisekontroll

Inn- og utreisekontrollen kan utføres

1. på grenseovergangssted eller der hvor den reisende melder seg eller påtreffes,
2. på offentlige transportmidler og sjøfartøy etter siste avgang i utlandet og senest ved første stans i Norge,
3. i territorialfarvannet på sjøfartøy underveis til eller fra norsk havn eller indre farvann, og
4. i tilstøtende sone.

Ved inn- og utreisekontroll skal det påses at enhver har pass eller annet legitimasjonsdokument som er godkjent som reisedokument etter utlendingsloven, at visumpfiktige har gyldig visum, og at det ikke er grunnlag for bortvisning etter utlendingsloven §§ 17 eller 121.

Ved inn- og utreisekontroll kan det også foretas andre former for identitetskontroll, herunder iriskontroll, kontroll av fingeravtrykk og ansiktsgjenkjenning.

Politiet kan visitere person og undersøke transportmidler for å fremskaffe pass eller annet legitimasjonsdokument dersom det ikke fremvises, eller det er grunn til mistanke om at den oppgitte identiteten er falsk eller at personen skjuler andres legitimasjonsdokumenter. Transportmidler kan også undersøkes for å fastslå om det finnes personer der som forsøker å unndra seg inn- og utreisekontroll.

§ 16 Forhåndsmelding om reisende og mannskap mv.

Transportør av luftfartøy som kommer fra eller går til utlandet og transportør av sjøfartøy på vei til eller fra indre farvann eller norsk havn, skal oversende opplysninger om reisende og mannskap til politiet, og melde planlagt tid og sted for ankomst eller anløp og avreise.

Transportør av luft- og sjøfartøy plikter å rette seg etter politiets anvisninger om anløps- eller avreisested for gjennomføring av inn- og utreisekontroll.

Reisende og mannskap plikter å gi de opplysninger som er nødvendige for gjennomføring av plikten til å gi forhåndsmelding etter første ledd.

§ 17 Tillatelse til å fratre stilling på fartøy mv.

En utlending som forlater sin stilling om bord på luft- eller sjøfartøy må ikke gå i land i riket uten tillatelse fra politiet. Det samme gjelder en utlending som er blindpassasjer om bord i luft- eller sjøfartøy.

Kapittel 4. Grenseovervåking

§ 18 Definisjon

Med grenseovervåking forstås overvåking av grenseovergangssteder og grensene på strekningene mellom grenseovergangssteder for å forhindre at personer omgår inn- og utreisekontrollen.

§ 19 Overvåking av ytre Schengen-grense

Politiet kan overvåke ytre Schengen-grense med nærliggende områder, territorialfarvannet og tilstøtende sone samt ferdselen til og fra de overvåkede områdene for å motvirke ulovlig grensepassering og at personer unndrar seg inn- og utreisekontroll.

§ 20 Overvåking av indre Schengen-grense

Indre Schengen-grense kan bare overvåkes sporadisk eller når grensekontroll er midlertidig gjeninnført etter § 14.

§ 21 Kontroll av personer ved grenseovervåking

Hvis det under utførelse av grenseovervåking oppstår tjenstlig behov for identifisering, kan personer avkreves pass eller annen egnet legitimasjon og forklaring om oppholdet ved grensen.

Ved rimelig grunn til mistanke om ulovlig grensepassering eller forsøk på unndragelse fra inn- og utreisekontroll, kan militært personell som overvåker grensen på vegne av politiet utføre kontrolltiltak etter § 15 i samarbeid med politiet.

Kapittel 5. Behandling av opplysninger og taushetsplikt

§ 22 Behandling av opplysninger til gjennomføring av grensekontroll

Politiet kan behandle opplysninger, herunder sensitive opplysninger, som er nødvendige for gjennomføring av grensekontroll etter loven.

Politiet kan behandle opplysninger om reisende i et register som grunnlag for gjennomføring av inn- og utreisekontroll. Registeret kan kobles til andre registre med opplysninger som er nødvendige for gjennomføring av inn- og utreisekontroll.

Biometrisk personinformasjon (ansiktsfoto og fingeravtrykk) kan innhentes elektronisk av alle som passerer grensekontroll eller annet kontrollsted for kontroll av reisedokumenter.

§ 23 Overvåkingsmetoder og bruk av teknisk overvåkingsutstyr

Grenseovervåking kan skje fra faste og mobile enheter og ved bruk av kamera og andre tekniske, herunder elektroniske, hjelpemidler.

Det skal settes opp synlig varsel om grenseovervåking langs landegrensen og ved grenseovergangssteder der teknisk overvåkingsutstyr kan bli brukt periodisk eller permanent.

§ 24 Taushetsplikt

Reglene om taushetsplikt og informasjonsutveksling i forvaltningsloven §§ 13 til 13 f gjelder når politiet og myndighet med særlige tilsynsfunksjoner utfører oppgaver etter denne loven. Det samme gjelder for andre som utfører oppgaver etter loven.

For behandling av opplysninger som reguleres av politiregisterloven gjelder taushetspliktbestemmelsene i politiregisterloven kapittel V og VI.

Kapittel 6. Forskrifter, straff og ikrafttredelse mv.

§ 25 Forskrifter

Kongen kan gi forskrift om gjennomføring av loven, blant annet om

1. lovens anvendelse for Svalbard, Jan Mayen og bilandene Bouvetøya, Peter I Øy og Dronning Maud Land, blant annet om kontroll med reisende og andre særlige regler av hensyn til de stedlige forholdene, jf. § 3,
2. gjennomføring av forpliktelser etter avtale med nabostat, blant annet om immunitet og privilegier, jf. kapittel 2,
3. grenseovergangssteder, blant annet om godkjenning, innretting av kontrollen og samarbeid mellom grensekontrollmyndigheten og eier eller driver av grenseovergangssted, jf. § 13,
4. midlertidig gjeninnføring av grensekontroll på indre Schengen-grense, jf. § 14,
5. gjennomføring av inn- og utreisekontroll, blant annet for reisende som kommer fra eller reiser til Svalbard eller innretninger og anlegg som nyttes på eller er tilknyttet norsk kontinentalsokkel, jf. § 15,
6. politiets myndighet til å kreve inn pass og andre reise- eller legitimasjonsdokumenter fra utlending før innreise, samt til å ta kopi av slike dokumenter, jf. § 15,
7. plikt for transportør av sjøfartøy, luftfartøy eller yrkesmessig landtransport av personer til å kontrollere at de reisende har gyldige reise- eller legitimasjonsdokument og visum, samt plikt til å ta kopi av disse, jf. § 15,
8. hvilke fartøy og opplysninger som omfattes av § 16 første og annet ledd, og om når og hvordan opplysningene skal oversendes,
9. sjøfolks landlov og sjøfolks og blindpassasjerers adgang til å gå i land i riket, og om saksbehandling og klageadgang i slike saker, jf. § 17,
10. behandling av opplysninger, blant annet om innsyn, retting og sletting og om behandling, herunder utveksling, av opplysninger i koordineringssenteret for Eurosur, jf. § 22,
11. bruk av teknisk overvåkingssystem, jf. § 23.

§ 26 Straff

Med bot eller fengsel inntil seks måneder eller begge deler straffes den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser, påbud, forbud eller vilkår gitt i eller i medhold av §§ 9 første ledd annet punktum, 10 annet ledd annet punktum, 11, 12, 13, 14 tredje ledd, 16, 17 eller 25 nr. 2 eller nr. 7. Forsøk straffes på samme måte.

§ 27 Ikrafttredelse

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

§ 28 Oppheving av og endringer i andre lover

Fra det tidspunkt loven trer i kraft oppheves lov 14. juli 1950 nr. 2 om forskjellige tiltak til gjennomføring av oppmerking og overvåking av riksgrensen.

Fra det tidspunkt loven trer i kraft gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet gjøres følgende endringer:

§ 20 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Kongen kan bestemme at militært personell fra Forsvaret kan tildeles begrenset politimyndighet ved utøvelse av *grenseovervåking* på landegrensen mellom Norge og Russland.

§ 27 a annet ledd skal lyde:

Ved bistand som nevnt i første ledd kan Forsvaret utøve makt innenfor de rammer som følger av § 6. Det samme gjelder når Kystvakten yter bistand etter kystvaktloven § 17 første ledd.

2. I lov 13. juni 1997 nr. 42 om Kystvakten gjøres følgende endringer:

§ 3 annet ledd annet punktum skal lyde:

Kontroll kan likevel ikke skje på land med mindre dette fremstår som åpenbart nødvendig *eller kontrollen gjelder overholdelse av grenseloven for personer som har gått eller skal gå ombord i eller i land fra fartøy.*

§ 12 første ledd bokstav i til ny bokstav k skal lyde:

- i lov 26. juni 1998 nr. 47 om fritids- og småbåter kapittel 3,
- j lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten kapittel 6 A. Politiets kompetanse etter sjøloven § 145 og regler gitt i medhold av den, gjelder tilsvarende for Kystvakten, og
- k *lov om grensetilsyn og grensekontroll av personer (grenseloven).*

3. I lov 19. juni 1997 nr. 82 om pass oppheves § 6 a.

4. I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her gjøres følgende endringer:

§ 6 annet ledd skal lyde:

Kongen kan i forskrift fravike lovens regler for innretninger og anlegg som nevnt i første ledd, samt gi forskrift om *kontroll* ved reise mellom disse og norsk landterritorium.

§§ 14 og 15 oppheves.

§ 16 skal lyde:

§ 16 *Blindpassasjer*

En utlending som er blindpassasjer om bord i luft- eller sjøfartøy, må ikke gå i land i riket uten tillatelse fra politiet etter grenseloven § 17. Kongen kan gi nærmere regler i forskrift om vilkårene for at blindpassasjerer skal gis adgang til riket, samt regler om saksbehandlingen og klageadgangen i slike saker.

§ 20 første ledd bokstav a og b oppheves. Nåværende bokstav c til g blir bokstav a til e.

§ 20 nytt fjerde ledd skal lyde:

Regler om plikt for transportør av luft- og sjøfartøy til å gi forhåndsmelding om reisende og mannskap følger av grenseloven § 16.

§ 22 oppheves.

§ 66 første ledd bokstav a skal lyde:

a) når utlendingen grovt eller gjentatte ganger har overtrådt en eller flere bestemmelser i loven her eller *grenseloven*, forsettlig eller grovt uaktsomt har gitt vesentlig uriktige eller åpenbart villedende opplysninger i en sak etter loven, eller unndrar seg gjennomføringen av et vedtak som innebærer at vedkommende skal forlate riket,

§ 100 b første ledd første punktum skal lyde:

I forbindelse med kontroll etter § 21 eller *grenseloven* § 15, eller i forbindelse med behandlingen av en sak etter utlendingsloven, kan politiet, Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda, Utenriksdepartementet, utenriksstasjon eller andre med kontrollmyndighet etter *grenseloven* innhente biometrisk personinformasjon i form av ansiktsfoto og fingeravtrykk til kontroll av fremlagt oppholdskort eller kontroll av annet kort med registrert biometrisk personinformasjon etter § 100 a annet ledd.

I § 108 annet ledd bokstav a utgår § 14 første og annet

ledd og § 16 første ledd fra oppstillingen av bestemmelser.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Det vert votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile vart samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaket vil verta sett opp til andre gongs behandling i eit seinare møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt tre forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Peter Frølich på vegner av Høgre og Framstegspartiet
- forslag nr. 2, frå Lene Vågslid på vegner av Arbeidarpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 3, frå Emilie Enger Mehl på vegner av Senterpartiet

Det vert votert over forslag nr. 3, frå Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag til endring av straffeloven som tydeliggjør at det er ulovlig uten samtykke å dele eller på annen måte offentliggjøre bilder av andre som har avslørende, nedverdiggende eller krenkende karakter, og som eksplisitt forbyr hevnporno.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Senterpartiet vart med 80 mot 11 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.06.47)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:79 S (2017–2018) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lene Vågslid, Jan Böhler og Maria-Karine Aasen-Svensrud om ny straffebestemmelse som tydeliggjør at det er ulovlig å dele eller offentliggjøre bilder som er avslørende, nedverdiggende eller krenkende for den eller de som avbildes og som øker strafferammen for å spre denne typen bilder uten samtykke – vedtas ikke.

Presidenten: Det vert votert alternativt mellom tilrådinga frå komiteen og forslag nr. 2, frå Arbeidarpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme lovforslag om en egen bestemmelse i straffeloven som tydeliggjør at det er ulovlig uten samtykke å dele eller på annen måte offentliggjøre bilder av andre som har avslørende, nedverdiggende eller krenkende karakter, som eksplisitt forbyr hevnporno, og som øker strafferammen for denne typen handlinger.»
Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Arbeidarpartiet og Sosialistisk Venstreparti vart tilrådinga vedteken med 57 mot 34 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.08.44)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 1, frå Høgre og Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide et lovforslag som tydeliggjør at det er ulovlig uten samtykke å dele eller på annen måte offentliggjøre bilder av andre som har avslørende, nedverdiggende eller krenkende karakter, og som eksplisitt forbyr hevnporno, samt vurdere behovet for endring i strafferammen for denne typen lovbrudd.»

Venstre og Kristeleg Folkeparti har varsla støtte til forslaget.

Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne har no varsla subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre og Framstegspartiet vart samrøystes vedteke.

Presidenten:I sak nr. 5 ligg det ikkje føre noko voteringstema.

Sak nr. 6 [13:09:21]

Referat

1. (286) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sandra Borch, Heidi Greni, Kari Anne Bøkestad Andreassen og Geir Iversen om endring av forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag (Dokument 8:155 S (2017–2018))
Samr.: Vert sendt energi- og miljøkomiteen.
2. (287) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Nicholas Wilkinson, Karin Andersen og Arne Nævra om å rette opp mangler i TSB, rusbehandlingen som anbudsrunder fra Helse Sør-Øst har ført til (Dokument 8:157 S (2017–2018))
Samr.: Vert sendt helse- og omsorgskomiteen.
3. (288) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lene Vågslid, Maria Aasen-Svensrud og Jan Bøhler om å styrke folks rettssikkerhet slik at de som har rett også kan få rett (Dokument 8:152 S (2017–2018))
Samr.: Vert sendt justiskomiteen, unnateke forslag nr. 2, som vert behandla etter forretningsordenen § 39 andre ledd bokstav e (vert avvist).

Presidenten: Dermed er dagens kart behandla ferdig. Forlanger nokon ordet før møtet vert heva? – Møtet er heva.

Møtet slutt kl.13.11.

